

PLUNGĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS 2015–2017 METŲ STRATEGINIS VEIKLOS PLANAS

Biudžetiniai metai	2015-ieji metai
Asignavimų valdytojas (-ai), kodas	Plungės rajono savivaldybė, kodas 188714469
Misija:	Plungės rajono savivaldybė siekia įgyvendinti savivaldos teisę ir užtikrinti viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo funkcijų vykdymą, tenkinant bendruomenės viešuosius poreikius bei interesus.
Situacijos analizė	
Išorės aplinkos analizė:	

POLITINIAI-TEISINIAI VEIKSNIAI

Savivaldybės veiklos strateginis planas rengiamas 2015-2017 metams.

Lietuvos savivaldybių veiklą reglamentuoja Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas, Lietuvos Respublikos savivaldybių tarybų rinkimų įstatymas, Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymas, Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų įstatymas ir kiti teisės aktai.

Planuojant savivaldybių veiklą, turi būti atsižvelgiama į Vyriausybės 2012–2016 metų programą ir jos įgyvendinimo prioritetines priemones, Lietuvos pažangos strategiją „Lietuva 2030“ ir 2014–2020 nacionalinę pažangos programą, skirtą Lietuvos pažangos strategijai „Lietuva 2030“ įgyvendinti, Lietuvos 2004–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos veiksmų programos strategiją, pagrindinius 2014–2020 m. programavimo laikotarpio dokumentus nacionaliniu lygmeniu, t.y. Partnerystės sutartį ir Veiksmų programą, kitų valstybinių ir nacionalinių strategijų nuostatas.

Savivaldybių veikla nukreipta į Lietuvos 2004–2020 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos veiksmų programos strategijos pagrindinio tikslo - gražinti šalį į spartaus ir tvaraus augimo kelią, mažinti šalies išsivystymo lygio atsilikimą nuo Europos Sąjungos šalių vidurkio - siekimą. Tam reikalinga palaikyti stabilią makroekonominę aplinką, tęsti struktūrines reformas ir užtikrinti tinkamą finansavimą, augimą skatinančioms priemonėms – ši strategija pagrindinį dėmesį skiria pastarosioms. Nors pagrindinis siekis yra spartesnis, pažangus augimas, kartu siekiama, kad ūkio plėtra būtų tvari ir tausiai išteklius naudojanti bei teiktų apčiuopiamai geresnę gyvenimo kokybę visiems šalies gyventojams.

Savivaldybių veiklai daro įtaką nacionalinė regioninė politika, kurios pagrindinės nuostatos patvirtintos Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme. Nacionalinė regioninė politika, pagal Regioninės plėtros įstatymą, yra valstybės institucijų ir kitų subjektų tikslinė veikla, kuria daromas diferencijuotas poveikis valstybės regionų socialinei ir ekonominei plėtrai, siekiant mažinti regionų socialinius ir ekonominius skirtumus bei išsivystymo netolygumus pačiuose regionuose, skatinti visoje valstybės teritorijoje tolygią ir tvarią plėtrą. Lietuvos regioninės politikos ilgalaikis tikslas – užtikrinti aukštą gyvenimo kokybę visos šalies teritorijos gyventojams. Lietuvos regioninės politikos prioritetinė kryptis – tolygi Lietuvos teritorinė ekonominė plėtra.

Šiuo planavimo laikotarpiu, kaip ir ankstesniu, numatyta, kad už dalies investicinių sričių planavimą yra atsakingos regionų plėtros tarybos. Telšių regiono plėtros taryba 2013 m. gruodžio

17 d. sprendimu Nr. 51/10S-75 yra patvirtinusi Telšių regiono 2014–2020 metų plėtros planą, kuriame numatyta Telšių regiono plėtros strategija.

Plungės rajono savivaldybės plėtros strategija, atitinkanti nacionalines ir regionines strategines nuostatas, pateikta Plungės rajono savivaldybės strateginiame plėtros plane 2010-2020 m., kuris buvo patvirtintas 2011 m. sausio 27 d. Plungės rajono tarybos sprendimu Nr.T1-1 (Savivaldybės tarybos 2014 m. sausio 23 d. sprendimo Nr. T1-4 redakcija).

EKONOMINIAI VEIKSNIAI

Šalies ekonominė situacija.¹

Planuojant savivaldybės veiklą 2015-2017 m. laikotarpiui, svarbu žinoti bendras šalies ekonomikos raidos tendencijas.

2014 m. Lietuvos ūkis ir toliau nemenkai auga, palaikomas vidaus paklausos, ypač – didėjančio privataus vartojimo. Pastarąjį skatina tebeugerėjanti padėtis darbo rinkoje (auga užimtumas, mažėja nedarbo lygis) ir didesnis realusis darbo užmokestis. Šis užmokestis sparčiau auga nuo praėjusių metų vidurio, kai labai sumažėjo infliacija. Jo didėjimui įtakos turi sumažėjęs nedarbas – tai sudaro sąlygas darbo atlygiui kilti gana daug net ir išnykus **minimaliojo mėnesinio darbo užmokesčio** pakėlimo poveikiui. Nuo 2012 m. rugpjūčio 1 d. iki 2013 m. sausio 1 d. minimalus mėnesinis atlyginimas (MMA) pakilo 17,7 proc., o nuo 2014 m. spalio 1 d. MMA padidėjo dar 3,5 proc.

Paskatų vartoti teikia ir mažos palūkanos. Kitą vidaus paklausos sudedamąją dalį – **investicijas** – skatina gamybos pajėgumų panaudojimo lygis, gerokai viršijantis ilgametį vidurkį ir vis didėjantis, taip pat vykdomi infrastruktūros projektai. Didesnės investicijos į infrastruktūros projektus ir kitus statybos objektus skatina statybos veiklos augimą: joje sukuriamą pridėtinę vertę itin sparčiai didėja jau ilgiau nei metus. Teigiamą vidaus paklausos augimo poveikį patiria ir kitų rūšių ekonominė veikla. Tiesa, tam tikrų rūšių veiklos plėtrą lėmė išskirtiniai veiksniai, pavyzdžiui, pridėtinė vertė žemės ūkyje pastebimai išaugo dėl didelio šiurmečio derliaus.

Pirmąjį 2014 m. pusmetį, palyginus su tuo pačiu 2013 m. laikotarpiu, Lietuvos prekių **eksportas** sumažėjo 3,6 procento. Rugpjūčio mėn. Rusijos įvestas tam tikrų maisto produktų grupių (pieno, mėsos, vaisių, daržovių ir kt.) importo suvaržymas reikšmingai paveikė maisto eksportą iš Lietuvos į Rusiją: jis per du mėnesius nuo šio ribojimo įvedimo sumažėjo per pusę. Tačiau neigiamą poveikį iš dalies atsvėrė dar vasaros pradžioje staiga pagyvėjęs tam tikrų ne maisto prekių eksportas į Rusiją. Vis dėlto esama nemažai rizikos, kad netikėtas išaugimas yra trumpalaikis – šių prekių eksportas gali sumažėti tiek pat, kiek paaugo. Lėtesnio eksporto kilimo rizika susijusi ir su ūkio raidos perspektyva euro zonoje. Šis regionas yra svarbiausias Lietuvos užsienio prekybos partneris, o euro zonos ekonomikos plėtra jau dabar prognozuojama ne tokia palanki, kaip tikėtasi, iš dalies dėl to Lietuvos eksporto perspektyva 2015 m. dabar numatoma prastesnė.

Negalutiniais Lietuvos banko duomenimis, 2014 m. **BVP** padidėjo 2,9 proc. (2015 m. planuojama – 3,1 proc.). Nors kitąmet vidaus paklausa didės mažiau nei šiemet, ji tebebus svarbus augimo veiksnys. Pagal Lietuvos banko pateiktus duomenis, paklausą skatins pagerėjusi darbo rinkos padėtis, nedidelė infliacija ir tebesitęsiantis investicijų poreikis. Grynojo eksporto poveikis BVP augimui visu prognozuojamu laikotarpiu bus nedidelis.

Infliacija jau ilgokai yra labai maža ir stabili. Tokią padėtį labiausiai lemia vartotojams palanki žaliavų kainų kaita pasaulyje ir žemos infliacijos aplinka euro zonoje. Dabartinės ir numatomos pasaulinės žaliavų kainos yra kur kas mažesnės, nei tikėtasi, pavyzdžiui, pastaraisiais mėnesiais naftos kaina sumažėjo tiek, kad buvo penktadaliu mažesnė nei prieš metus. Prognozuojama 2014 ir 2015 m. infliacija euro zonoje taip pat mažesnė, nei prognozuota. Tokios naujausios išorės veiksnių prognozės skatina tikėtis mažesnės, nei prognozuota anksčiau, infliacijos Lietuvoje: numatoma, kad šiemet ji sudarys 0,3, o kitąmet – 0,9 proc. Rusijos taikomas maisto importo ribojimas reikšmingai mažinti infliacijos prognozės kol kas neskatina: nors jis sumažino žemės ūkio produktų supirkimo kainas, kol kas vartotojų kainoms Lietuvoje didesnio poveikio neturėjo. Vidaus veiksniai, pavyzdžiui, augančios darbo sąnaudos, šiuo metu nedaro ir, kaip

¹ Duomenų šaltinis: https://www.lb.lt/makroekonominės_prognozės

prognozuojama, artimiausiu metu nedarys didesnio spaudimo su vidaus paklausa susijusiai infliacijos daliai – grynajai infliacijai.

1 lentelė. Numatoma Lietuvos ekonomikos raida 2014–2015 m.²

	2014 m. gruodžio mėn. prognozė			2014 m. rugsėjo mėn. prognozė		
	2013	2014 ^a	2015 ^a	2013	2014 ^a	2015 ^a
Kainų ir sąnaudų kaita (% , pokytis per metus)						
Vidutinė metinė infliacija, apskaičiuota pagal SVKI	1,2	0,3	0,9	1,2	0,4	1,2
BVP defliatorius	2,1 ^b	0,9 ^b	1,5 ^b	1,7	0,6	1,3
Darbo užmokestis (kompensacija vienam dirbančiajam)	5,1 ^c	4,5 ^c	5,1 ^c	5,0 ^d	4,2 ^d	4,3 ^d
Importo defliatorius	-1,2 ^b	-2,5 ^b	-0,3 ^b	-1,5	-2,2	0,5
Eksporto defliatorius	-0,0 ^b	-3,6 ^b	-0,6 ^b	-1,4	-2,0	0,5
Ekonominis aktyvumas (palyginamosiomis kainomis, %, pokytis per metus)						
Bendras vidaus produktas	3,2 ^b	2,9 ^b	3,1 ^b	3,3	2,9	3,3
Privataus vartojimo išlaidos	5,3 ^b	4,7 ^b	3,6 ^b	4,7	4,7	3,6
Valdžios sektoriaus vartojimo išlaidos	1,7 ^b	1,2 ^b	1,5 ^b	1,9	1,9	1,7
Bendrojo pagrindinio kapitalo sudarymas	6,3 ^b	8,4 ^b	3,1 ^b	12,8	8,4	4,9
Prekių ir paslaugų eksportas	9,4 ^b	3,4 ^b	4,4 ^b	10,3	0,2	5,3
Prekių ir paslaugų importas	10,8 ^b	3,7 ^b	4,4 ^b	10,3	2,1	6,4
Darbo rinka						
Nedarbo lygis (vidutinis metinis; %, palyginti su darbo jėga)	11,8	10,6	9,7	11,8	11,2	9,9
Užimtųjų skaičius (% , pokytis per metus)	1,3 ^e	1,9 ^e	0,6 ^e	1,3	1,2	1,0
Išorės sektorius (% , palyginti su BVP)						
Prekių ir paslaugų balansas	1,2	0,0	-0,2	1,0	-0,4	-1,3
Einamosios sąskaitos balansas	1,6	0,7	0,2	1,5	1,2	-0,3
Einamosios ir kapitalo sąskaitos balansas						

^a Prognozė

^b Pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

^c Vidutinis darbo užmokestis

^d Kompensacija vienam dirbančiajam

^e Nacionalinių sąskaitų duomenys; užimtųjų skaičius apibrėžiamas pagal vidaus koncepciją

Lietuvos banko pateiktais duomenimis 2014–2017 metais numatomas nuosaikus infliacijos spartėjimas, lydimas didėjančios darbo jėgos paklausos ir priimtinių darbo užmokesčio augimo tendencijų. Tačiau yra nedidelė rizika, kad dėl įvairių netikėtų veiksnių (pavyzdžiui, tarptautinių naftos tiekimo sutrikimų ar geopolitinių konfliktų) sparčiau, nei buvo numatyta, ims brangti nafta (Europos Komisijos 2014 m. žiemos prognozės prielaidos), – tai paveiktų įvairių prekių ir paslaugų kainas Lietuvoje. Be to, pasaulyje nuolat didėjant maisto paklausai, maisto žaliavų ir produkcijos kainos mažėti galėtų tik susidarius derliui palankioms gamtinėms sąlygoms. Taigi maisto žaliavų brangimas vidutiniu laikotarpiu taip pat priskirtinas prie didesnės infliacijos rizikos. Maisto žaliavų ir energijos kainų poveikis infliacijai Lietuvoje būtų didesnis nei išsivysčiusiose šalyse dėl didesnės su šiomis kainomis susijusios vartotojų krepšelio dalies.

Pagal Lietuvos statistikos departamento pateiktus duomenis **vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis** 2014 m. pirmąjį ketvirtį, palyginti su 2013 m. pirmuoju ketvirčiu, padidėjo beveik visų apskričių įmonėse, įstaigose ir organizacijose (be individualių įmonių). Lietuvos vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, lyginant su 2013 m. pirmuoju ketvirčiu, padidėjo 3,7

² Duomenų šaltinis: https://www.lb.lt/makroekonominės_proгноzes

proc. Pagal Finansų ministerijos pateiktą vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio projekciją, 2015–2017 m. numatomas 5,8–6,5 proc. metinis augimas. Kol infliacijos lygis išliks neaukštas, vidutiniu laikotarpiu laukiamas realiojo darbo užmokesčio, o kartu ir gyventojų perkamosios galios augimas.

Nors ekonomika atsigauna ir **nedarbo lygis** mažėja, tačiau numatoma, kad šis rodiklis išliks gana aukštas per visą vidutinį laikotarpį. Nedarbo lygio vidutinio laikotarpio projekcijos nekeičiamos – numatoma, kad nedarbas 2014 metais bus 11,2 proc. (šiuo metu nėra galutinių duomenų), o 2015–2017 metais dėl lėtesnio darbo jėgos mažėjimo nedarbo lygis mažės ne taip sparčiai ir atitinkamai sudarys 10,4, 9,6 ir 8,6 proc. Patvirtinus Užimtumo didinimo 2014–2020 m. programą, numčius ir įgyvendinus priemones jos užduotims įvykdyti, nedarbo lygis šalyje atitinkamais metais sumažėtų, o BVP būtų keliais procentiniais punktais didesnis.

Lietuvos Respublikos finansų ministerijos prognozuojami pagrindiniai makroekonominiai rodikliai 2013–2014 metų laikotarpiui pateikiami 2 lentelėje.

2 lentelė. Lietuvos ekonominių rodiklių projekcijos.

Makroekonominiai rodikliai	2013	Projekcija 2014 m. rugsėjis			
		2014	2015	2016	2017
BVP augimas /grandine susietos apimties augimas, proc.	3,3	2,9	3,4	3,8	4,3
Suderinto vartotojų kainų indekso pokytis (vidutinis metinis), proc.	1,2	0,3	1,2	2,0	2,9
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio indeksai, ankstesnis laikotarpis = 100	105,1	105,3	105,8	106,0	106,5
Vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis, Lt	2231,7	2350,1	2486,4	2636,7	2808,8
Vidutinis metinis nedarbo lygis, proc. (pagal Gyventojų užimtumo tyrimo metodologiją)	11,8	11,2	10,4	9,6	8,6
Prekių ir paslaugų balansas, proc. BVP	1,0	-1,1	-2,7	-3,4	-3,9
Vartojimo augimas / grandine susietos apimties augimas, proc.	4,1	4,3	4,1	4,2	4,2
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimo augimas / grandine susietos apimties augimas, proc.	12,8	9,1	8,4	5,7	7,7
BVP augimas to meto kainomis, proc.	5,1	4,7	5,5	6,4	7,4

Duomenų šaltinis: www.finmin.lt

2014 m. **tiesioginių užsienio investicijų (TUI)** srautas į Lietuvą buvo neigiamas, tačiau Lietuvos **tiesioginės investicijos (TI)** užsienyje didėjo, skelbia Lietuvos statistikos departamentas ir Lietuvos bankas. Išankstiniais duomenimis, 2014 m. pirmąjį ketvirtį TUI srautas Lietuvoje sudarė – 291,8 mln. litų, t. y. investicijos Lietuvoje mažėjo. Šį TUI nutekėjimą lėmė 742,8 mln. litų mažėjusios investicijos į skolos priemones. Palyginti su 2013 m. pirmuoju ketvirčiu, TUI srauto neigiamas pokytis buvo beveik 1 mlrd. litų. Daugiausia investuota į didmeninę ir mažmeninę prekybą, variklinių transporto priemonių ir motociklų remontą (130,6 mln. Lt), nekilnojamojo turto operacijų veiklą (55,7 mln. Lt), o labiausiai mažėjo investicijos į finansinę ir draudimo veiklą (– 491,7 mln. Lt). 2014 m. antrąjį ketvirtį užfiksuotas TUI srautas Lietuvoje buvo taip pat neigiamas (–1,792 mln. Lt arba –519,3 mln. Eur), t. y. investicijos Lietuvoje taip pat mažėjo. Šį TUI nutekėjimą lėmė 1,9 mlrd. Lt mažėjusios investicijos į nuosavybės priemones. Palyginti su 2014 m. pirmuoju ketvirčiu, TUI srauto neigiamas pokytis buvo 1,5 mlrd. Lt. Per antrąjį ketvirtį daugiausia investuota į apdirbamąją gamybą (436,4 mln. Lt), finansinę ir draudimo veiklą (163,6 mln. Lt), o labiausiai mažėjo investicijos į elektros, dujų, garo tiekimo ir oro kondicionavimo veiklą (–2,1 mlrd. Lt).

2014 m. antrąjį ketvirtį šalyje į ilgalaikį **materialųjį turtą** investuota 4,3 mlrd. litų, arba 5 procentais daugiau palyginamosiomis kainomis nei 2013 m. antrąjį ketvirtį, remdamasis

išankstiniais duomenimis, praneša Lietuvos statistikos departamentas. Daugiau nei pusę visų investuotų lėšų (2,4 mlrd. Lt) sudarė investicijos į pastatų ir inžinerinių statinių statybą. Palyginti su 2013 m. antruoju ketvirčiu, jos padidėjo 7 procentais. Investicijos mašinoms, įrenginiams ir transporto priemonėms įsigyti sudarė 38 procentus visų investicijų (1,64 mlrd. Lt) ir, palyginti su 2013 m. antruoju ketvirčiu, padidėjo 2 procentais.

Bendrasis vidaus produktas pagal apskritis 2013 metais.³

2013 m. sukurtas bendrasis vidaus produktas (BVP) padidėjo visose apskrityse, remdamasis negalutiniais duomenimis, praneša Lietuvos statistikos departamentas. Daugiausia nominalusis BVP vienam gyventojui 2013 m. padidėjo Vilniaus (6,6 proc.) ir Kauno (6,4 proc.) apskrityse (šalyje - 6 proc.).

Daugiausia - 39,2 procento - šalies BVP sukurta Vilniaus apskrityje, 19,7 - Kauno, 12 procentų - Klaipėdos apskrityje. Alytaus, Marijampolės, Tauragės, Telšių ir Utenos apskričių indėlis į šalies BVP nesiekia 4 procentų.

Daugiausia BVP vienam gyventojui teko Vilniaus apskrityje - 143,7 procento šalies vidurkio, ir Klaipėdos apskrityje - 107,3 procento šalies vidurkio. Kauno apskrityje vienam gyventojui tenkantis BVP sudarė 98,7 procento šalies vidurkio.

2013 m. BVP, tenkančio vienam gyventojui, atotrūkis tarp Vilniaus ir kitų regionų nesumažėjo. Vilniaus apskrityje šis rodiklis daugiau kaip du kartus viršijo Alytaus, Marijampolės, Utenos ir Tauragės apskričių rodiklius.

3 lentelė. Bendrasis vidaus produktas pagal apskritis 2013 metais

	Šalies	Alytaus	Kauno	Klaipėdos	Marijampolės	Panevėžio	Šiaulių	Tauragės	Telšių	Utenos	Vilniaus
Bendrasis vidaus produktas, mlrd. Lt	120,7	4,0	23,8	14,5	4,1	7,3	8,8	2,4	4,7	3,9	47,3
Bendrojo vidaus produkto dalis, sukurta apskrityse, %	100,0	3,3	19,7	12,0	3,4	6,0	7,3	2,0	3,9	3,2	39,2
Bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui, tūkst. Lt	40,8	26,5	40,3	43,8	26,2	30,2	30,7	23,2	32,1	26,8	58,6
Bendrasis vidaus produktas vienam gyventojui, palyginti su šalies vidurkiu, %	100,0	64,8	98,7	107,3	64,3	74,1	75,1	56,9	78,7	65,8	143,7
Vidutinis metinis užimtų gyventojų skaičius**, tūkst.	1291,9	59,9	268,2	152,9	57,6	92,3	118,0	41,1	57,9	58,9	385,0
Vidutinis metinis gyventojų skaičius, tūkst.	2957,7	151,0	590,0	330,3	155,3	240,5	288,1	105,5	146,6	144,2	806,2

2014 m. bendrasis vidaus produktas padidėjo 2,9 proc.⁴ 2014 m. šalies bendrasis vidaus produktas (BVP), įvertintas pagal turimus statistinius duomenis ir ekonometrinius modelius, to meto kainomis siekė 36 270,8 mln. EUR (125 236 mln. Lt), praneša Lietuvos statistikos departamentas. Palyginti su 2014 m., realus BVP pokytis, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką, sudarė 2,9 proc.

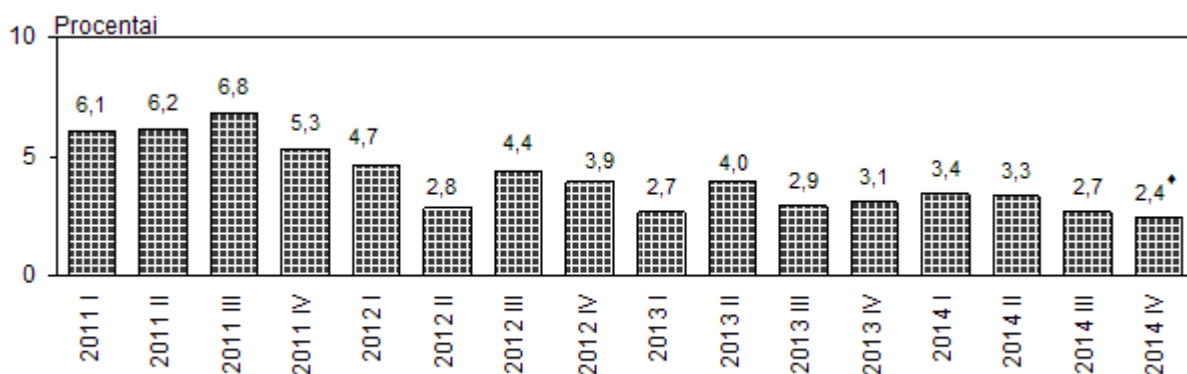
2014 m. ketvirtąjį ketvirtį šalies BVP to meto kainomis siekė 9 242,6 mln. EUR (31 912,9 mln. Lt). Palyginti su tuo pačiu 2013 m. ketvirčiu, realus BVP pokytis, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką, sudarė 2,4 proc., o palyginti su praėjusiu ketvirčiu, padidėjo 0,6 proc.

³ Duomenų šaltinis: http://pranesimai.elta.lt/news/public_view/92991

⁴ Duomenų šaltinis: <http://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?articleId=3161331>

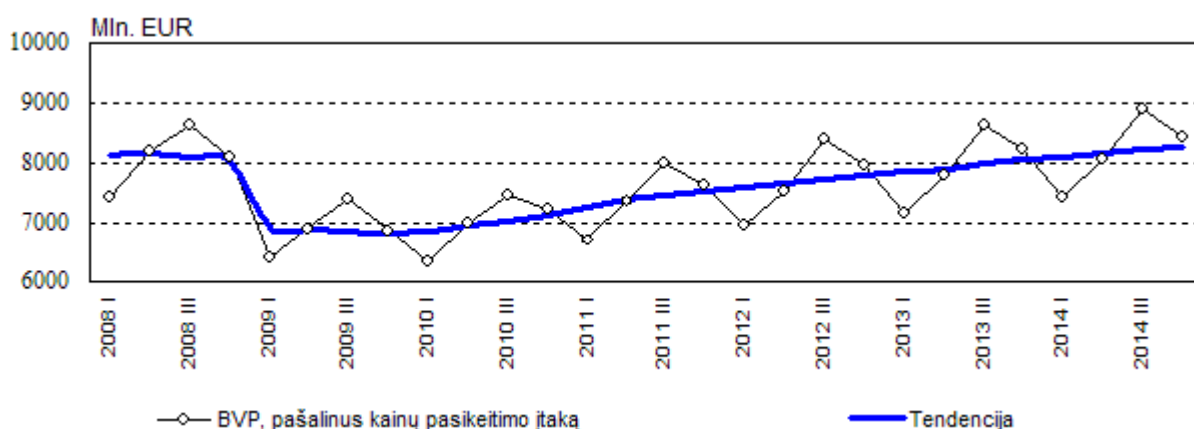
Palyginti su 2014 m. trimis ketvirčiais, ketvirtąjį ketvirtį BVP augimo tempas sulėtėjo dėl prastesnių didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto, transporto ir saugojimo, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų įmonių veiklos rezultatų. Didžiausią įtaką BVP augimui turėjo statyba bei pramonė.

1 pav. Bendrojo vidaus produkto pokyčiai. Palyginti su ankstesnių metų atitinkamu laikotarpiu, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką

* Bendrojo vidaus produkto pokyčio pirmasis įvertis.

2 pav. Bendrojo vidaus produkto kitimas

Lietuvos statistikos departamentas, remdamasis išsamesniais duomenimis ir įvertinęs pridėtinę vertę pagal detalesnį ekonominės veiklos rūšių sąrašą, patikslino 2014 m. trečiojo ketvirčio BVP įvertį. Patikslintais duomenimis, trečiąjį ketvirtį BVP to meto kainomis siekė 9 729,4 mln. EUR (33 593,5 mln. Lt). Palyginti su atitinkamu 2013 m. ketvirčiu, realus BVP pokytis, pašalinus sezono ir darbo dienų skaičiaus įtaką, sudarė 2,7 proc. (anksčiau skelbtas trečiojo ketvirčio realus BVP pokytis siekė 2,6 proc.).

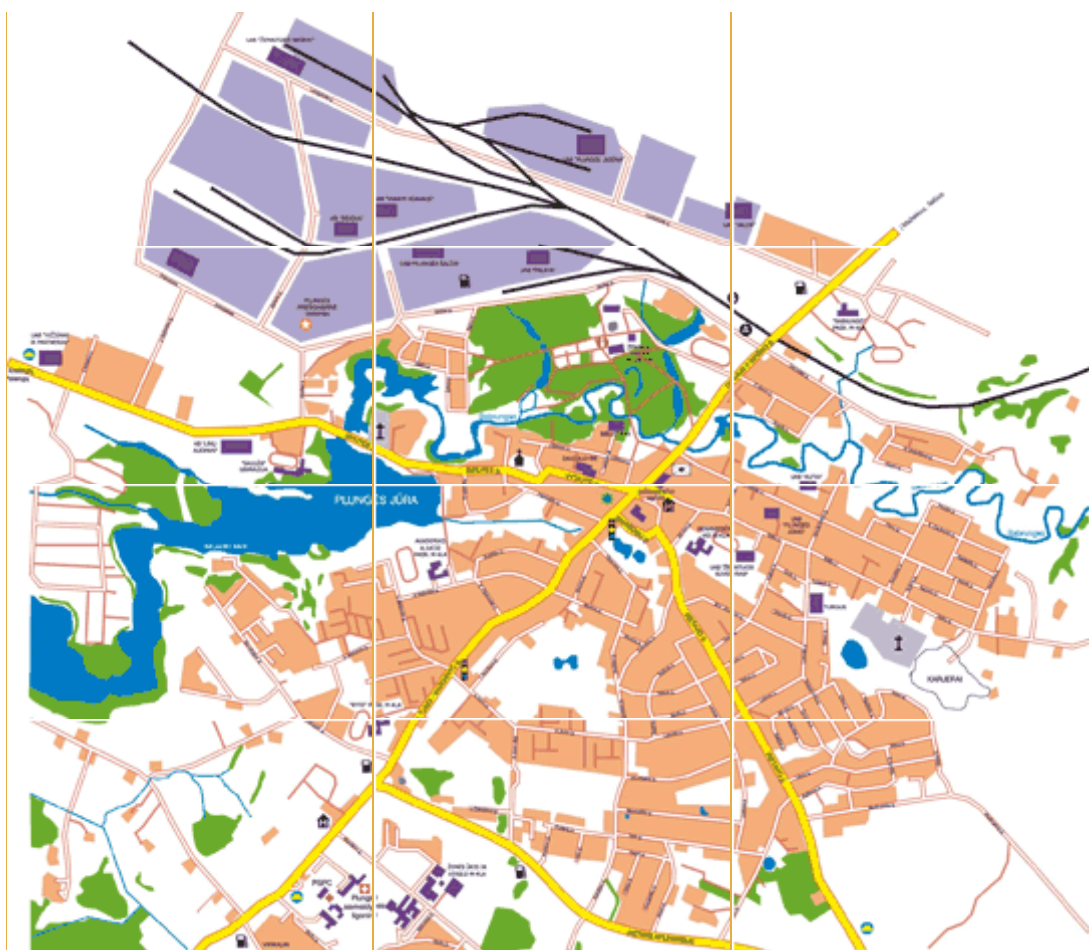
Plungės rajono ekonomikos rodikliai.

Kaip teigia LLRI ekspertas Laurynas Rekašius, remdamasis Lietuvos savivaldybių indeksu, Plungės rajono savivaldybė turėtų labiau stengtis pritraukdama investuotojų į rajoną. Materialinės investicijos, tenkančios vienam gyventojui, per 2012 metus padidėjo 1236 litais, tiesioginės užsienio investicijos – 280 litų vienam gyventojui. Tačiau nors ir yra fiksuojamas investicijų augimas, Plungės rajonas pagal **tiesiogines užsienio investicijas**, tenkančias vienam gyventojui, daugiau kaip **3 kartais atsilieka nuo šalies rajonų savivaldybių vidurkio**. Jo nuomone, neabejotina, kad rajono valdžia turėtų kreipti didesnę dėmesį siūlydama palankias sąlygas investuotojams.

Vis dėlto savivaldybės indėlis į gausesnį investicijų pritraukimą yra matomas – pasitelkus Europos Sąjungos struktūrinę paramą ir privačias savivaldybės lėšas parengtas investicijų pritraukimo galimybes pateikiantis leidinys „Plungės kraštas atviras investicijoms“.⁵

Pramoninės zonos.

Pramoninės zonos identifikavimas ir strateginis rėmimas yra viena galimybių pritraukti daugiau užsienio investicijų kapitalui formuoti, kuriant naujas darbo vietas. Plungės rajono teritorijoje didžioji dalis pramonės yra Plungės mieste ar jo priemiesčiuose. Šiuo metu pramonės ir sandėliavimo objektų teritorija **Plungėje sudaro 68,67 ha**. Plungės miesto savivaldybės bendrajame plane įvardinta, kad taršios pramonės ir pramonės susijusios su dideliais krovinių ir produkcijos pervežimais objektai bus vystomi plečiant šiauriniu perimetru esamą pramoninį rajoną. Netaršios pramonės objektai, kuriems aptarnauti užtenka vidutinio sunkumo transporto, galės būti steigiami arčiau gyvenamųjų teritorijų ar net jų centruose, taip priartinant darbo vietas prie gyventojų. Prie planuojamo vakarinio miesto aplinkkelio siūloma įrengti logistikos centrą. Esama ir planuojama teritorija yra šalia geležinkelio atšakos; patogus ir susisiekimas su magistraliniais krašto keliais (žr. 3 pav.).

3

pav. Pramonės zonos Plungės mieste

Duomenų šaltinis: www.plunge.lt

Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose numatyta, kad pramoninė teritorijos su reikalinga inžinerine infrastruktūra turi būti parengtos ir Žlibinuose, Kantaučiuose bei Kuliuose.

⁵ Duomenų šaltinis: <http://www.llri.lt/naujienos/ekonomine-politika/valstybes-valdymas/savivaldybes-yra-galimybe-mazinti-mokescius/laurnas-rekasius>

Verslo aplinka.⁶

Plungės rajono teritorijoje didžioji dalis pramonės yra Plungės mieste ar jo priemiesčiuose. Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano sprendiniuose numatyta, kad pramoninės teritorijos su reikalinga inžinerine infrastruktūra turi būti parengtos ir Žlibinuose, Kantaučiuose bei Kuliuose. Daugiausiai įmonių veikia Plungės miesto seniūnijoje ir arčiausiai miesto esančiose gyvenvietėse.

Veikiančių ūkio subjektų skaičius 2007–2011 m. Plungės rajone, kaip ir apskrityje bei šalyje, didėjo. 2011 m. Plungės rajono savivaldybėje veikė 842 ūkio subjektai ir tai sudarė 23,6 proc. apskrityje veikiančių ūkio subjektų arba 1 proc. šalyje veikiančių ūkio subjektų. Plungės rajone geriausiai išvystytas smulkaus ir vidutinio verslo sektorius, dauguma įmonių veikė didmeninės ir mažmeninės prekybos, variklinių transporto priemonių ir motociklų remonto (23,3 proc.), kitos – aptarnavimo veiklos srityje (20,5 proc.).

Nors Plungės rajono savivaldybė vadinama pramoniniu rajonu, bendras pramoninių įmonių skaičius tesudaro 9 proc. visų rajone veikiančių įmonių ir labai neišsiskiria apskrities ar šalies mastu (Telšių apskrityje ir Lietuvoje po 8 proc.).

Kai kuriose įmonėse vis dar naudojami moraliai ir fiziškai seni, mažesnio našumo, žemesnio technologinio lygio įrenginiai ir mašinos, todėl darbo našumas žemas, o gaminamas produktas – mažiau konkurencingas. Tiesa, dalis įmonių jau naudoja modernias technologijas. Verslo atstovai silpnai jungiasi į asocijuotas verslo struktūras, be to verslo asociacijos yra nepakankamai aktyvios.

Turizmas ir rekreacija.

Plungės rajonas savo išskirtine geografine padėtimi, unikaliu kraštovaizdžiu ir savita etnokultūra patrauklus ir perspektyvus turizmo verslui. Plungės rajono savivaldybėje saugomų teritorijų plotas sudaro 24,5 % visos teritorijos. Rajone yra Salantų regioninio parko dalis (Minijos rezervatas – 200 ha), Buožėnų geomorfologinis – 721 ha, Vilkaičių geomorfologinis – 845 ha, Minijos ichtiologinis – 215,9 ha, Reiskių tyro telmologinis – 4054 ha, Godingos kraštovaizdžio – 258 ha ir Minijos pralaužos kraštovaizdžio – 543 ha draustiniai, bei Plungės miesto – 45 ha, Šateikių miestelio – 5 ha ir Platelių – 40 ha parkai, kurie drauge su nacionaliniu parku sudaro 28 626 ha arba 25,7 % rajono teritorijos. Per Plungės rajono savivaldybę teka Minijos upė, kuri yra viena didžiausių ir gražiausių Plungės upių, bei jos intakai Babrungas, Alantas, Sausdravas, Mišupė, Pala. Pagal vandens kokybės rodiklius Minija priskiriama mažai užterštoms upėms, todėl jos vandeniu papildomos Klaipėdos vandenvietės. Į Miniją ir jos intakus plaukia neršti lašišos, šlakiai, žiobriai ir kitos vertingos švarų vandenį mėgstančios žuvys. Plungės rajone iš viso yra 37 ežeras, iš kurių didžiausi yra Platelių, Beržoro, Alsėdžių, Mišės, Remties ir kiti. Gražiausias ir didžiausias yra Platelių ežeras. Jo plotas 1199,6 ha, ilgis 8,4 km, o kranto linijos ilgis apie 30 km. Virš ežero paviršiaus iškyla net 7 salos. Ežero vanduo vienas iš švariausių ir skaidriausių Lietuvoje. Išraiškingas reljefas, gausūs miškų masyvai, vandenys, laukai su krūmais, pievos, pelkės ir kiti kraštovaizdžio elementai sukuria palankias sąlygas gyvūnijos įvairovei. Žemaitijos nacionaliniame parke gana dažnai sutinkami briedžiai, stirnos, šernai, lapės, mangustai, kiaunės, audinės, lūšys, vilkai, šikšnosparniai.

Plungės rajono savivaldybė pasižymi savito grožio kraštovaizdžiu, kuris patrauklus vietos ir užsienio turistams. Tiek saugomose, tiek paprastose teritorijose šiuo metu yra nemažai kaimo turizmo sodybų, kuriose noriai lankosi tiek užsienio, tiek vietiniai turistai. Veikiančiose kaimo turizmo sodybose šeiminiškai teikia įvairias aukštos kokybės paslaugas: apgyvendinimo, maitinimo, pramogų. Perspektyvoje yra daug norinčių užsiimti kaimo turizmo verslu, nes tam yra susiklosčiusios palankios gamtinės sąlygos.

Plungės rajonas LR teritorijos bendrajame plane pagal arealų patrauklumo kategorijas ir rekreacinės plėtros potencialą yra priskiriamas labai didelio ir didelio potencialo rekreaciniams arealams.

Plungės rajone net 18,8 proc. visos teritorijos sudaro saugomos teritorijos. Pagrindinį rekreacinį fondą sudaro Žemaitijos nacionaliniame parke susitelkę ežerai. Labiausiai pritaikyti poilsiui yra Platelių ir Beržoro ežerai, mažiau populiarūs, rekreacijai neparuošti Ilgio, Luokos, Skyplaičių ežerai, Rotinėnų tvenkinys. Plungės rajone yra per 350 kultūros vertybių. Žemaitijos nacionaliniame parke yra apie 210 kultūros vertybių: 48 – istorinės, 30 - architektūros, 94 - dailės,

⁶ Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės strateginis plėtros planas 2010-2020 m.

34 - archeologinės. Pagal turistinius išteklius Plungės rajonas gerokai lenkia kaimyninę Rietavo sav. ir Telšių bei Mažeikių rajonus.

Vasarą populiariausių ežerų lankomumas yra labai didelis, turistai automobiliais siekia privačiuoti kiek galima arčiau ežero, įvažiuoti kuo giliau į mišką. Tai labai kenkia gamtai, pažeidžiama gamtinė ekosistema. Todėl labai svarbu plėsti šiose rekreacinėse teritorijose trumpalaikio poilsio aikštelių, paplūdimių, stovyklaviečių, automobilių stovėjimo aikštelių infrastruktūrą.

Apgyvendinimo paslaugų teikėjai Vienas iš svarbiausių rodiklių, rodančių rajono turizmo infrastruktūros būklę, yra apgyvendinimo sektoriaus plėtra. Remiantis Lietuvos Respublikos turizmo įstatymu, apgyvendinimo paslauga – savarankiška, už užmokestį atliekama ekonominė veikla, kuria sudaromos sąlygos tenkinti nakvynės ir higienos poreikius.

4 lentelė. Pagrindiniai apgyvendinimo paslaugų teikėjai Plungės rajone

Įstaiga (adresas)	Vietų/kambarių sk.	Papildomos paslaugos ir infrastruktūra	
Viešbutis „Beržas“ (Minijos g. 2/Telšių g. 2, Plungė)	18/12	<ul style="list-style-type: none"> Maitinimo paslaugos Banketinė-konferencijų salė 	
Viešbutis „Linelis“ (Paplaktelės k., Plungės r.)	120/35	<ul style="list-style-type: none"> Restoranas Konferencijų salė Baseinas-pirtys 	<ul style="list-style-type: none"> Biliardas-stalo tenisas Vandens dviračiai
Pramogų centro „Porto“ viešbutis (Truikių k., Plungės r.)	8 kambariai	<ul style="list-style-type: none"> Restoranas Konferencijų salės Boulingas 	
Žemės ūkio kaimelis (Mardosų k., Plungės r.)	Viešbučio: 4/6 10 rąstinių namelių	<ul style="list-style-type: none"> Kempingas Maitinimas Pirtis ir kubilai 	<ul style="list-style-type: none"> Baidarių nuoma Konferencijų salė Žvejyba
UAB „Sveikatos ir grožio klinika“ (Telšių g. 13, Plungė)	2 apartamentai	<ul style="list-style-type: none"> SPA centras Automobilių stovėjimo aikštelė 	
Janinos Nurijevės sodyba „Oazė“ (Jovaišiškės k., Plungės r.)	20 lovų	<ul style="list-style-type: none"> Kavinė-baras Konferencijų salė Pobūvių salės 	
VšĮ „Platelių žalgirio jachtklubas“ (Ežero g. 40, Plateliai, Plungės r.)	120/48	<ul style="list-style-type: none"> Maitinimas Pirčių kompleksas Konferencijų salė 	Nuoma: jachtos, valtys, baidarės, vandens dviračiai, povandeninio nardymo paslaugos
Poilsio namai „Banga“ (UAB „Raska“) (Paplaktelės k., Plungės r.)	50 vietų	<ul style="list-style-type: none"> Kavinė Nuoma: valtys, vandens dviračiai 	
Poilsio namai „Šaltinėlis“ (Ežero g. 44, Plateliai, Plungės r.)	60 vietų	<ul style="list-style-type: none"> Pirtis-sauna Baseinas Konferencijų salė 	<ul style="list-style-type: none"> Kavinė Sporto aikštelė
Nijolės ir Algimanto Šilų svečių namai (Rietavo g. 16, Plungė)	50 vietų	<ul style="list-style-type: none"> Pirtis, baseinas Pokylių salė 	
Poilsio namai „Šienainis“ (Paplaktelės k., Plungės r.)	50/14	<ul style="list-style-type: none"> Maitinimas Konferencijų salė 	

Plungės rajone populiarios ir kaimo turizmo paslaugos. Remiantis statistikos departamento duomenimis, 2011 m. Plungės rajone buvo 33 kaimo turizmo sodybos. Pagal kaimo turizmo sodybų skaičių Plungės rajonas yra lyderis Vakarų Lietuvoje. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2011 m. Plungės rajono kaimo turizmo sodybų skaičių viršijo tik šios savivaldybės: Lazdijų (41 sodyba), Ignalinos (39 sodybos), Molėtų (38 sodybos), Utenos (41 sodyba), Zarasų (42 sodybos), Trakų (42 sodybos). Lyginant su 2010 ir 2009 m., kaimo turizmo sodybų skaičius Plungės rajone sumažėjo 2 sodybomis. Dauguma kaimo turizmo sodybų yra Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje, prie Platelių ežero.

5 lentelė. Plungės rajono kaimo turizmo sodybų veikla 2009-2011 m.

Rodiklis	2009	2010	2011
Kaimo turizmo sodybų skaičius	35	35	33
Suteita nakvynių, tūkstančiai	21,6	18,1	16,4
Apgyvendinta poilsiautojų, tūkstančiai	11,2	12,7	11,6
Vidutinis vieno poilsiautojo nakvynių skaičius	1,92	1,42	1,41

Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Pagal 5 lentelės informaciją matyti, kad suteiktų nakvynių skaičius Plungės rajono kaimo turizmo sodybose nuo 2009 m. kasmet mažėja. 2009 – 2011 m. laikotarpiu suteiktų nakvynių skaičius sumažėjo 24 proc. 2011 m. Plungės rajono kaimo turizmo stovyklose buvo apgyvendinta 11,6 tūkst. poilsiautojų, t.y. 8,7 proc. mažiau nei 2010 m., tačiau 3,6 proc. daugiau poilsiautojų nei 2009 m. 2011 m. vidutinis vieno poilsiautojo nakvynių skaičius Plungės rajono kaimo turizmo sodybose buvo 1,41.

Remiantis svetainės www.travel.lt duomenimis, Plungės rajone yra 23 turistinės stovyklos. Kaip nurodoma Lietuvos Respublikos turizmo įstatyme, turistinės stovyklos paslaugos gali būti teikiamos turistinėje stovyklavietėje (turistinė stovyklavietė – specialiai įrengta teritorija, kurioje aikštelės nuomojamos turistams nakvoti palapinėse, kemperiuose ar kilnojamuosiuose nameliuose), kurioje yra maisto ruošimo, higienos poreikių tenkinimo, atliekų surinkimo ir kita trumpalaikiam poilsiui organizuoti reikalinga įranga.

Plungės rajone pagrindinė apgyvendinimo infrastruktūros koncentracija yra Žemaitijos nacionalinio parko teritorijoje. Pagrindinė to priežastis yra tai, kad čia yra labai poilsiautojus traukiantis didžiausias ir giliausias Žemaitijos Platelių ežeras. Beveik visos apgyvendinimo įstaigos siūlo papildomas paslaugas – pirties paslaugas, maitinimo, konferencijų sales ir pan. Plungės rajono apgyvendinimo įstaigos priskirtinos vidutinės ir ekonominės klasės grupei.

Remiantis Lietuvos Respublikos turizmo įstatymu, viena iš turizmo paslaugų rūšių yra kelionių organizavimo paslaugos. *Kelionių organizavimo paslauga* – savarankiška, už užmokestį atliekama ekonominė veikla, apimanti turistinių kelionių rengimą, reklamą ir (ar) jų pardavimą tiesiogiai arba per kelionių agentūras ar kelionių agentus.

Remiantis Lietuvos turizmo internetinės svetainės www.turizmas.lt duomenimis, Plungės rajone kelionių organizavimo paslaugas teikia 4 įmonės:

- Mds baltic, UAB (J. Biliūno g. 1A, Plungė);
- Regila, kelionių agentūra (J. Tumo-Vaižganto g. 31, Plungė);
- Vituras, IĮ (Telšių g. 5, Plungė);
- Ladonas, UAB (J. Tumo-Vaižganto g. 54, Plungė).

Kelionių organizavimo paslaugų pasiūla Plungės rajone yra, tačiau visos kelionių organizavimo paslaugas teikiančios įstaigos yra įsikūrusios Plungės rajono centre, Plungės mieste.

6 lentelė. Labai didelį ir didelį panaudojimo turizmo plėtroje potencialą turintys objektai

Pavadinimas	Pastaba
Labai didelis potencialas	
Žemaitijos nacionalinis parkas ir jame esantys miškų masyvai	Ši teritorija yra perspektyviausia plėtojant kaimo turizmą, gamtinį - pažintinį turizmą, poilsį gamtoje (stovyklavimas, vandens pramogos ir pan.) medžioklės organizavimą, žvejybą, grybavimą, uogavimą, vaistažolių rinkimą bei su šiomis veiklomis susijusias paslaugas. Joje labai didelę pridėtinę rekreacinę vertę kuria miškų masyvai.
Platelių ežeras	Šis ežeras ir dabar pritraukia labai didelius turistų srautus, Pagrindinės turizmo plėtros kryptys - vandens turizmo plėtra (plaukiojimas mažaisiais laivais); vandens iškylų, vandens trasos palei ežero krantą, įtraukiant ir salų aplankymą, trasos paruošimas; licencijuota mėgėjiška žvejyba, maudynės, ribotos nardymo paslaugos, poilsio gamtoje organizavimas (stovyklavimas) ir kt. rekreacinės paslaugos.
Plungė	Plungės miestas yra rajono tiek administracinis, tiek ir geografinis centras. Čia jau dabar geriausiai išvystyta infrastruktūra, Plungėje susikerta pagrindiniai rajono keliai, geležinkelis, šiame mieste yra nemažai kultūrinių ir gamtinių vertybių. Pagrindinė turizmo plėtros kryptys

	turėtų ir prasidėti būtent nuo Plungės miesto
Plokštinės raketinės bazės	Objektas yra išskirtinis Lietuvos mastu ir pritraukiantis ne tik Lietuvos turistus, bet ir svečius iš kitų šalių.
Didelis potencialas	
Minijos ichtiologinis draustinis	Ichtiologinio draustinio statusas riboja galimas veiklas, tačiau sudaro geras galimybes išsaugoti ir gausinti žuvų išteklius, kuriuos galima vėliau panaudoti turizmo plėtrai. Šioje teritorijoje geriausia vystyti mėgėjišką žvejybą, propaguoti vandens turizmo trasas, kai kuriose vietose įrengti poilsio aikštes.
Gandingos kraštovaizdžio draustinis	Dėl čia esančių gamtinių ir kultūrinių vertybių, bei dėl kraštovaizdžio didelės estetiškos vertės ši teritorija yra labai patraukli rekreacinei plėtrai. Tinkamas vystyti gamtinį, pažintinį turizmą, poilsį gamtoje, stovyklavimą, taip pat edukacinę veiklą.
Šateikių miškų masyvai	Šie miškai turi didelę rekreacinę vertę Šateikių apylinkėse ir sudaro sąlygas tokioms turizmo formoms kaip poilsis gamtoje, stovyklavimas, grybavimas, uogavimas, pažintinis turizmas, komercinė medžioklė plėtoti.
Milašaičių-Stalgėnų miškų masyvas	Pietrytinėje Plungės rajono dalyje Milašaičių-Stalgėnų miškų masyvas sudaro sąlygas tokioms turizmo formoms kaip poilsis gamtoje, stovyklavimas, grybavimas, uogavimas, pažintinis turizmas, komercinė medžioklė plėtoti.
Kulių miškų masyvas	Kulių apylinkėse sudaro geras sąlygas tokioms turizmo formoms kaip poilsis gamtoje, stovyklavimas, grybavimas, uogavimas, pažintinis turizmas, komercinė medžioklė plėtoti.
Beržoro ežeras	Jis yra vakarinėje Platelių ežero pusėje, prie Beržoro gyvenvietės. Ežero plotas 49 ha. Kartu su Platelių ir Ilgio ežerais sudarantis ežeryną Beržoro ežeras turi geras galimybes turizmo plėtrai.
Ilgio ežeras	Pietinėje Beržoro ežero pusėje esantis pailgos formos ežeras su dviem salom - Didžiąja ir Salele. Ežero plotas 114 ha. Kartu su Platelių ir Ilgio ežerais sudarantis ežeryną Beržoro ežeras turi geras galimybes turizmo plėtrai.
Alsėdžių ežeras	Alsėdžių ežeras yra 5 km į pietus nuo Alsėdžių miestelio. Per jį teka Sruoja. Ežero ilgis 1750 m, plotis iki 980 m, didžiausias gilumas - 2,5 m. plotas 90 ha. Vandens telkinys yra svarbus tiek tenkinant vietos gyventojų (ypač Alsėdžių miestelio) rekreacinius poreikius, tiek sudaro geras galimybes vystyti tokias turizmo sritis, kaip kaimo turizmas, vandens pramogos ir pan.
Gandingos tvenkinys	Gandingos tvenkinys yra vakarinėje Plungės miesto dalyje, viena jo dalis priklauso Plungės miestui, kita – Nausodžio seniūnijai. Jo plotas – 88 ha. Vandens telkinys yra svarbus tiek tenkinant vietos gyventojų (ypač Plungės miesto) rekreacinius poreikius, tiek sudaro geras galimybes vystyti tokias turizmo sritis, kaip kaimo turizmas, vandens pramogos ir pan.
Minijos upė	Viena gražiausių ir žinomiausių Žemaitijos upių, tačiau Plungės rajone yra šio upės aukštupys, ji čia nėra pakankamai vandeninga, kad be kliūčių vystyti vandens turizmo paslaugas. Perspektyvu kaimo turizmo prie upės.
Oginskių dvaras (Plungės dvaras)	Vienas patraukliausių rajone kultūros paminklų, galinčių pritraukti turistų dėmesį.
Platelių dvaro sodybos kompleksas	

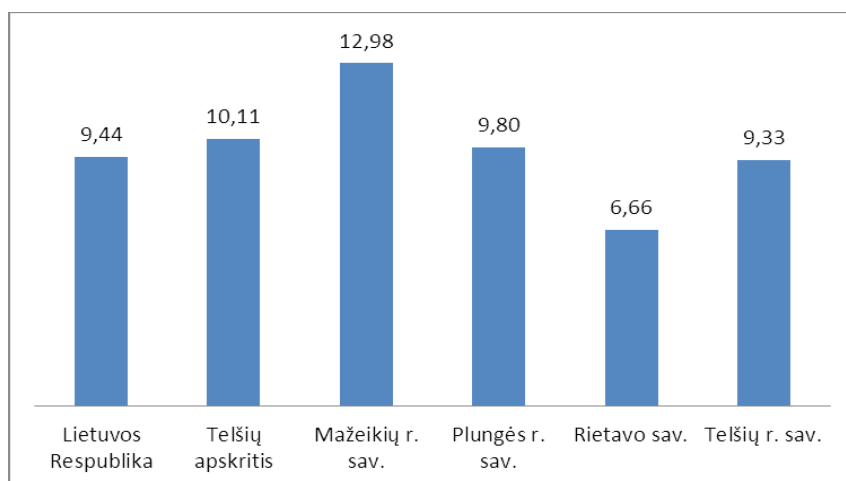
Duomenų šaltinis: Plungės rajono turizmo plėtros galimybių studija

Kelių infrastruktūra.⁷

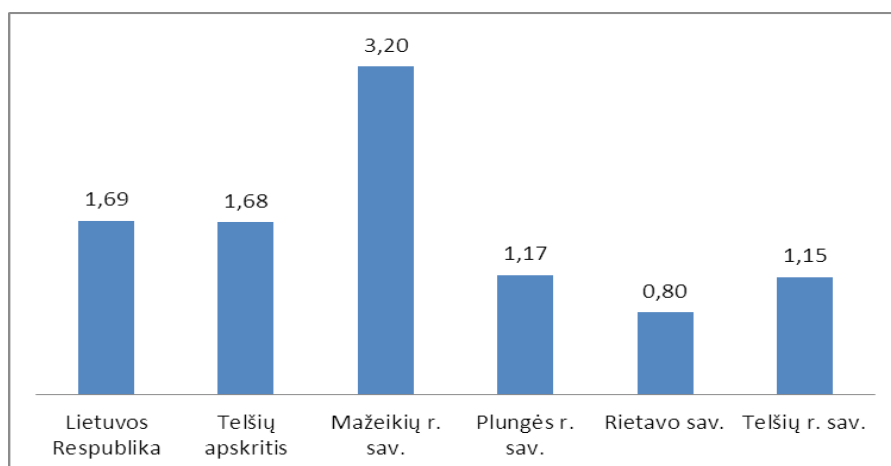
Plungės rajono susisiekimo sistemą sudaro valstybinės reikšmės ir vietinių automobilių kelių tinklas. Rajono automobilių kelių tinklo karkasą formuoja magistralinis kelias A1/E272 Šiauliai–Palanga (32,430 km), 3 krašto keliai: 164 Mažeikiai–Plungė–Tauragė (39,682 km), 166 Plungė–Vėžaičiai (22,370 km), 169 Skuodas–Plungė (14,780 km) ir 35 rajoniniai keliai (262,210 km). Šiuos kelius prižiūri VĮ „Telšių regiono keliai“. Magistralinis ir visi krašto keliai turi asfaltbetonio dangą.

Plungės rajono savivaldybės kelių infrastruktūros tinklas bendrąja prasme yra pakankamai gerai išplėtotas. Vietinės reikšmės kelių ilgis, tenkantis 1000-ui ha savivaldybės teritorijos yra 7 proc. didesnis, nei Lietuvos Respublikos vidurkis bei tik 3 proc. mažesnis nei Telšių apskrities. Kita vertus, kelių su patobulinta danga ilgis Plungės rajone ženkliai mažesnis nei Lietuvoje ar Telšių apskrityje (atitinkamai po 31 proc.).

⁷ Duomenų šaltinis: „Plungės rajono Merkelių gyvenvietės gatvės rekonstrukcija“ galimybių studija. 2012 m.

4 pav. Vietinės reikšmės kelių ilgis (km), tenkantis 1000 ha administracinės teritorijos ploto, 2011 m.

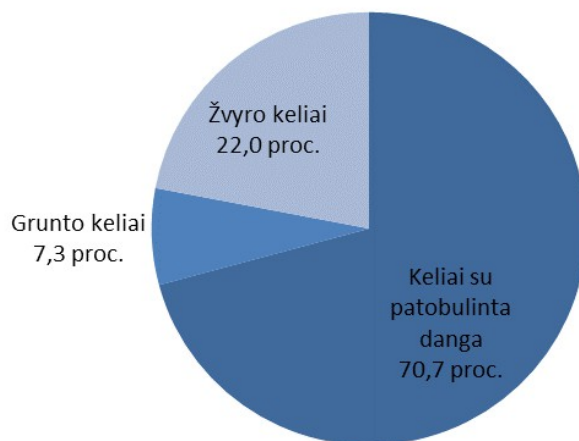
5 pav. Vietinės reikšmės kelių su patobulinta danga ilgis (km), tenkantis 1000 ha administracinės teritorijos ploto, 2011 m.

7 lentelė. Vietinės reikšmės keliai ir jų danga Plungės rajone, km.

Eil. Nr.	Rodiklis	2007	2008	2009	2010	2011
1.	Vietinės reikšmės automobilių kelių ilgis	941	941	1079	1083	1083
2.	Vietinės reikšmės automobilių kelių su danga ilgis	803	803	926	924	924
3.	Vietinės reikšmės automobilių kelių su patobulinta danga ilgis	133	133	127	129	129
4.	Žvyro kelių ilgis	670	670	799	795	795
5.	Grunto kelių ilgis	138	138	153	160	159

Duomenų šaltinis: Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės

Plungės rajono savivaldybės administracijos duomenimis, 2012 m. pabaigoje Plungės miesto vietinių kelių ir gatvių ilgis sudarė 83,03 km., jų dalis su įrengta kelio danga sudarė 92,7 proc. visų kelių ir gatvių: 70,7 proc. su patobulinta danga ir 22,0 proc. su žvyro danga (žr. 6 paveikslą). Pagal šį rodiklį miestas lenkė savivaldybės (63,5 proc.), regiono (69,7 proc.) ir šalies (81,1 proc.) rodiklius.

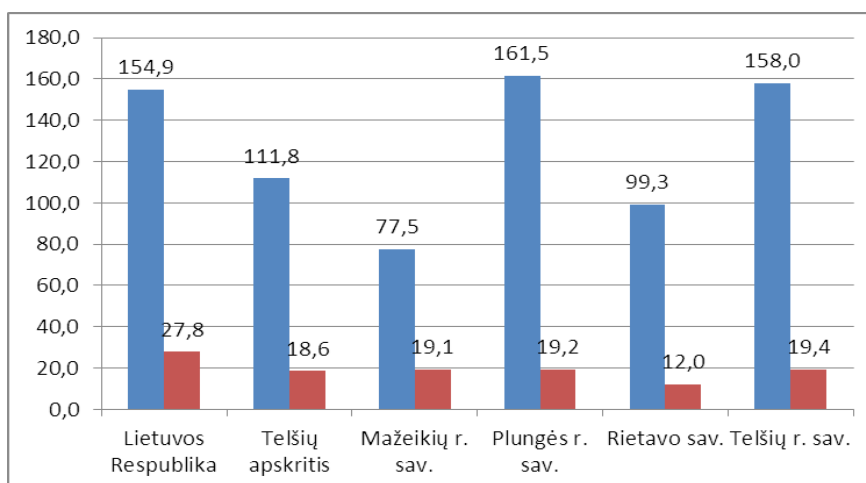

6 pav. Kelių sudėtis Plungės mieste, 2012 m. pabaigoje

Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

2014 m. sausio 1 d. duomenimis Plungės rajono savivaldybės vietinių kelių ir gatvių tinklo ilgis: 1636,48 km, kurį sudaro: su asfaltbetonio danga – 149,45 km, su žvyro danga – 924,23 km, gruntiniai keliai- 562,80 km.

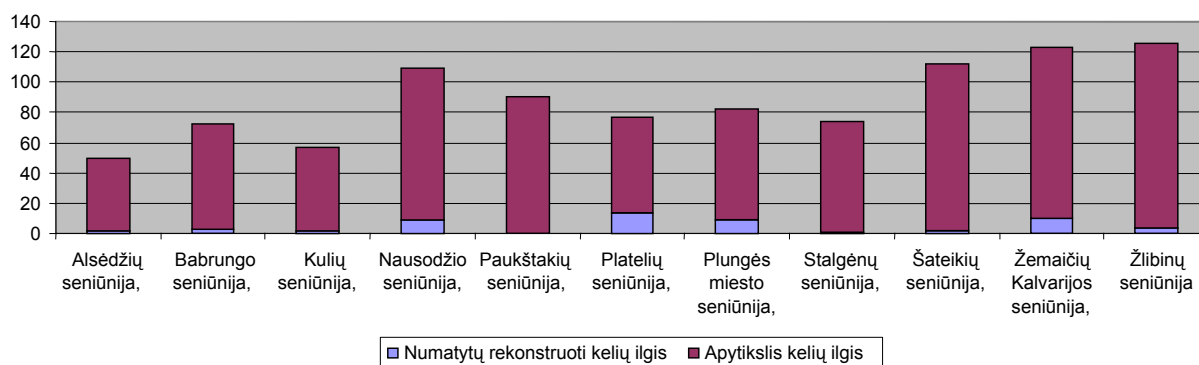
Vertinant kelių transporto priemonių koncentraciją kelių tinkle, naudojamas automobilių skaičiaus (registruotų toje administracinėje teritorijoje), tenkančių 1 km vietinės reikšmės kelio ilgio, rodiklis. Kelių transporto priemonių koncentracija Plungės rajono vietinės reikšmės kelių tinkle yra 12 proc. didesnė nei Lietuvos bei 1 proc. didesnė nei Telšių apskrityje.

7 pav. Automobilių skaičius (registruotų toje administracinėje teritorijoje), tenkantis 1 km vietinės reikšmės kelio ir 1 km vietinės reikšmės kelio su pagerinta danga, 2011 m.

Plungės rajono kelių transporto priemonių koncentracijos rodikliai yra vieni didžiausių Telšių apskrityje. Dėl nepakankamai išvystyto vietinės reikšmės kelių tinklo bei sąlyginai mažo vietinės reikšmės kelių su pagerinta danga ilgio, Plungės rajono savivaldybėje yra neužtikrinamos palankios sąlygos kelių transporto plėtrai.

2007 m. Plungės rajono savivaldybės užsakymu buvo atlikta Plungės rajono savivaldybės planuojamų 2007-2013 m. rekonstruoti vietinės reikšmės transporto infrastruktūros objektų galimybių studija ir parengta 2007-2013 metų Plungės rajono gatvių ir kelių tinklo plėtros ir priežiūros programa. Šioje programoje pagal atskiras seniūnijas prioritetizuojant (išskirti 3 prioritetiniai lygiai: P1, P2, P3) išvardintos rekonstruotinos gatvės (keliai), nurodant jų ilgį metrais ir planuojamus rekonstrukcijos kaštus. Iš viso suplanuota rekonstruoti 54,260 km gatvių (kelių) už 16 107 000 Lt sumą (P1 – 14724000 Lt, P2-26014000 Lt, P3-4815000 Lt).

8 pav. Numatyti rekonstruoti keliai

Igyvendinant šią programą, dalis miesto gatvių jau sutvarkyta, t.y. buvo įgyvendintas projektas „Plungės rajono gatvių ir kelių tinklo pirmojo prioriteto objektų rekonstrukcija (I etapas)“, kurio tikslas - plėtoti regioninės reikšmės transporto infrastruktūrą, formuoti reikiamo pralaidumo ir patikimumo susisiekimo infrastruktūros (gatvių) tinklą. Projekto įgyvendinimo vieta - Plungės rajono Plungės, Babrungo ir Žlibinų seniūnijos. Investicijų objektai - Kelių infrastruktūros objektai. Projekto vykdymo rezultatas- rekonstruoti Plungės rajono kelių infrastruktūros objektai: Medingėnų g. - 0,467 km.; Liepų g. - 0,591 km.; Telšių g. (pėsčiųjų-dviračių takas) - 0,468 km.; Kuršių g. - 0,599 km.; Kaštonų g. - 0,460 km.; Paežerio g. - 0,173 km.; Laukų g. (Babrungo gyvenvietė) - 0,595 km.; kelio Žlibinai - Purvaičiai ruožas - 0,415 km.

2011 metais įgyvendintas projektas „Plungės rajono gatvių ir kelių tinklo pirmojo prioriteto objektų rekonstrukcija (II etapas)“, kurio siektinas rezultatas - rekonstruoti Plungės rajono kelių infrastruktūros objektą - Plungės miesto Saulėtekio g. - 0,454 km.

2013 metais įgyvendintas projektas „Merkelių gyvenvietės gatvės rekonstrukcija“. Projektu buvo siekiama modernizuoti minėtą gatvę (bendras ilgis 0,293 km), taip pat buvo rekonstruota važiuojamosios dalies danga, naujai įrengti šaligatviai, lietaus kanalizacijos tinklai, sutvarkytas gerbuvis, įdiegti kelio ženklai ir ženklinimas, įrengtas apšvietimas.

Parkavimas. Remiantis UAB „Urbanistika“ 2009 m. lapkritį atliktu tyrimu, Plungės rajono centre Plungės mieste automobilių parkavimo problemos daugiabučių namų rajonuose nėra tokios ryškios kaip didžiuosiuose Lietuvos miestuose, pirmiausiai dėl mažesnio užstatymo tankumo, tačiau parkavimo vietų yra per mažai, todėl reikalinga parkavimo aikštelių plėtra (papildomai reikėtų ~ 1050 parkavimo vietų). Centrinėje Plungės miesto dalyje parkavimo aikštelių tikslus poreikis neaiškus, tačiau įvertinus kad dažniausiai esamos aikštelės sausakimšos -būtina ieškoti papildomų vietų kur būtų galima įrengti naujas aikšteles bei pagal galimybes praplėsti esamas.

Geležinkelio infrastruktūra.

Plungė yra tarptautinio IX geležinkelio transporto koridoriaus trasoje, todėl per ją vyksta pakankamai intensyvus geležinkelio transporto judėjimas.

Kita transporto rūšimi – geležinkeliais - šiuo metu pervežama didelė dalis krovinių ir keleivių srautų. Per rajono teritoriją eina geležinkelio linija Šiauliai-Klaipėda. Yra stotys: Šateikiai-Plungė-Tarvainiai.

Telšių apskrities geležinkelių tinklo tankumas yra vienas didžiausių Lietuvoje: Telšių apskrityje – 35 km/1000-iui kv. km, kai Lietuvoje tik 26 km/1000-iui kv.km.

Keleivių srautas kiekvienais metais didėja. Prekinių traukinių pravažiuoja 3 kartus daugiau nei keleivinių. Šiuo metu signalizacijos ir telekomunikacijos sistemos yra atnaujinamos.

Geležinkelis Plungę tarsi dalija į dvi dalis: pagrindinę ir šiaurinę. Dėl intensyvaus traukinių eismo sustabdomas automobilių eismas šiaurinėje miesto dalyje gyvenantiems žmonėms ir keliaujantiems per Plungę sukelia daug nepatogumų. Šiuo metu Lietuvos geležinkeliai ruošiasi vykdyti projektą „IX geležinkelio koridoriaus ruožo Kaišiadorys–Radviliškis–Šiauliai–Klaipėda ir I geležinkelio koridoriaus ruožo Šiauliai–Joniškis–valstybės siena modernizacija.“, kurio metu tarp kitų veiklų, numatyta įrengti antrąjį kelią ruože Dūseikiai–Telšiai (iki 4 km) ir ruože Plungė – Šateikiai (iki 14 km).

Žemės ūkis ir kaimo plėtra.

Prioritetine žemės naudotojų veikla Plungės rajono teritorijoje išlieka žemės ūkis ir miškų ūkis. 2013 m. sausio 1 d. rajono teritorijoje nuo bendro rajono ploto žemdirbystės plotai užėmė 50,7 proc., iš kurių net 87,2 proc. sudarė ariamoji žemė. Dėl vyraujančių nederlingų, rūgščių dirvožemių, bendras žemės našumo balas siekia tik 30,4 – 33,7 balo. Plungės rajono savivaldybėje ūkininkaujantys gauna mažesnius negu vidutiniškai šalyje žemės ūkio augalų derlius. Rajone su žemės ūkio sektoriumi vienu ar kitu būdu (ūkininkauja, dirba bendrovėje, turi sodybinį ūkį ir pan.) susiję daugiau kaip 90 proc. kaime gyvenančių šeimų.

Gyvulininkystei gamtinės sąlygos rajone palankesnės, nors bendrasis pelnas ūkininkaujant Plungės rajono savivaldybės kaimo vietovėse yra vis tiek mažesnis, negu ūkininkaujant našiausiose Vidurio Lietuvos žemėse. Žemės ūkis yra daugiau negu vidutiniškai šalyje reikšmingas rajono ekonomikai. Lyginamuosius pranašumus turinčios žemės ūkio gamybos šakos: galvijai mėšai, pienininkystė, avininkystė, daržininkystė, uogų auginimas.

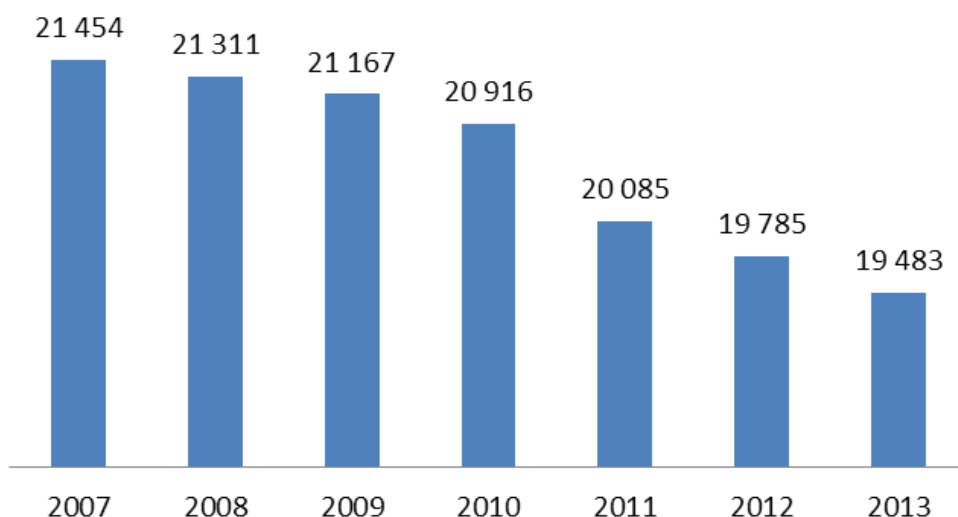
Rajone labiausiai plėtojamos kaimo turizmo paslaugos, o kitos alternatyvios ekonominės veiklos plačiai nepaplitę, nors turi dideles potencialias galimybes.

Ypatingų žemės gelmių turtų rajone nėra, tačiau Plungės rajonas pasižymi statybinio smėlio ir žvyro, gėlo požeminio vandens atsargomis. Plungės rajone nuo seno eksploatuojama Alsėdžių (šalia Grumblių) molio radimvietė. Plungės ir Telšių rajonuose yra didžiausi Lietuvoje geoterminės energijos ištekliai.

SOCIALINIAI VEIKSNIAI

Demografinė padėtis.⁸

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. pradžioje Plungės mieste gyveno 19 483 gyventojai (gyventojų skaičius perskaičiuotas remiantis Lietuvos Respublikos 2011 m. visuotinio gyventojų ir būstų surašymo rezultatais). 2007-2013 m. laikotarpiu gyventojų skaičius Plungėje sumažėjo 9,2 proc. (žr. 9 paveikslą). Pastebėta, kad spartus gyventojų skaičiaus mažėjimas analizuojamu laikotarpiu buvo užfiksuotas ir Plungės rajone bei Telšių regione: atitinkamai 9,5 proc. ir 10,4 proc. Šalyje tuo pačiu laikotarpiu gyventojų skaičiaus mažėjimas buvo ne toks ženklus ir siekė 8,6 proc. Gauti duomenys leidžia daryti išvadą, kad aktualu į Plungės miestą pritraukti daugiau gyventojų.

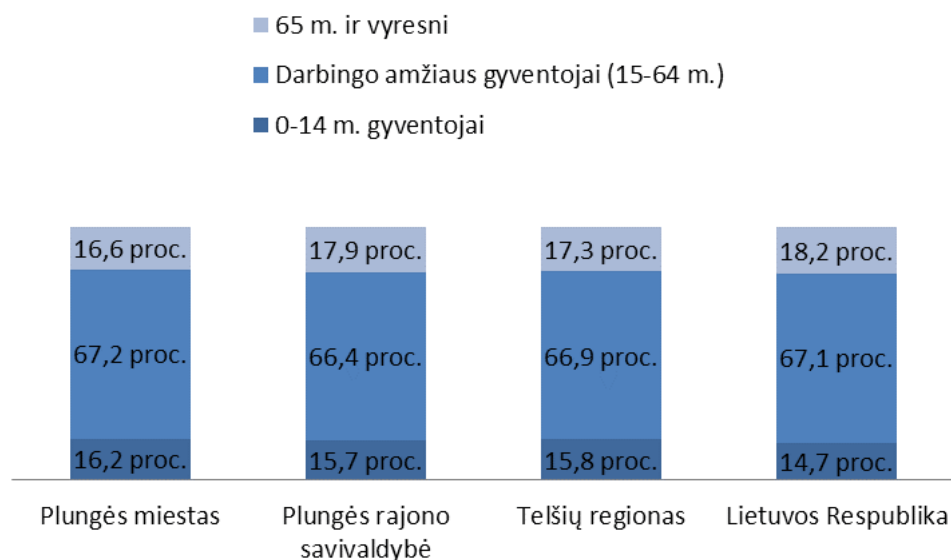
9 pav. Gyventojų skaičius Plungės mieste, 2007-2013 m.

Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, www.stat.gov.lt, 2013

2007-2013 m. laikotarpiu Plungės mieste buvo užfiksuotas vaikų (0-14 m.) ir darbingo amžiaus (15-64 m.) gyventojų skaičiaus mažėjimas, o pensinio amžiaus (65 m. ir vyresni)

⁸ Duomenų šaltinis: Plungės miesto kompleksinės plėtros 2014-2020 m. galimybių studija

gyventojų skaičius išaugo. Pastebėta, kad Plungėje analizuojamu laikotarpiu vaikų sumažėjo dvigubai daugiau nei darbingo amžiaus asmenų (atitinkamai 22,0 proc. ir 9,0 proc.), o pensinio amžiaus gyventojų skaičius išaugo 7,2 proc. Tuo tarpu regione mažėjo visų amžiaus grupių gyventojų, o savivaldybėje ir šalyje pastebimos panašios tendencijos kaip ir mieste, išskyrus, kad pensinio amžiaus gyventojų skaičius didėjo ne taip žymiai (savivaldybėje – 0,5 proc., o šalyje – 0,2 proc.). Gauti duomenys leidžia daryti išvadą, kad Plungės mieste sparčiai vyksta gyventojų senėjimo procesas. Nepaisant to, Plungės miestas savivaldybės, regiono ir visos šalies kontekste išsiskiria mažiausia 65 m. ir vyresnio amžiaus gyventojų dalimi nuo visų miesto gyventojų ir didžiausia vaikų bei darbingo amžiaus gyventojų dalimi.

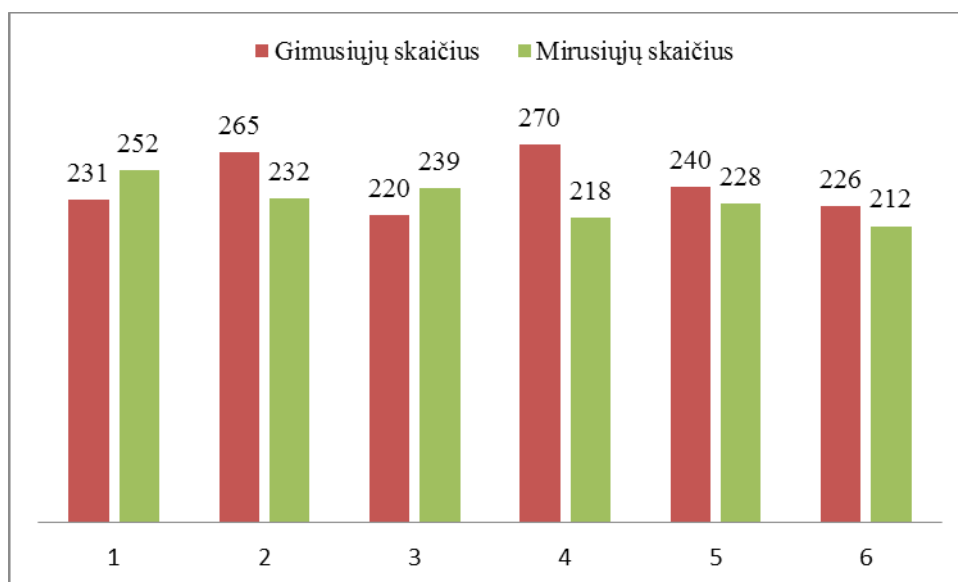

10 pav. Gyventojų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes, 2013 m. pradžioje

Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, www.stat.gov.lt, 2013

2007-2012 m. laikotarpiu Plungės mieste gimusiųjų skaičius kito labai netolygiai (žr. 11 paveikslą). Atlikta analizė parodė, kad nagrinėjamu laikotarpiu mažiausiai gimusiųjų Plungėje užregistruota 2009 m., daugiausiai – 2010 m., atitinkamai 220 ir 270 gimusių kūdikių. 2012 m., lyginant su 2007 m., mieste gimė 2,2 proc. mažiau kūdikių. Šis rodiklis buvo mažiausias lyginamų teritorijų tarpe, nes savivaldybėje gimusiųjų skaičius sumažėjo 16,0 proc., regione – 7,4 proc., šalyje – 5,8 proc. Plungės miestas išsiskyrė didžiausiu gimusiųjų skaičiumi, tenkančiu 1 000-iui gyventojų. 2012 m. šis rodiklis Plungėje siekė 11,4 asm./1 000-iui gyv., savivaldybėje – 10,3 asm./1 000-iui gyv., regione – 10,7 asm./1 000-iui gyv., šalyje – 10,1 asm./1 000-iui gyv.

2007-2012 m. mirusiųjų skaičius mažėjo visose analizuojamose teritorijose. Atitinkamai mieste – 15,9 proc., savivaldybėje – 20,5 proc., regione – 12,8 proc., šalyje – 10,3 proc. Pagal mirusiųjų skaičių, tenkantį 1 000-iui gyventojų, 2012 m. Plungės mieste buvo užfiksuotas mažiausias rodiklis – 10,7 asm./1 000-iui gyv., kai lyginamose teritorijose šis rodiklis siekė 12,1-13,6 asm./1 000-iui gyv.

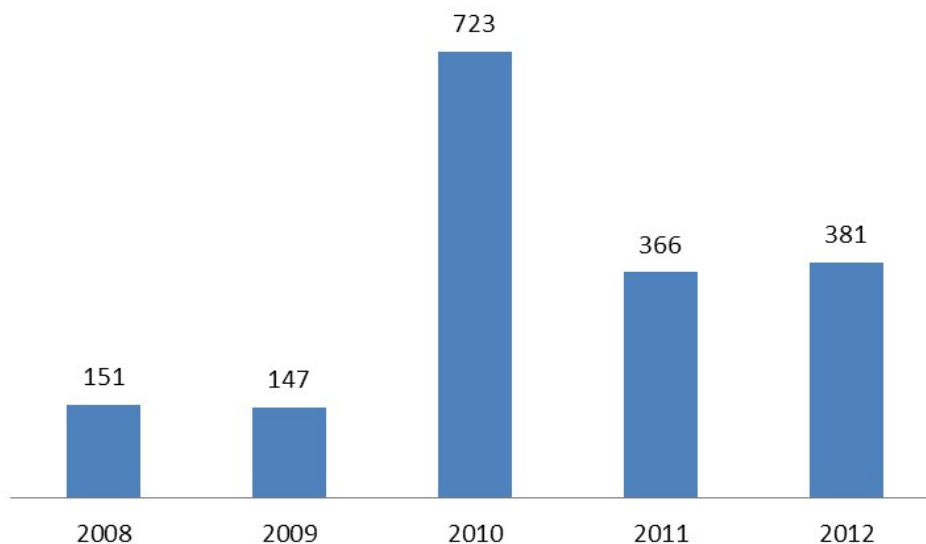

11 pav. Gimusiųjų ir mirusiųjų skaičius Plungės mieste, 2007-2012 m.

Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

Viena pagrindinių Plungės miesto gyventojų mažėjimo priežasčių, kaip ir visoje šalyje, yra emigracija. 2008-2012 m. savo išvykimą iš Plungės miesto deklaravo 1 768 asmenys (žr. 12 paveikslą). Atlikta analizė parodė, kad didžiausias išvykusiųjų skaičius iš Plungės miesto užfiksuotas 2010 m., 2011 m. šis skaičius sumažėjo, bet 2012 m. vėl išaugo. Tai, kad didžiausias išvykusiųjų skaičius užfiksuotas 2010 m., lėmė tuomet įstatymu nustatyta prievolė nuolatiniais šalies gyventojams mokėti privalomojo sveikatos draudimo įmokas, todėl savo išvykimą deklaravo ir ankstesniais metais išvykę emigrantai.

2008-2012 m. laikotarpiu analizuojamose teritoriniuose vienetuose išvykusiųjų skaičius labiausiai išaugo Plungės mieste. Minėtu laikotarpiu mieste šis rodiklis išaugo 2,5 karto, kai tuo tarpu savivaldybėje ir regione augimas buvo nežymus (atitinkamai 2,9 proc. ir 7,2 proc.), o šalyje emigrantų skaičius išaugo daugiau nei penktadaliu (22,3 proc.).

12 pav. Išvykusiųjų skaičius Plungės mieste, 2008-2012 m.

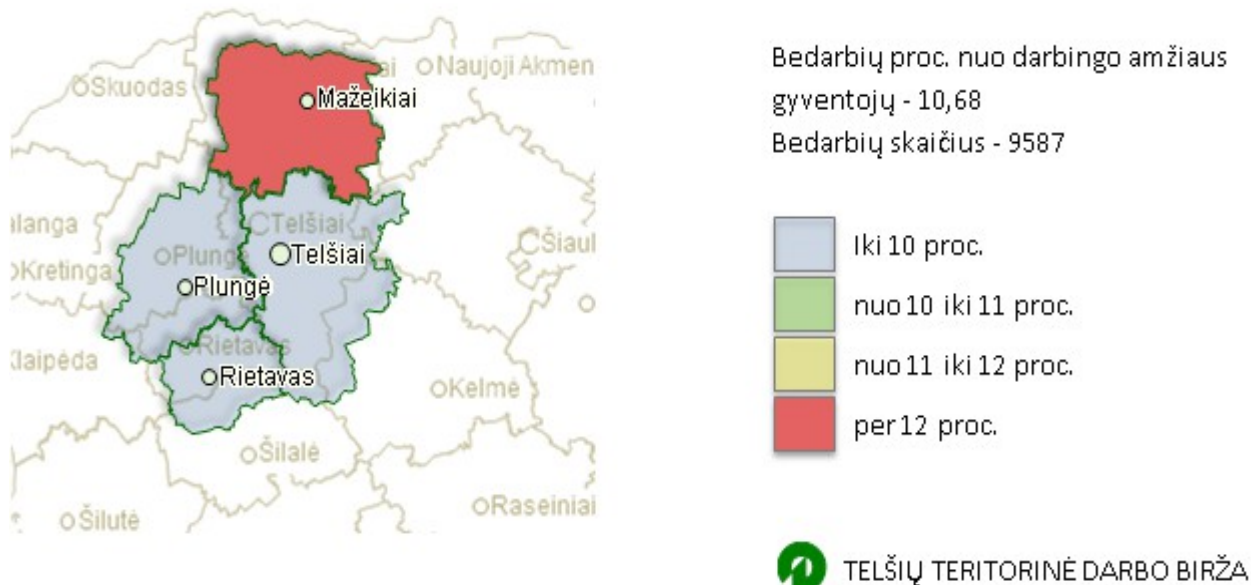
Duomenų šaltinis: Plungės miesto seniūnija

Nedarbo lygis.⁹

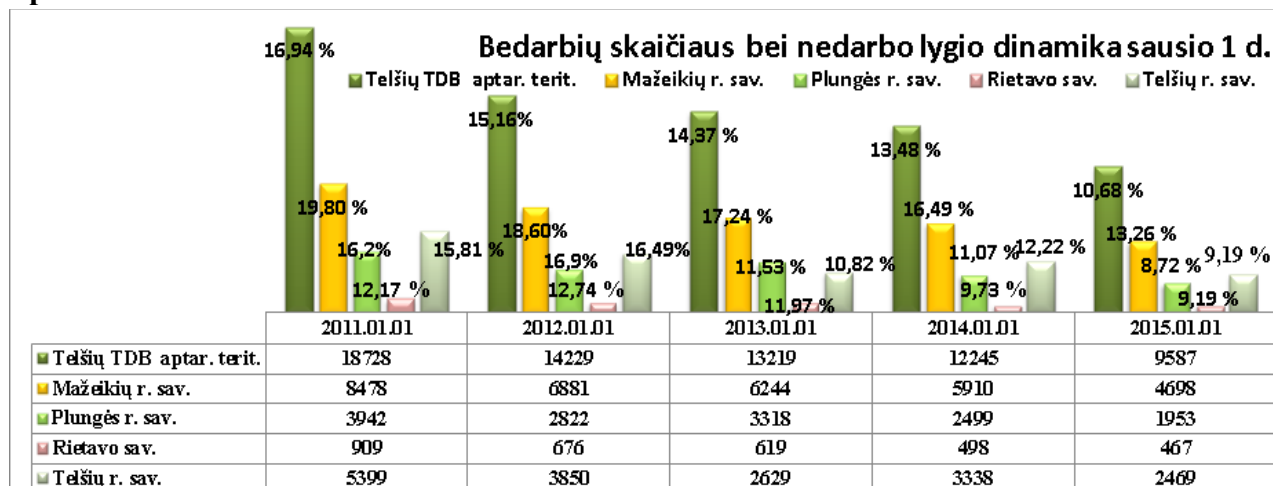
⁹ Duomenų šaltinis: <http://www.ldb.lt/TDB/Telsiai/DarboRinka/Situacija/LastSituacija.aspx>

13 pav.

Bedarbiai, registruoti Telšių teritorinėje darbo biržoje, 2015-01-01

14 pav.

Švietimas.

Kiekviena savivaldybė švietimo srityje siekia kurti visiems prieinamą, efektyviai veikiančią ikimokyklinio, bendrojo ir neformaliojo ugdymo sistemą. Švietimas turi padėti asmeniui įgyti profesinę kvalifikaciją, atitinkančią šiuolaikinių technologijų, kultūros bei asmeninių gebėjimų lygį, ir sudaryti sąlygas mokytis visą gyvenimą – nuolat tenkinti pažinimo poreikius, siekti naujų kompetencijų ir kvalifikacijų, reikalingų jo profesinei karjerai ir gyvenimo įprasminimui.

Plungės rajone veikia 32 ugdymo įstaigos: 5 gimnazijos, 1 Suaugusiųjų švietimo centras, 10 pagrindinių mokyklų, 1 Specialusis ugdymo centras, 8 lopšeliai - darželiai, 1 universalus daigafunkcinis centras, 2 mokyklos-darželiai, 1 pradinė mokykla, 2 meno mokyklos. Veikia Pedagoginė-psichologinė tarnyba.

Bendrojo ugdymo mokyklose mokosi 4644 mokiniai, lopšeliu-darželiu lanko 1371 vaikai, formalųjį švietimą papildančios įstaigose lavinami 740 mokinių.

Rajono ugdymo įstaigų veiklą koordinuoja Plungės rajono savivaldybės administracijos Švietimo skyrius.

8 lentelė. Plungės rajono bendrojo ugdymo mokyklų ir mokinių skaičiaus kitimas 2011-2014 m. (be Specialiojo ugdymo centro).

Mokyklos pagal tipus	Mokyklų skaičius				Pradinio ugdymo programos mokinių skaičius				Pagrindinio ugdymo programos mokinių skaičius				Vidurinio ugdymo programos mokinių skaičius			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Gimnazijos	2	2	2	2	57	50	44	44	368	398	386	337	450	484	488	498
Vidurinės mokyklos	4	4	3	3	509	481	197	190	1071	1028	396	380	315	214	127	116
Pagrindinės mokyklos	10	9	10	10	737	694	935	867	1640	1420	1847	1778				
Suaugusiųjų švietimo centras	1 (su jauni mo mok . sk.)	1 (su jaunim o mok. sk.)	1 (su jaunim o mok. sk.)	1					59	49	21	21	126	95	58	63
Pradinės mokyklos	1	1	1	1	236	232	225	235								
Mokyklos - darželiai	2	2	2	2	33	35	41	39								
Iš viso	20	19	19	19	1572	1492	1442	1375	3138	2895	2650	2516	891	793	673	677

Mokyklų tinklo optimizavimas sudaro galimybę mažinti „tuščių“ mokymosi vietų, todėl kartu mažėja ir vieno mokinio išlaikymo išlaidos. Optimizavus mokyklų tinklą sutaupoma lėšų, kurias racionaliai naudojant būtų galima pagerinti mokyklų aprūpinimą mokymo priemonėmis, vadovėliais, kompiuteriais, atnaujinti mokymosi aplinką, tobulinti mokytojų kvalifikaciją, steigti naujus specialistų etatus. Bendrojo ugdymo mokyklų tinklo optimalumą puikiai atspindi rodiklis, rodantis, kiek lėšų yra skiriama išlaikyti vienam moksleiviui.

Plungės rajono mokyklose finansavimas, tenkantis vienam mokiniui iš valstybės tikslinės dotacijos (mokinio krepšelio ir valstybės deleguotų funkcijų lėšų) ir savivaldybės biudžeto, yra daugmaž tolygus, šiek tiek iš bendro konteksto išsiskiria kaimo vietovių mokyklos – ten vieno mokinio išlaikymas yra brangesnis (žr. 9 lentelę).

9 lentelė. Vieno mokinio išlaikymo kaštai Plungės rajono mokyklose 2013/2014 m.

Eil. Nr.	Švietimo įstaiga	Savarankiškosios sav. funkcijos			Mokinio krepšelis ir valstybės deleg. funkcijos		
		Viso išlaidų 2013m.	mokinių sk. 2012-09-01	tenka biudžeto lėšų 1 mok.	Viso išlaidų 2013 m.	mokinių sk. 2012-09-01	tenka dotacijų lėšų 1 mok.
1	"Saulės" gimnazija	574,7	682	0,8	3045,7	682	4,5
2	Platelių gimnazija	338,1	250	1,4	1227,5	250	4,9
3	Senamiesčio mokykla	446,8	935	0,5	3412,6	935	3,6
4	Alsėdžių vidurinė mokykla	449,0	287	1,6	1445,7	287	5,0
5	Kulių vidurinė mokykla	576,5	230	2,5	1102,1	230	4,8
6	Žemaičių Kalvarijos vidurinė mokykla	281,1	298	0,9	1467,6	298	4,9
7	Suaugusiųjų švietimo centras	297,0	144	2,1	560,7	144	3,9
8	"Ryto" pagrindinė mokykla	447,4	877	0,5	3255,5	877	3,7
9	Adolfo Jucio pagrindinė mokykla	365,5	401	0,9	1608,7	401	4,0
10	„Babrungo“ pagrindinė mokykla	212,2	248	0,9	990,4	248	4,0
11	Kantaučių pagrindinė mokykla	141,6	75	1,9	529,5	75	7,1

12	Nausodžio pagrindinė mokykla	176,0	107	1,6	678,5	107	6,3
13	Stalgėnų pagr.indinė mokykla	195,6	97	2,0	575,5	97	5,9
14	Stanelių pagrindinė mokykla	170,7	109	1,6	697,0	109	6,4
15	Šateikių pagrindinė mokykla	371,1	164	2,3	858,6	164	5,2
16	Žlibinų Igno Končiaus pagrindinė mokykla	183,1	64	2,9	433,1	64	6,8
17	Vyskupo Motiejaus Valančiaus pradinė m.	176,9	232	0,8	801,6	232	3,5
18	Prūsalių mokykla-darželis	221,8	52	4,3	213,3	52	4,1
19	Didvyčių mokykla-darželis	161,2	29	5,6	127,6	29	4,4
20	Lopšelis-darželis "Pasaka"	928,8	184	5,0	592,7	184	3,2
21	Lopšelis-darželis "Vyturėlis"	734,3	203	3,6	488,4	203	2,4
22	Lopšelis-darželis "Rūtėlė"	821,6	214	3,8	527,5	214	2,5
23	Lopšelis-darželis "Saulutė"	826,2	178	4,6	442,1	178	2,5
24	Lopšelis-darželis "Raudonkepuraitė"	762,5	164	4,6	411,0	164	2,5
25	Lopšelis-darželis. "Nykštukas"	532,7	138	3,9	339,0	138	2,5
26	Platelių daugiafunkcinis centras	248,6	48	5,2	125,2	48	2,6
27	Alsėdžių lopšelis-darželis	217,0	43	5,0	112,2	43	2,6
28	Žemaičių Kalvarijos lopšelis-darželis	216,9	59	3,7	149,6	59	2,5
29	Sporto ir rekreacijos centras	1294,0	663	2,0	39,8	663	0,1
30	Mykolo Oginskio meno mokykla	2312,2	545	4,2	42,9	545	0,1
31	Platelių meno mokykla	565,6	179	3,2	11,0	179	0,1
32	Specialioji mokykla	1575,3	94	16,8	1093,2	94	11,6

Iš 9 lentelės pateiktų duomenų matyti, kad kai kuriose Plungės rajono kaimo vietovėse veikiančiose mokyklose vieno mokinio išlaikymo kaštai kone dvigubai viršija Plungės miesto mokyklų rodiklius. Tačiau siekiant mokyklų tinklo optimalumo, svarbu nepamiršti ir kito faktoriaus – mokyklos atokesnėse kaimo vietovėse yra tarsi kultūros židiniai, todėl kartais verta turėti didesnes išlaidas, bet išsaugoti kaimo mokyklas. Plungės Specialioji mokykla yra finansuojama ne iš savivaldybės biudžeto lėšų - jie gauna tiesioginę valstybės biudžeto dotaciją.

Kaimiškose vietovėse gyvenančių mokinių pavėžėjimu iki artimiausios bendrojo ugdymo mokyklos rūpinasi savivaldybė. Iš 10 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad daugiausiai mokinių į mokyklas patenka maršrutiniu transportu (53 proc.). Visos savivaldybės kaimo bendrojo ugdymo mokyklos apsirūpinusios geltonaisiais autobusais, kuriais pavežama 23 proc. mokinių.

10 lentelė. Plungės rajono bendrojo ugdymo mokyklų mokinių vežiojimas į mokyklas 2006-2015 m.

Transporto priemonė	2006/2007	2009/2010	2012/2013	2013/2014	2014/2015
---------------------	-----------	-----------	-----------	-----------	-----------

Maršrutiniu transportu	1138	1075	969	836	834
Privačiu transportu	641	310	270	238	243
Mokyklų transportu	80	93		-	-
Geltonaisiais autobusais	230	261	423	438	364
Kitais vežiojimo būdais	18	72	95	72	124
Iš viso vežiojama (proc.)	2107 (98,0 proc.)	1811 (98,6 proc.)	1757 (100%)	1584 (100%)	1570(100%)
Nepavežama	43 (2,0 proc.)	26 (1,4 proc.)	1	-	0

Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

Ugdymo kokybė. Švietimo sistemos gebėjimą padėti vaikams ir jaunuoliams pasirengti ateityje gyventi prisitaikant prie sparčios socialinės, ekonominės ir kultūrinės kaitos lemia mokytojų pajėgumas suvokti visuomenės poreikius ir su išsilavinimu siejamus lūkesčius. Todėl viena svarbiausių švietimo kokybės sąlygų yra mokytojų dalykinė ir profesinė kompetencija. 2013-2014 m.m. laikotarpiu Plungės rajono mokyklose dirbo dalyko specialistai, turintys pedagoginį išsilavinimą, o tai iš esmės užtikrina švietimo paslaugų kokybę (žr. 11 lentelę).

11 lentelė. Plungės rajono bendrojo ugdymo mokyklų mokytojų išsilavinimas, 2007-2013 m.

Rodiklis	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014
Mokytojų skaičius	567	559	535	546	541	516	488
Su aukštuoju išsilavinimu (pedagoginiu) skaičius, procentas	519 (91,5 proc.)	522 (93,4 proc.)	510 (95,3 proc.)	528 (96,7 proc.)	527 (97,4 proc.)	502 (97,3 proc.)	479 (98,2 proc.)
Su aukštesnioju išsilavinimu (pedagoginiu) skaičius, procentas	34 (6 proc.)	27 (4,8 proc.)	20 (3,7 proc.)	16 (2,9 proc.)	12 (2,2 proc.)	11 (2,1 proc.)	9 (1,8 proc.)
Su viduriniu išsilavinimu skaičius, procentas	14 (2,5 proc.)	10 (1,8 proc.)	5 (1 proc.)	2 (0,4 proc.)	2 (0,4 proc.)	3 (0,6 proc.)	0

Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

Kiti rodikliai, rodantys ugdymo kokybę, yra susiję su mokinių pasiekimais. Vertinama, kiek mokinių, pradėjusių mokytis pagal tam tikrą bendrojo ugdymo pakopą, ją baigė. Palyginus Plungės rajono bendrojo ugdymo mokyklose besimokiusių mokinių rezultatus 2003 m. ir 2014 m. procentas įgijusių pagrindinį išsilavinimą nežymiai kinta, bet išlieka stabilus ir vidurinio ugdymo programas šiek tiek sumažėjo (žr. 12 lentelę), tačiau išliko aukštas. Paliktų kartoti kursą mokinių procentas nesiekia 2 proc. nuo visų mokinių skaičiaus, o per pastaruosius du metus išlieka stabilus.

12 lentelė. Pagrindinio, vidurinio išsilavinimo įgijimas, kurso kartojimas Plungės rajono bendrojo ugdymo mokyklose 2003-2014 m.

Rodiklis	2003 m.	2006 m.	2009 m.	2010-2011 m.	2011-2012 m.	2012-2013 m.	2013-2014 m.
Įgijo pagrindinį	97,2	97,3	95,2	96,0	96,8	97,4	97,0

išsilavinimą (proc.)							
Igijo vidurinį išsilavinimą (proc.)	97,9	98,1	96,6	97,9	96,2	95	97,3
Paliktų kartoti kurso skaičius, proc.	76 (0,9proc.)	123 (1,6 proc.)	108 (1,7proc.)	80 (1,4 proc.)	105 (1,8 proc.)	64 (1,2 proc.)	54 (1,2 proc.)

Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

Ugdymo kokybę rajono mokyklose rodo valstybinių brandos egzaminų rezultatai. Palyginus Plungės rajono savivaldybės mokinių, laikiusių valstybinius brandos egzaminus 2008 - 2014 m. laikotarpiu, rezultatus (vertinta, koks procentas mokinių, pasirinkusių laikyti tam tikro dalyko egzaminą, jį išlaikė) su šalies mokinių rezultatų vidurkiais, pastebėta, kad iš daugumos dalykų Plungės rajono savivaldybės mokyklų mokinių rezultatai prilygsta arba geresni už šalies (žr. 13 lentelę).

13 lentelė. Plungės rajono bendrojo ugdymo mokyklų mokinių išlaikytų valstybinių brandos egzaminų dalis procentais 2008 – 2014 m.

Dalykas Metai	Plungės rajono savivaldybėje							Šalyje						
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Lietuvių kalba	88,1	95,2	92,7	92,0	92,0	-	-	87,2	93,5	91,7	92,0	92,4	-	-
Lietuvių kalba ir literatūra	-	-	-	-	-	92,2	88,2	-	-	-	-	-	90,2	88,1
Matematika	94,5	90,6	93,2	86,6	92,5	90,5	91,3	90,2	90,2	93,9	91,0	93,0	93,4	88,1
Anglų kalba	84,8	92,0	100	99,6	100	98	97,9	92,1	93,0	99,5	99,5	99,6	98,8	99,2
Rusų kalba	100	100	100	100	100	100	100	96,5	98,6	99,3	99,6	99,3	99,4	99,6
Prancūzų kalba	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vokiečių kalba	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Istorija	95,7	95,9	90,6	92,5	98,3	97,8	87,8	95	93,9	93,7	96,7	98,4	95,4	89,3
Biologija	92,6	93,0	95,5	93,7	95,0	97,4	97,9	95,4	93,0	91,9	93,4	93,7	95,2	96,7
Chemija	96,9	100	97,8	100	90,9	97,9	86,5	98,5	98,3	97,3	99,0	94,9	97,8	97,8
Fizika	100	97,8	84,0	89,2	98,1	88,2	95,2	97,1	97,4	91,5	94,8	97,2	94,1	96,5
Informacinės technologijos	76,9	100	100	100	87,2	87	95,1	88,5	90,0	91,0	97,5	92,7	82,5	92,2
Geografija	-	-	-	-	100	98,9	98,9	-	-	-	-	96,5	96,7	98,1

Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

Neformalusis vaikų švietimas. Neformaliojo vaikų švietimo paskirtis – tenkinti mokinių pažinimo, ugdymosi ir saviraiškos poreikius, padėti jiems tapti aktyviais visuomenės nariais. Formalųjį švietimą papildančio ugdymo paskirtis – pagal ilgalaikes programas sistemiškai plėsti tam tikros srities žinias, stiprinti gebėjimus ir įgūdžius ir suteikti asmeniui papildomas dalykines kompetencijas.

Plungės rajone 2014 m. veikė dvi formalųjų švietimą papildančios įstaigos: Plungės Mykolo Oginskio meno mokykla, Plungės rajono Platelių meno mokykla. Neformalaus vaikų ugdymo programos vykdomos ir Plungės sporto ir rekreacijos centre. Plungės Mykolo Oginskio meno mokykloje ugdomi 568 mokiniai, suburtas profesionalus ir kūrybingas aukštos kvalifikacijos pedagogų kolektyvas. Mokykloje veikia muzikos, dailės ir choreografijos skyriai. Plungės rajono Platelių meno mokykloje ugdomi 172 mokiniai. Veikia muzikos, dailės, choreografijos skyriai.

Neformalaus švietimo įstaigas mokiniai renkasi pagal poreikius ir galimybes. Mokiniai renkasi arčiausiai gyvenamosios vietos esančias įstaigas, todėl mieste gyvenantys mokiniai turi geresnes sąlygas įgyti papildomas kompetencijas. Kaimo vietovėse gyvenantiems mokiniams sudėtingos pavėžėjimo sąlygos.

Profesinis ugdymas. Profesinio mokymo paslaugas Plungės rajone teikia Plungės technologijų ir verslo mokykla. Mokykloje dirba 109 darbuotojai: iš jų 55 vidurinio ugdymo ir profesijos mokytojai (2 – ekspertai, 7 – metodininkai, 25 – vyr. mokytojai, 26 mokytojai).

Mokykloje teikiamas vidurinis ir pirminis profesinis mokymas (po 10 klasių ir po 12 klasių) pagal šias profesinio mokymo programas: technikos priežiūros verslo darbuotojas, žemės ūkio gamybos verslo darbuotojas, statybos verslo paslaugų teikėjas, apdailininkas (statybininkas), kaimo turizmo organizatorius, maisto pramonės darbuotojas, padavėjas ir barmenas, virėjas, stalius, automobilių mechanikas, kompiuterinės įrangos derintojas, sekretorius, apdailininkas (statybininkas), viešbučio darbuotojas, suvirintojas, konditeris.

Mokykla turi apdailininko (statybininko) ir virėjo programas, skirtas asmenims, turintiems pagrindinį išsilavinimą ir nesiekiantiems vidurinio išsilavinimo bei staliaus ir siuvėjo programas, skirtas asmenims, neturintiems pagrindinio išsilavinimo.

Mokykloje taip pat vykdomas tęstinis profesinis suaugusiųjų ir žemdirbių mokymas bei perkvalifikavimas pagal 47 darbo rinkos profesinio mokymo programas bei papildomas vairuotojų mokymas. Vidutiniškai per metus naują kvalifikaciją įgyja daugiau nei 450 įvairių profesijų suaugusiųjų.

2014 metais mokykloje įgyvendintas projektas ir įsteigtas „*Plungės technologijų ir verslo mokyklos Žemės ūkio technikos eksploatacijos, priežiūros ir remonto sektorinis centras*“ Nr. VP3-2.2-ŠMM-13-V-03-009.

Sportinė veikla.

Plungės rajone 2015 m. sausio pradžioje yra apie 1,3 tūkst. organizuotai sportuojančių gyventojų. Sporto ir rekreacijos centre (SRC) nuolat treniruojasi apie 600 vaikų, jaunimo ir suaugusiųjų, Sporto klubuose - apie 1000 gyventojų (apie 400 iš jų – SRC auklėtiniai). Apie 500 gyventojų sportuoja su įmonių, įstaigų kolektyvais arba savarankiškai. Rajone aktyvią veiklą vykdo 29 sporto klubai:

1. Komandinių sporto žaidimų:

- 1) Asociacija „Žemaitijos Babrungas“;
- 2) VšĮ Vaikų futbolo klubas „Žiogeliai“;
- 3) Krepšinio klubas „888“;
- 4) Krepšinio klubas „Žemaitukai“;
- 5) Sporto klubas „Makabi“;
- 6) Vaikų ir jaunimo krepšinio klubas „Viesulas“;
- 7) Regbio klubas „Dorbė“;
- 8) Lietuviško ritinio klubas „Plateliai“;
- 9) Ledo ritulio klubas;
- 10) Ledo ritulio komanda „Plungės Vanagai“;
- 11) Sporto klubas „Voras“.

2. Individualių ir dvikovinių sporto šakų:

- 1) Klubas "Plungės dziudo";
- 2) Šachmatų klubas "Bokštas";
- 3) Stalo teniso klubas "Žemaite";
- 4) Jėgos sporto klubas "Plungės meška";
- 5) Platelių jachtklubas „Žalgiris“;

- 6) Plungės baidarių ir kanojų klubas;
- 7) Orientavimosi sporto ir turizmo klubas „Versmė“;
- 8) Klaipėdos karate kiokušin klubas „Shodan“

3. Sveikatingumo sporto klubai:

- 1) Žmonių su negalia sporto klubas "Atgaiva";
- 2) "Florijonas";
- 3) „Ekipa“;
- 4) Asociacija "Kalvynas" (Žemaičių Kalvarija);
- 5) Teniso mėgėjų klubas;
- 6) VŠĮ „Plungės tenisas“;
- 7) R. Šilenskienės sporto centras;
- 8) Sporto klubas „Era“;
- 9) Sporto ir laisvalaikio centras „Mona“.

4. Techninių sporto šakų:

- 1) Motokroso klubas „Žemaitija“.

Pagrindiniai rajono sporto rodikliai pateikiami 14 lentelėje. Iš duomenų matyti, kad nagrinėjamu laikotarpiu daugėjo sportuojančių sporto klubuose skaičius. Rajono sporto infrastruktūros objektų skaičius, palyginti su 2003 m. išliko beveik nepakitęs – buvo įrengtos tik dvi sporto aikštelės.

14 lentelė. Plungės rajono sporto rodikliai 2003-2014 m.

Eil. Nr.	Rodiklis	2003	2006	2009	2014
1.	Visuomeninių sporto organizacijų skaičius	23	25	25	29
2.	Sporto asociacijų skaičius	1	1	1	1
3.	Sporto centrų (sporto mokyklų)	1	1	1	1
4.	Propaguojamų sporto šakų skaičius	15	16	16	17
5.	Sporto renginių skaičius	120	50	40	50
6.	Sporto renginių dalyvių skaičius	2500	2600	1800	4079
7.	Kūno kultūros ir sporto specialistų, dirbančių savivaldybės įstaigose skaičius	34	30	28	41
8.	Stadionų skaičius	1	1	1	1
9.	Sporto salių skaičius	15	15	15	15
10.	Sporto aikštelės	13	13	15	15
11.	Sportuojančių skaičius sporto centre	680	660	630	700
12.	Sportuojančių skaičius sporto klubuose, sporto viešosiose įstaigose	680	700	900	1204

Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracija

Plungės rajone yra pakankamai daug sporto bazių, bet daugumos jų būklė labai prasta: centrinio stadiono ir irklavimo sporto bazės būklė kritinė, labai apleisti masinio naudojimo sporto aikštynai gyvenamuosiuose mikrorajonuose ir prie mokyklų. Dauguma masinio naudojimo sporto infrastruktūros objektų yra įrengta Plungės mieste. Pastaraisiais metais situacija keičiasi. Nauji aikštynai įrengti Žemaičių Kalvarijoje, Milašaičiuose, Aleksandrave.

Didžiausios rajono sporto bazės apibūdinamos 15 lentelėje.

15 lentelė. Plungės rajono sporto bazės

CENTRINIS STADIONAS	
Dariaus ir Girėno g. 27	Eksplloatuojas Plungės sporto ir rekreacijos centras (Plungės SRC)
„ŽIRGYNO“ SPORTO SALĖ	
Parko 1	Plungės SRC
SPECIALIZUOTA DZIUDO SALĖ	
Parko 1	Plungės SRC, Dziudo klubas
„ŽEMAITIJOS SUVENYRO“ SPORTO SALĖ	
Telšių g. 26 A	Plungės SRC
ŠACHMATŲ KLUBAS „BOKŠTAS“	
Vytauto g. 9	Plungės SRC ir šachmatų klubas „Bokštas“
IRKLAVIMO BAZĖ	

Gondingos g. 65	Plungės SRC
AUTO MOTO KOMPLEKSAS „ŽEMAITIJA“	
Pauošnių k., Babrungo seniūnija	Motokroso klubas „Žemaitija“
PLATELIŲ „ŽALGIRIO“ JACHTKLUBAS	
Ežero g. 40, Platelių mstl.	Platelių „Žalgirio“ jachtklubas
DIRBTINĖS DANGOS FUTBOLO AIKŠTĖ	
Mendeno g. 7, prie technologijų ir verslo mokyklos	Plungės technologijų ir verslo mokykla.
„BABRUNGO“ FUTBOLO AIKŠTĖ	
	Plungės SRC
UNIVERSALI DIRBTINĖS DANGOS AIKŠTELĖ	
J. Tumo - Vaižganto g. 98,	„Ryto“ pagrindinė mokykla
Bendrojo lavinimo mokyklų sporto salės ir aikštynai	

Duomenų šaltinis: Plungės sporto ir rekreacijos centras

16 lentelėje pateikiama informacija, apie sąlygas, sudarytas atskirų sporto šakų sportininkams. Iš pateiktų duomenų matyti, kad blogas sąlygas turi baidarių ir kanojų irklavimu, tenisu, futbolu bei krepšiniu užsiimantys sportininkai.

16 lentelė. Sąlygų, sudarytų sporto šakoms kultivuoti Plungės rajone, apibūdinimas

Nr.	Sporto šakos Treneriai	Sportuojantieji			Treniruočių ir varžybų vykdymo vieta
		Iš viso	SR C	SK	
Individualios sporto šakos					
1.	Dziudo 2 treneriai	119	94	25	Treniruojasi dziudo salėje "Žirgyne", Plungės suaugusiųjų švietimo centre; Varžybas vykdo "Žirgyno" arba "Žemaitijos suvenyro" sporto salėse. Sąlygos - geros.
2.	Lengvoji atletika 3 treneriai	65	55	10	Treniruojasi „Senamiesčio“ mokyklos stadione ir sporto salėje. Stadiono bėgimo takai dengti guma, minimaliai įrengti šuolių ir tolių, disko metimo sektoriai. Bėgimo tako ilgis 250 m. Sąlygos - patenkinamos.
3.	Šachmatai 3 treneriai	147	72	75	Šachmatų klubas Vytauto g. Sąlygos - geros.
4.	Orientavimosi sportas 2 treneriai	94	52	42	Vasaros sezono metu Plungės ir Telšių rajono miškuose, žiemą - "Ryto" ir Žemaičių Kalvarijos m. sporto salėje bei dirbtinės dangos aikštelėje. Sąlygos - patenkinamos
5.	Baidarių ir kanojų irklavimas 2 treneriai	68	58	10	Sezono metu treniruojasi irklavimo bazėje: „Plungės jūroje“ ir viename iš elingų įrengtoje treniruoklių patalpoje. Veikia tik lauko tualetas, nėra geriamo vandens, neveikia sanitariniai mazgai. Žiemą treniruotis bazėje nėra galimybių - nėra šildymo, todėl užsiėmimus vykdo A. Jucio mokyklos treniruoklių patalpoje. Treniruočių sąlygos - patenkinamos. Bazės stovis - avarinis.
6.	Buriavimas 1 treneris	32	22	10	Treniruotes ir varžybas vykdo Platelių ežere, bazuojasi "Žalgirio" jachtklube. Sąlygos treniruotėms ir varžyboms - geros.
7.	Sunkioji atletika 1 treneris	42	27	15	Treniruotės vykdomos A. Jucio mokyklos pusrūsyje. Treniruočių sąlygos - prastos.
8.	Rankų lenkimas 1 treneris	6		6	
9.	Stalo tenisas	27	-	27	Pagal sutartį naudojasi Technologijų ir verslo mokyklos sporto sale. Sąlygos - geros.
10.	Tenisas	20	-	20	Vasarą žaist nėra sąlygų; žiemą - "Žirgyno" sporto salėje. Žiemą sąlygos - patenkinamas.
11.	Neįgaliųjų sportas	20	-	20	Sudegus parapijos salei, šiuo metu neturi kur vykdyti užsiėmimų.
12.	Motokrosas	18	-	18	Treniruotės ir varžybos vyksta auto-moto sporto komplekse "Žemaitija". Sąlygos – geros.
13.	Kiokušin karatė	40		40	Treniruojasi A. Jucio mokyklos aktų salėje ir pusrūsyje esančioje patalpoje. Sąlygos – patenkinamos;
Sportiniai žaidimai					
1.	Krepšinis V Krepšinis M 6 treneriai	180 100	140 60	40 40	Treniruojasi A. Jucio, „Babrungo“, Senamiesčio mokyklų, Platelių ir Saulės gimnazijos bei „Žemaitijos suvenyro“ sporto salėse. Varžybos vykdomos Saulės gimnazijos ir „Žemaitijos suvenyro“ sporto salėse. Sąlygos - patenkinamos.
2.	Futbolas 3 treneriai	140	90	50	Vasarą visos komandos treniruojasi ir žaidžia Parko stadione. Aikštei tenka labai didelis apkrovimas, ji paskutinį kartą buvo renovuota 1978 m., todėl veja - labai prasta. Anksti pavasarį ir vėlai rudenį dirbtinės dangos aikštėje prie TVM. Čia paklota 15 m senumo danga labai nusidėvėjusi ir kenkia sportuojančiųjų sąnariams. Žiemą - "Žirgyno", "Ryto" m. bei TVM sporto salėse.
3.	Ledo ritulys	20	-	20	Sportuoja Klaipėdos „Akropolis“ ledo arenoje, be to varžybas vykdo Šiaulių ir Mažeikių ledo arenose. Žiemą, esant palankioms oro sąlygoms, žaidžia aikštelėje prie „Ryto“ mokyklos
4.	Regbis 1 treneriai	101	31	70	Treniruojasi ir rungtyniauja A. Jucio mokyklos stadione ir sporto salėje. Sąlygos - geros.
5.	Ripka 1 treneris	40	-	40	Treniruojasi Platelių miestelio stadione (priklauso ŽNP direkcijai), kur vyksta ir „Platelių taurės“ varžybos, Stadionas 2008 metais renovuotas (atnaujinta veja, pastatyti žiūrovams ir dalyviams nauji suolai). Prie stadiono nėra drabužinių. Sąlygos - patenkinamos.
Iš viso:		1279	701	578	

Plungės rajono savivaldybės Taryba 2012-02-23 priėmė sprendimą Nr.T1-43 „Dėl Plungės rajono sporto bazių statybos ir rekonstrukcijos prioritetinių projektų, atitinkančių Plungės rajono 2010-2020 m. plėtros strateginį planą, siekiant įsisavinti Europos sąjungos struktūrinę, tarptautinę ir LR nacionalinę paramą, sąrašo patvirtinimo“. Jame numatyta įgyvendinti šiuos sporto infrastruktūros gerinimo investicinius projektus:

1. „Plungės dvaro parko stadiono rekonstrukcija“. (parengtas techninis projektas).
2. „Universalaus sporto ir sveikatingumo komplekso statyba. Pirmas etapas“. (2014 metais planuojamas techninio projekto koregavimas).
3. „Plungės irklavimo bazės rekonstrukcija“.
4. „Plungės „Ryto“ pagrindinės mokyklos dengtos sporto aikštelės su šaldymo įranga statyba“.
5. „Riedutininkų bei riedlentininkų aikštelės projektavimas ir įrengimas“. (aikštelė įrengta ir funkcionuoja. Planuojama įsigyti papildomai įrangos).
6. „Dirbtinės dangos futbolo stadiono prie Technologijų ir verslo mokyklos įrengimas“.

Sporto valdymo srityje per pastaruosius dvejus metus įvyko daug teigiamų poslinkių, priimta nemažai teigiamų sprendimų. To pasekmė - 2013 m. rugpjūčio mėn. po reorganizavimo procesų pradėjo veikti Sporto ir rekreacijos centras.

Kultūra.

Kultūros centrų veikla. 2003-2009 m., Plungės rajono savivaldybė vykdė kultūros centrų restruktūrizaciją – savivaldybės taryboje buvo patvirtinta *Plungės rajono kaimo kultūros centrų su filialais 2003-2008 m. steigimo programa*, pagal kurią buvo įsteigti nauji kultūros centrai (kaip savarankiškos biudžetinės kultūros įstaigos). Restruktūrizacijos tikslas buvo sukurti naują kaimo kultūros centrų tinklą, leidžiantį teikti gyventojams kokybiškas kultūros paslaugas, užtikrinanti kultūros paslaugų prieinamumą, kultūros vertybių išsaugojimą, kultūros raidą ir sklaidą.

Šiuo metu Plungės rajone veikia 5 kultūros centrai: Plungės kultūros centras ir 4 kaimo kultūros centrai (Kulių, Šateikių, Žlibinų, Žemaičių Kalvarijos). Mažesnėse rajono gyvenvietėse veikia 11 minėtų kaimo kultūros centrų filialų: Stalgėnuose ir Nausodyje veikia Kulių kultūros centro filialai; Kantaučiuose, Staneliuose, Grumbliuose ir Glaudžiuose veikia Žlibinų kultūros centro filialai; Aleksandrave ir Norvaišiuose veikia Šateikių kultūros centro filialai; Plateliuose, Gintališkėse bei Alsėdžiuose veikia Žemaičių Kalvarijos kultūros centro filialai.

Plungės kultūros centras yra įsikūręs Plungės mieste, jis yra didžiausias rajone, turintis 523 vietų žiūrovų salę, 100 vietų mažąją salę, 240 m² parodų salę ir 220 m² šokių salę. Kultūros centre 2013 m. veikė 23 meno kolektyvai, kuriame kultūrinės saviraiškos poreikius tenkino 955 plungiškių.

Kaimo kultūros centrai turi mažesnes patalpas, juose kultūrine saviraiška užsiima mažiau žmonių. Kulių kultūros centre 2013 m. veikė 8 meno kolektyvai, kuriuose buvo užimti 121 žmonių; Šateikių kultūros centre veikė 14 meno kolektyvų, kuriuose buvo užimti 171 žmonių, Žlibinų kultūros centre veiklą vykdė 12 meno kolektyvų, veikloje dalyvavo 116 žmonių; Žemaičių Kalvarijos kultūros centre – 21 meno kolektyvas, kuriuose buvo užimti 225 dalyviai.

Vienas svarbiausių kultūros srities rodiklių yra gyventojų, aktyviai dalyvaujančių kultūrinėje veikloje, procentas. 2013 m. Plungės rajone kultūros centrų meno kolektyvų veiklose dalyvavo 1588 žmonių (2009 m. 1605). Palyginus su 2009 m., meno kolektyvų dalyvių skaičius Plungės rajone išaugo sąlyginai nedaug, o meno kolektyvų skaičius išaugo nuo 71 iki 78, nes buvo naujai renovuoti kaimo kultūros centrai ir tai pagerino paslaugų kokybę bei prieinamumą.

2009 - 2013 m. ženkliai išaugo Plungės rajone kultūros centrų organizuojamų renginių skaičius juose besilankančių asmenų skaičius. Vien per 2013 kultūros centruose vyko 156 renginiai, o juose apsilankė ir dalyvavo per 332979 žmonių.

Kaip ir visoje šalyje, taip ir Plungės rajone, didžiausios kultūros centrų problemos yra šiuolaikinių reikalavimų neatitinkanti materialinė bazė (pastatai, inventorius). Plungės rajono savivaldybės 2014-2016 metų strateginio veiklos plano Kultūros plėtros programoje taip pat minima, kad kaimo kultūros centruose reikia gerinti ryšio komunikacijas, kompiuterizuoti darbo vietas, didinti lėšas transporto išlaidoms, lengvinant susisiekimą tarp kultūros centro ir filialų, aprūpinti naujomis ir užtikrinti turimų darbo priemonių apsaugą.

Muziejus. Plungės rajono savivaldybės biudžetinė įstaiga - Žemaičių dailės muziejus įsteigtas 1994 m. liepos mėn. 16 d. Muziejaus veiklos pagrindinis tikslas – išsaugoti ateinančioms kartoms ir tautos kultūrai unikalų XIX a. architektūros paminklą – kunigaikščio Mykolo Oginskio dvaro kompleksą, sugrąžinti į tėvynę išeivijoje kūrusių žemaičių dailės kūrinius, kitas istorijos ir meno kolekcijas, kaupti, saugoti, eksponuoti Žemaitijos regiono dailės ir Plungės krašto materialines ir dvasines kultūros vertybes, tirti krašto praeitį, rūpintis žemaičių kalbos, papročių, tradicijų išsaugojimu bei puoselėjimu. Įgyvendinant šį tikslą muziejus vykdo šias funkcijas:

- * išgyja, tiria ir sistemina muziejinę meninę, istorinę ir kultūrinę vertę turinčius eksponatus, formuoja muziejaus rinkinius, atspindinčius Žemaitijos regiono ir Plungės krašto dailės, istorijos ir kultūros paveldą;

- * užtikrina sukauptų muziejinių vertybių apskaitą, tinkamas saugojimo sąlygas ir apsaugą, jų konservavimą ir restauravimą;

- * sudaro sąlygas muziejuje saugomų muziejinių vertybių viešam naudojimui: rengia nuolatines ir laikinas ekspozicijas, publikuoja tyrimų rezultatus, rengia parodas bei kitus renginius (minėjimus, koncertus, susitikimus, pristatymus ir kt.) muziejuje, Lietuvoje ir užsienyje;

- * kaupia informaciją apie muziejines vertybes, atspindinčias Plungės krašto ir Žemaitijos regiono dailę, istoriją ir kultūrą bei informaciją, esančią kituose Lietuvos ir užsienio muziejuose, įstaigose bei privačiuose rinkiniuose;

- * kartu su švietimo įstaigomis rengia ir vykdo muziejines edukacines programas;

- * prisideda prie darbuotojų, dirbančių su atitinkamos rūšies muziejuose esančiais rinkiniais, tobulinimosi programų rengimo ir vykdymo;

- * rengia, leidžia ir platina su Muziejaus veikla susijusius leidinius, pateikia su ja susijusią informaciją elektroninėse laikmenose;

- * virtualiomis ekspozicijomis, parodomis pristato Muziejų interneto svetainėse;

- * rūpinasi kunigaikščio Mykolo Oginskio dvaro komplekso išsaugojimu bei pritaikymu kultūrinėms reikmėms;

- * prižiūri ir tvarko Mykolo Oginskio dvaro parką, Bukantės dvaro sodybą bei statinius;

- * inicijuoja ir dalyvauja bendrose muziejų programose;

- * atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas.

Muziejaus darbuotojai renka, saugo ir eksponuoja po visą pasaulį pasklidusių žemaičių dailininkų kūrį, supažindina lankytojus su Žemaitijos dailės istorija nuo seniausių iki dabartinių laikų, pateikia plačią šiuolaikinės žemaičių dailės panoramą, rengia ekspozicijas, pasakojančias apie Plungės kraštą ir jo istoriją, kunigaikščius Oginskius ir jų nuopelnus žemaičiams.

Žemaičių dailės muziejuje kasmet surengiama apie 50 edukacinių užsiėmimų, 15 profesionalaus meno parodų pristatymų, 40 kamerinės muzikos koncertų; organizuojamos mokslinės konferencijos, kiti švietėjiški renginiai.

Vienas ryškiausių ir svarbiausių renginių, vykstančių Žemaičių dailės muziejuje (Oginskių dvaro žirgyne) – tai tarptautis Mykolo Oginskio festivaliai, rengiamas nuo 2005 metų.

Žemaičių dailės muziejuje saugoma per 9000 eksponatų (istorijos ir meno vertybių, vertingų knygų bei leidinių).

Muziejaus rinkinių charakteristika

17 lentelė. Eksponatų įsigijimas, inventorizavimas, skaitmeninimas ir įvertinimas (2012 m. duomenys)

Muziejaus eksponatų	Per	Bendras eksponatų skaičius	Suinven	Pagrindinio fondo eksponatai				Pagalbinio fondo eksponatai			
				Iš viso	Per	Suinven	Per	Iš viso	Per	Suinvento	Per
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

10699	345	6501	191	9059	247	5726	158	1640	98	775	33
-------	-----	------	-----	------	-----	------	-----	------	----	-----	----

Suskaitmenintų elektroninių pasaulyje skaitmeninių dokumentų skaičius	Per ataskaitinius metus suskaityti dokumentų skaičiai	Įvertintų tikrąją vėrtę dokumentų skaičius	Per ataskaitinius metus įvertinti dokumentų skaičiai	Įvertintų tikrąją vėrtę dokumentų skaičius	Per ataskaitinius metus įvertinti dokumentų skaičiai
13	14	15	16	17	18
-	-	4345	1299	461860,00	133850,50

18 Lentelė. Ekspонатų restauravimas, konservavimas, nurašymas, perkėlimas (2012 metų duomenys)

Reikia		Per ataskaitinius metus				Nurašyta eksponatų		Perkelta iš	Perkelta iš
Restauruoti	Konservuoti	Restauruota		Konservuota		Pagrindinio	Pagalbinio		
		Iš viso	Muziejaus	Iš viso	Muziejaus				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
20	272	-	-	-	-	-	-	-	-

19 lentelė. Nuolatinės ekspozicijos ir parodos (2012 metų duomenys)

Per ataskaitinius metus eksponuota muziejinių vertybių				Paskolinta eksponatų		Muziejaus pastatų, kuriuose įrengtos ekspozici jos, skaičius
Iš viso	Iš jų			Iš viso	Kitų muziejų nuolatinėms ekspozicijoms ir parodoms	
	Muziejaus pagrindinio fondo	Pasiskolintų iš kitų muziejų	Pasiskolintų iš fizinių ir juridinių asmenų			
1	2	3	4	5	6	7
1989	1274	16	715	147	96	4

Iš viso surengta parodų	Iš muziejaus rinkinių				Kitų parodų		
	Muziejuje	Kitur		Virtualių parodų	Parodos ne iš muziejaus rinkinių	Užsienio parodos	Bendrai su kitomis institucijomis surengtos parodos
		Lietuvoje	Užsienyje				
8	9	10	11	12	13	14	15
17	13	2	-	2	8	1	6

20 lentelė. Leidybinė ir mokslinė veikla

Išleista leidinių				Publikacijų kultūros ir periodinėje spaudoje skaičius	Mokslinių publikacijų skaičius	Mokslinėse konferencijose skaitytų pranešimų skaičius
Katalogų		Skaitmeninių leidinių	Informacinių leidinių			
Parodų katalogų	Mokslinių katalogų ir knygų					
1	2	3	4	5	6	7

1	-	-	15	14	1	3
---	---	---	----	----	---	---

21 lentelė. Muziejaus lankytojų statistika (2012 metų duomenys)

Bendr as lanky tojų skaiči us	Pavien iai lanky tojai	Organizuoti lankytojai		Edukacini ų užsiėmimų temų skaičius	Per ataskaitini us metus parengtų edukacinių užsiėmimų temų skaičius	Surengta edukacini ų užsiėmim ų	Edukaci nių užsiėmim ų dalyvių skaičius	Muziejau s renginių skaičius	Muziejaus renginių lankytojų skaičius	Fondų lankytojų skaičius	Muziejaus interneto svetainės lankytojų skaičius
		Iš viso	Iš jų mok sleiv ių								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
31443	18026	12898	2577	4	1	21	519	29	11711	13	25994

Lankytojų skaičius 2014 m.:

Žemaičių dailės muziejaus lankytojų skaičius renginių metu – 9550 asm. Suaugusių lankytojų skaičius ekskursijų metu – 1547 asm. Moksleivių skaičius ekskursijų metu – 434 asm. Iš viso: 11531 lankytojas.

Ekspozicijos. Plungės rajone veikia beveik 20 įvairių ekspozicijų. Žemiau pateikta jų veiklos apžvalga.

Poeto V.Mačernio ekspozicija. Ji priklauso Plungės viešajai bibliotekai, įsikūrusi prie Žemaičių Kalvarijos bibliotekos. Visa veikla susijusi su poetu V. Mačerniu, jo kūryba. Eksponuojamos V. Mačernio poezijos knygos, nuotraukos, dokumentai, asmeniniai poeto daiktai. Konstantino Bružo iniciatyva buvo sukurtas septynių vizijų (akmenų, plokščių) takas. Jos išmėtytos visame Šarnelės kaime, tose vietose, kurios buvo svarbios poeto gyvenime.

Kraštotyrininko K. Bružo „Žalioji trobelė“. Čia sukaupta gausi informacija apie Žemaičių Kalvarijos kultūrinę praeitį. Atskirame, taip pat žaliame pastatėlyje saugoma originali Medinė knyga apie Žemaičių Kalvarijos ir jos apylinkių praeitį.

Militarizmo ekspozicija. Žemaitijos nacionaliniame parke „pasislėpusi“ buvusi Raketinė bazė, kuri veikė nuo 1962 m. gruodžio 31 d. iki 1978 m. birželio 18 d. 1995 m. buvusioje bazėje įrengta militarizmo ekspozicija. Tai unikalus pažintinis šalies mastu objektas.

Platelių dvaro svirnas. Svirne veikia 2 parodų salės, pastovi dailininko Igno Budrio memorialinė, Platielių krašto istorijos etnografijos ekspozicijos bei Užgavėnių kaukių paroda. Ekspوناتai nuolat keičiami, taip pat čia įgyvendinamos pagrindinės dvaro svirno veiklos kryptys – tautodailininkų kūrybos propagavimas, senųjų krašto tradicijų amatų puoselėjimas įvairiausiomis formomis: rengiami seminarai, konferencijos, plenerai. Paminint istorines datas, organizuojami įvairūs renginiai.

R. ir J. Jonušų tautodailės ir etnografijos ekspozicija. Čia sukaupta gausi ir įvairi pačių šeimininkų bei kitų apylinkių meistrų medžio drožinių, paveikslų, geležinių kryžių kolekcija. Ekspozicijoje galima pamatyti ir garsaus Žemaitijos tautodailininko, medžio drožėjo Stanislovo Riaubos skulptūrų. Klėtelėje įrengta senovės daiktų ekspozicija. Nuolatos dalyvaujama tradiciniuose renginiuose, veikla susijusi su Platielių dvaro svirnu.

L. Černiausko privati meno galerija-kūrybinės dirbtuvės. Netoli Babrungo ištakų 1816 m. Platielių dvaro savininkai grafai Šuazeliai iš akmenų pastatė vandens malūną. 1989 m. malūną įsigijo menininkas L. Černiauskas, kuris suremontavo pastatą ir jame įrengė meno galeriją-kūrybines dirbtuves. Veikla orientuojama į kaimo turizmą, tačiau rengiami ir įvairūs menininkų plenerai.

Tautodailininko K. Striaupos klėtelė. Klėtelėje eksponuojami K. Striaupos drožiniai. Tautodailininkas drožia šventuosius, Kristaus gyvenimo ir mirties scenas, Užgavėnių kaukes, skulptūras, vaizduojančias kaimo gyvenimą. Nuolatos dalyvaujama tradiciniuose renginiuose, veikla susijusi su Platielių dvaro svirnu.

Kulių apylinkės ekspozicija. Čia eksponuojama kraštotyrinė-archeologinė Kulių apylinkių medžiaga.

Plungės žydų ekspozicija. Surinkta medžiaga apie Plungės žydų bendruomenės istoriją.

Aleksandravo mokyklos ir krašto istorijos ekspozicija. Ekspozicijos rinkinį sudaro archyvinė medžiaga, etnografiniai daiktai, istoriniai daiktai, spaudiniai, bonistika, numizmatika, fotografijos, kurie pasakoja apie Aleksandravo mokyklos istoriją. Vykdoma kultūrinė, šviečiamoji veikla – veikia kraštotyros būrelis, dalyvaujama kraštotyrinėse konferencijose, bendradarbiaujama su Salantų regioniniu parku, rengiami įvairūs susitikimai.

Nausodžio kraštotyros ekspozicija. Čia kaupiami bonistikos, numizmatikos, etnografijos ir archeologijos eksponatai. Ekspozicija supažindina su Nausodžio krašto archeologija ir etnografija. Kultūrinė, šviečiamoji veikla vykdoma organizuojant įvairius renginius krašto istorijai pažinti. Kasmet, mokslo metų pabaigoje, vyksta mokinių inscenizuojamas kryžiuočių ir žemaičių mūšis ant Varkalių piliakalnio.

A. Jucio vidurinės mokyklos istorijos ekspozicija. Ekspozicijos, turinčios išliekamąją vertę, rinkinyje kaupiama archyvinė medžiaga, nuotraukos, spaudiniai, istoriniai bei etnografiniai eksponatai. Supažindinama su mokyklos istorija, Plungės miesto švietimo istorija, akademiko A. Jucio gyvenimu bei veikla. Čia taip pat rodoma simbolinių raktų kolekcija, bei mokinių surinktos kolekcijos. Kultūrinė, šviečiamoji veikla – mokykloje rengiamos kraštotyrininkų konferencijos, poezijos šventės, rašytojų jubiliejų minėjimai, susitikimai su rašytojais.

Žlibinų mokyklos istorijos ir kraštotyros ekspozicija "Sandūra". Ekspozicijos rinkinį sudaro mokyklos archyvas, nuotraukos, spaudiniai, etnografiniai bei istoriniai daiktai. Supažindinama su mokyklos bei Žlibinų kaimo istorija. Kultūrinė, šviečiamoji veikla – susitikimai su menininkais, buvusiais mokyklos auklėtiniais, Žlibinų senaisiais gyventojais, kraštotyrinės konferencijos, viktorinos moksleiviams.

Žemaičių Kalvarijos mokyklos ir miestelio istorijos ekspozicija. Čia kaupiama archyvinė medžiaga, spaudiniai, fotografijos ir etnografiniai daiktai. Ekspozicija - žymūs krašto žmonės (V. Mačernis, M. Valančius, S. Daukantas ir kt.), mokyklos istorija. Kultūrinė, šviečiamoji veikla – kasmetinis knygnešių dienos paminėjimas, poeto V. Mačernio gimimo ir mirties datų paminėjimas.

Stalgėnų kraštotyros ekspozicija. Kaupiami etnografiniai ir istoriniai daiktai, archyvinė medžiaga, senieji spaudiniai, bonistikos, numizmatikos ir gamtos eksponatai bei senasis liaudies menas. Kultūrinė, šviečiamoji veikla – pokalbių ir susitikimų su žymiais krašto žmonėmis organizavimas.

Šateikių istorijos ir etnografijos ekspozicija. Ekspozicijos rinkinį sudaro archeologijos, istorijos, etnografijos, numizmatikos, bonistikos eksponatai. Eksponuojami lietuviški vadovėliai (iki 1940 metų), lietuviški spaudiniai (iki XX a. vidurio), etnografija, senasis liaudies menas. Kultūrinė, šviečiamoji veikla – rengiami susitikimai su Šateikių liaudies meistras, statomi žemaitiški spektakliai.

Plungės jaunimo mokyklos istorijos ir etnografijos ekspozicija. Kaupiami istoriniai ir etnografiniai daiktai, floristikos ir numizmatikos eksponatai bei senieji spaudiniai.

Plungės meno mokyklos istorinė ekspozicija. Surinkta medžiaga apie M. K. Čiurlionį, eksponuojami jo paveikslai.

Biblioteka. Plungės rajono savivaldybės viešoji biblioteka yra savivaldybės biudžetinė įstaiga. Biblioteka suteikia galimybę naudotis knygomis, periodiniais, informaciniais leidiniais, senais ir retais spaudiniais, kompaktiniais diskais, vaizdo ir garso dokumentais, tradiciniais ir kompiuteriniais katalogais, internetu, duomenų bazėmis.

Bibliotekų skaičius Struktūrinių teritorinių padalinių, kartu su rajono viešąja biblioteka, skaičius liko nepakitęs. Plungės rajone yra 19 bibliotekų: viešoji, 1 miesto biblioteka, 4 miestelių bibliotekos ir 13 kaimo bibliotekų. Sujungtų mokyklų ir viešųjų bibliotekų – 3 (Šateikiuose, Staneliuose, Žlibinuose). Struktūros tobulinimas ir pokyčiai Plungės rajono savivaldybės viešosios bibliotekos struktūra nepakito. Ją sudaro: - Aptarnavimo skyrius; - Metodinis – komplektavimo skyrius; - Vaikų literatūros skyrius; - Informacijos ir mokymo centras. Pastaba. Plungės rajono taryba 2010 m. gruodžio 23 d. sprendimu Nr. T1-274 patvirtino pakeistus ir papildytus Plungės viešosios bibliotekos nuostatus, kuriuose terminas filialas yra pakeistas į struktūrinis teritorinis padalinys, išskiriant 4 miestelių (Kulių, Platelių, Alsėdžių, Žemaičių Kalvarijos) bibliotekas ir 13 kaimo bibliotekų. Pvz., struktūrinis teritorinis padalinys – Platelių miestelio biblioteka; struktūrinis teritorinis padalinys – Glaudžių kaimo biblioteka.

Fondo būklė Iš viso SVB fonde yra 141565 fiz. vnt. dokumentų 46463 pavadinimai, lyginant su 2012 metų rodikliu fondas sumažėjo 5139 fiz. vnt.

Aprūpinimas dokumentais: vienam gyventojui rajone tenka 3,7 fiz. vnt. (2012 m. – 3,9) dokumentai. Mieste – 2,8 fiz. vnt. (2012 m. – 2,9), kaime – 4,9 fiz. vnt. (2012 m. – 5,8). Vienam vartotojui tenka rajone iš viso: 17,2 fiz. vnt. (2012 m.-17,1) dokumentų. Mieste – 11,3 fiz. vnt. (2012 m. 11,4), kaime – 26 fiz. vnt.(2012 m. 26,2). Vienam rajono gyventojui tenka naujai gautų dokumentų: iš viso – 0,18 fiz. vnt. (iš jų mieste – 0,17 fiz. vnt., kaime – 0,21 fiz. vnt.). Vienam gyventojui rajone tenka garsinių ir regimųjų dokumentų: iš viso – 0,02 fiz. vnt. (iš jų mieste – 0,03 fiz. vnt., kaime – 0,01 fiz. vnt.). Vienam rajono gyventojui tenka elektroninių dokumentų: iš viso – 0,001 fiz. vnt. (iš jų mieste – 0,001 ir kaime 0,002 fiz. vnt.). Už Kultūros ministerijos skirtas lėšas 2013 metams (84 tūkst) – nupirkta 3761 fiz. vnt., 933 pavadinimų dokumentų. 2012 m. Kultūros ministerijos lėšos – 84,5 tūkst. - nupirkta 3446 fiz. vnt., 939 pavadinimų. 2013 m. už Kultūros m-jos lėšas 1 rajono gyventojui teko 2,2 dokumentų. (2012 m.- 2,2 dok.). 2013 m. 1 rajono vartotojui teko – 10,2 dokumentai. (2012 m. – 9,9 dokumentų).

22 lentelė.

	Gauta iš viso		Grožinės literatūros		Šakinės literatūros (be periodikos)		Periodinių leidinių	
	Fiz. vnt.	Pavadinimų	Fiz. vnt.	Pavadinimų	Fiz. vnt.	Pavadinimų	Fiz.vnt.	Pavadinimų
SVB (sistemoje)	7138	1922	3906	963	1579	892	1653	67
Viešojoje/cen- tr. bibliotekoje	2230	1491	972	746	708	679	550	66
Miesto filialuose	1244	794	620	555	225	213	399	26
Kaimo filialuose	3664	523	2314	415	646	95	704	13

Vidutiniškai naujų dokumentų gavo viena miesto biblioteka 1244 fiz. vnt. 794 pav. (2012 m. – 1306 fiz.vnt., 853 pav.); kaimo b-kos – 215,5 fiz.vnt., 142,7 pav. (su periodiniais leidiniais), be periodinių leidinių – 174,1 fiz. vnt., 136,4 pav. (2012 m. – 229 fiz. vnt., 159,2 pav.). Daugiausiai bibliotekinių dokumentų gavo Žlibinų kaimo b-ka –280 fiz. vnt.,(be periodinių leidinių), Kulšių miestelio b-ka - 273 fiz. vnt., Stanelių kaimo b-ka - 253 fiz. vnt., Šateikių kaimo b-ka – 222 fiz. vnt. Mažiausiai gavo Didvyčių kaimo b-ka - 96 fiz. vnt., Gludžių kaimo b-ka - 113fiz. vnt., Karklėnų kaimo b-ka – 117 fiz. vnt. Periodinių leidinių viena kaimo b-ka vidutiniškai gavo 41,4 fiz. vnt., 6,3 pav. (2011 m. – 75,6 fiz. vnt., 10 pav.) SVB naujai gautų dokumentų procentas visame dokumentų fonde yra 5 proc. (2012 m. – 5,1proc.) VB – 5,3 (2012 m. – 4,9) proc. Miesto b-ka – 9,2 (2012 m. – 9,2) proc. Kaimų b-kos – 4,2 (2012 m. – 4,5) proc. Lėšos, tenkančioms vienam gyventojui, dokumentams įsigyti (tūkst. Lt): - SVB – 109,4 - (2,8 Lt) – su periodikos prenumeratai skirtomis lėšomis; 2012 m. (3,05 Lt) - Kultūros ministerijos skirtos lėšos – 84 - (2,17 Lt); 2012 m.– (2,24 Lt) - Periodikos prenumeratai savivaldybės skirtos lėšos –12,2 - (0,3 Lt) - Fiz. ir juridinių asmenų leidyklų parama ir dovanos – 12,8- (0,3 Lt); 2012 m.– (0,6 Lt).

Dokumentų nurašymas: iš viso nurašyta SVB 12277 fiz. vnt. 4531 pav. (2012 m.- 12307 fiz. vnt., 301 pav.) VB – 6010 fiz. vnt. (2012 m. - 3604 fiz. vnt.). Miesto b-ka –1990 fiz. vnt. (2012 m. – 489 fiz. vnt.). Kaimų b-kos – 4277 fiz. vnt. (2012 m. – 8214 fiz. vnt.). Nurašymo priežastys: - susidėvėję ir vartotojų sugadinti dokumentai – 2953 fiz. vnt. (24 proc.); 2012 m. – 2277 fiz. vnt. (18,5 proc.). - praradę aktualumą dokumentai – 6025 fiz. vnt. (49 proc.); 2012 m.– 5321fiz. vnt. (43,2proc.). Tame sk. 2137 fiz. vnt. – periodiniai leidiniai (17,4 proc.) - vartotojų prarasti dokumentai – 115 fiz. vnt. (1,9 proc.); 2012 m. – 191 fiz. vnt. (1,6 proc.) - dėl kitų priežasčių – 1273 fiz. vnt. (1,4 proc.); 2012 m. – 4518 fiz. vnt. (36,7 proc.).

Gyventojų sutelkimo bibliotekose procentas 21,2 (2012 m. – 22,7) - VB – 26,2 (2012 m. – 28,2 proc.). Miesto biblioteka – 20,0 (2012 m. -22,8 proc.); kaimo bibliotekos – 16,0 (2012 m. – 19,4 proc.). Didžiausias gyventojų sutelkimo į bibliotekas procentas yra Aleksandravo (37,0 proc.),

Žemaičių Kalvarijos (26,9 proc.), Stanelių (23,0 proc.), Grumblių (22,7 proc.) kaimo bibliotekose. Mažiausias sutelkimo procentas Žlibinų (7,8 proc.), Glaudžių (11,9 proc.) kaimo bibliotekose. Vidutinis gyventojų skaičius, tenkantis vienai bibliotekai: rajone yra 2038,1; mieste – 10516,5; kaime – 1040,7.

23 lentelė. Vartotojų skaičius

	Iš viso	Viešojoje bibliotekoje	Miesto bibliotekoje	Kaimo bibliotekose
2013 metai	8205	2908	1983	3314
2012 metai	8558	2928	2321	3309
Skirtumas	+2202	+2736	-830	+296

Nors bibliotekose stebimas vartotojų skaičiaus mažėjimas, bet bibliotekose (išskyrus Plungės miesto biblioteką) lankytojų yra daugiau. Viešajai bibliotekai persikėlus į naujas patalpas kultūros paveldui priklausančiame pastate buvo sulaukta daug ekskursijų ir pavienių lankytojų ne tik iš Plungės, bet ir iš kitų Lietuvos vietų bei užsienio. Komplektuojant fondus, didesnis dėmesys skiriamas užsakomų leidinių kokybei, rengiama daugiau įdomių ir netradicinių renginių, kurie pritraukia į bibliotekas gana daug žmonių.

Nusikalstamumas.¹⁰

2013 m. šalyje užregistruota 84,7 tūkst. nusikalstamų veikų, arba 2,7 procento daugiau nei 2012 m. Nusikalstamumo lygis, palyginti su 2012 m., padidėjo beveik visose apskrityse, išskyrus Vilniaus ir Telšių apskritis. Kaip ir ankstesniais metais, 2013 m. didžiausias nusikalstamumo lygis buvo Vilniaus apskrityje, kur 100 tūkst. gyventojų teko 3 265 nusikalstamos veikos, mažiausias – Alytaus (2 276) ir Utenos (2 318) apskrityse. Iš savivaldybių didžiausias nusikalstamumas buvo Pakruojo rajono (4 046) ir Pagėgių (4 044) savivaldybėse, mažiausias – Kretingos (1 213) ir Skuodo (1 275) rajonų savivaldybėse.

2013 m. užregistruotų vagysčių skaičius padidėjo Kauno (10,3 proc.), Klaipėdos (3,2 proc.) ir nežymiai Šiaulių (0,1 proc.) apskrityse. Daugiausia tokių nusikalstamų veikų buvo užregistruota didžiuosiuose miestuose: Vilniaus miesto savivaldybėje 100 tūkst. gyventojų teko vidutiniškai 1 622 vagystės, Klaipėdos miesto – 1 359, Kauno miesto – 1 294 vagystės.

Vagysčių iš gyvenamųjų patalpų 2013 m. sumažėjo 6 apskrityse, išskyrus Marijampolės, Panevėžio, Telšių ir Klaipėdos apskritis. Daugiausia tokių nusikaltimų (be Palangos miesto savivaldybės) užregistruota Vilniaus ir Panevėžio rajonų savivaldybėse, kur 100 tūkst. gyventojų teko atitinkamai 218 ir 199 nusikaltimai, mažiausiai – Rietavo (36), Skuodo rajono (42), Panevėžio (43) ir Alytaus (48) miestų savivaldybėse.

Automobilių vagysčių padaugėjo Alytaus, Utenos, Kauno ir Šiaulių apskrityse. 2013 m. tokių vagysčių iš viso neužregistruota Neringos, Rietavo ir Pagėgių savivaldybėse. Iš savivaldybių daugiausia automobilių vagysčių, tenkančių 100 tūkst. gyventojų, užregistruota Kauno miesto savivaldybėje (101) ir Kazlų Rūdos savivaldybėje (79), mažiausiai – Varėnos, Pakruojo ir Švenčionių rajonų savivaldybėse (po 4).

24 lentelė. Užregistruotos nusikalstamos veikos. Informatikos ir ryšių departamento prie Vidaus reikalų ministerijos duomenys

	Užregistruota				100 000 gyventojų tenka			
	nusikaltimų		baudžiamųjų nusizengimų		nusikaltimų		baudžiamųjų nusizengimų	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013	2012	2013
Iš viso Lietuvoje	75349	77373	7143	7342	2522	2616	239	248
Telšių apskritis	3267	3137	324	290	2196	2140	218	198
Mažeikių r. sav.	1371	1330	127	103	2400	2356	222	182
Plungės r. sav.	792	682	66	58	2122	1854	177	158
Rietavo sav.	136	145	14	24	1606	1741	165	288

¹⁰ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas. Informacija pateikta 2014 m. liepos 22 d.

Telšių r. sav.	968	980	117	105	2110	2176	255	233
----------------	-----	-----	-----	-----	------	------	-----	-----

Socialinė apsauga.¹¹

2013 m., palyginti su 2012 m., vidutinis metinis senatvės pensijų gavėjų skaičius šalyje padidėjo 295 asmenimis. Daugiausia senatvės pensijų gavėjų skaičius padidėjo Telšių (1,9 proc.), Tauragės (1,5 proc.) ir Utenos (0,9 proc.) apskrityse, o sumažėjo – Marijampolės (1,5 proc.), Šiaulių (0,9 proc.), Panevėžio ir Alytaus (po 0,7 proc.) apskrityse.

2013 m. daugiausia senatvės pensijų gavėjų 1 tūkst. darbingo amžiaus gyventojų teko Ignalinos rajono savivaldybėje – 494 (53 proc. daugiau nei šalies vidurkis, sudarantis 323 senatvės pensijų gavėjus 1 tūkst. darbingo amžiaus gyventojų), Anykščių rajono – 450 (39 proc.), Biržų rajono – 425 (32 proc.), o mažiausiai – Vilniaus, Klaipėdos ir Kauno rajonų savivaldybėse – atitinkamai 27, 25 ir 24 procentais mažiau nei šalies vidurkis.

25 lentelė. Valstybinio socialinio draudimo senatvės pensininkai

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenys, vidutinis metinis skaičius

	Senatvės pensininkų skaičius		1000 darbingo amžiaus gyventojų tenka pensijas gaunančių asmenų	
	2012	2013	2012	2013
Iš viso Lietuvoje	590127	590422	320	323
Telšių apskritis	27504	28031	301	310
Mažeikių r. sav.	9296	9931	258	279
Plungės r. sav.	8905	7225	320	321
Rietavo sav. ¹	-	-	-	-
Telšių r. sav.	9303	9211	338	340

1 Plungės r. ir Rietavo savivaldybėse duomenys pateikiami kartu.

2013 m., palyginti su 2012 m., vidutinis metinis valstybinio socialinio draudimo netekto darbingumo (įskaitant invalidumo) pensijų gavėjų skaičius šalyje sumažėjo 7,7 tūkst. (arba 3,5 proc.) ir sudarė 210,6 tūkst. Šių pensijų gavėjų labiausiai sumažėjo Kauno (6,3 proc.) ir Alytaus apskrityse (4,3 proc.), padidėjo – Tauragės apskrityje (0,4 proc.).

2013 m. šalyje 1 tūkst. darbingo amžiaus gyventojų vidutiniškai teko 115 netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gaunančių asmenų. 2013 m. mažiausiai šių pensijų gavėjų 1 tūkst. darbingo amžiaus gyventojų teko Vilniaus miesto (73), Mažeikių rajono ir Visagino savivaldybėse (po 75), daugiausia – Pakruojo, Prienų ir Šilutės rajonų savivaldybėse – atitinkamai 181, 168 ir 166.

26 lentelė. Valstybinio socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjų skaičius.

Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos duomenys, vidutinis metinis skaičius

	Netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjų skaičius		1000 darbingo amžiaus gyventojų tenka netekto darbingumo (invalidumo) pensijų gavėjų	
	2012	2013	2012	2013
Iš viso Lietuvoje	218253	210567	118	115
Telšių apskritis	7901	7808	86	86
Mažeikių r. sav.	2640	2678	73	75
Plungės r. sav.	2438	1872	88	83
Rietavo sav. ¹	-	-	-	-
Telšių r. sav.	2843	2784	102	103

1 Plungės r. ir Rietavo savivaldybėse duomenys pateikiami kartu.

2013 m., palyginti su 2012 m., šalyje 4,6 procento sumažėjo išlaidos išmokoms vaikus auginančioms šeimoms, kurios sudarė 203 mln. litų. Ši tendencija pastebima beveik visose savivaldybėse. Labiausiai išlaidos šioms išmokoms sumažėjo Kalvarijos (14 proc.), Zarasų rajono (10,6 proc.) ir Kretingos rajono (10,5 proc.) savivaldybėse, o labiausiai padidėjo – Tauragės rajono (16,8 proc.) ir Birštono (9,3 proc.) savivaldybėse.

¹¹ Duomenų šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas. Informacija pateikta 2014 m. liepos 11 d.

2013 m., palyginti su 2012 m., šalyje 15,2 proc. sumažėjo išlaidų socialinei pašalpai. Šių išlaidų sumažėjo visose savivaldybėse, daugiausia – Panevėžio (29,6 proc.), Kretingos (29,1 proc.) ir Šilalės rajonų (28,5 proc.) savivaldybėse, mažiausiai – Neringos (1,7 proc.), Visagino (2,6 proc.) ir Biržų rajono (2,8 proc.) savivaldybėse.

27 lentelė. Išlaidos išmokoms.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenys, tūkst. litų

	Išmokos šeimoms, auginančioms vaikus ¹		Socialinei pašalpai	
	2012	2013	2012	2013
Iš viso Lietuvoje	212996,0	203236	599483,3	508162,7
Telšių apskritis	12705,9	11958,3	41134,2	31943,9
Mažeikių r. sav.	4899,8	4632,5	19447,3	14884,5
Plungės r. sav.	2775,6	2598,8	7675,4	5824,3
Rietavo sav. ¹	857,6	776,9	2103,2	1652,6
Telšių r. sav.	4173,0	3950,1	11908,3	9582,5

1 Vienkartinės išmokos gimus vaikui, išmokos vaikui, išmokos privalomosios tarnybos kario vaikui, vaiko globos (rūpybos) išmokos, vienkartinės išmokos būstui įsigyti arba įsikurti, vienkartinės išmokos nėščiai moteriai.

Bendrasias socialines paslaugas, tarp jų sociokultūrines paslaugas, šeimoms bei neįgaliesiems asmenims teikia nevyriausybinės įstaigos: Plungės dienos centras, Šeimos paramos tarnyba bei 10 neįgalųjų organizacijų.

Viešosios įstaigos Plungės vaikų globos agentūra „Cyrulis“ ir „Vilties vėrinėliai“ bei Alsėdžių gimnazijos vaikų dienos centras teikia dienos socialinės priežiūros paslaugas socialinės rizikos vaikams ir jų tėvams.

Vaikų lopšelio-darželio „Pasaka“ vaikų su negalia grupėje teikiamos dienos socialinės globos paslaugos vaikams su negalia nuo 3 iki 7 metų amžiaus.

Plungės Vyskupo M. Valančiaus pradinėje, Plungės „Ryto“ pagrindinėje mokyklose bei Plungės specialiojo ugdymo centre ugdomi ir lavinami mokyklinio amžiaus vaikai, turintys fizinę negalią ar didelius ir labai didelius specialiuosius ugdymosi poreikius.

Viena iš didžiausių Plungės rajono socialinių paslaugų infrastruktūros problemų yra paslaugų prieinamumo ribotumas dėl infrastruktūros teritorinio pasiskirstymo netolygumų ir nepakankamų paslaugų teikimo apimčių. Dauguma Plungės rajono savivaldybės socialinių paslaugų įstaigų yra įsikūrusių Plungės mieste. Tai Plungės senelių globos namai, Plungės vaikų globos namai, Plungės specialiojo ugdymo centras, Plungės trumpalaikės globos centras, Plungės socialinių paslaugų centras, Vaikų globos agentūra „Cyrulis“, Plungės dienos centras, Šeimos paramos tarnyba, vaikų lopšelis-darželis „Pasaka“, Plungės Vyskupo M. Valančiaus pradinė bei Plungės „Ryto“ pagrindinė mokykla. Dideli atstumai tarp Plungės miesto ir savivaldybės gyvenviečių bei kaimų sąlygoja, kad socialinės paslaugos ir informacija apie jas vis dar mažai pasiekia atokiau gyvenančių savivaldybės gyventojų.

Tas pats pasakytina apie kitų socialinių paslaugų (daugiausiai sociokultūrinių), kurias teikia NVO, prieinamumą. Neįgalųjų organizacijos: VšĮ Plungės dienos centras, VšĮ Plungės šeimos paramos tarnyba, sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Plungės viltis“, Plungės sutrikusios psichikos žmonių globos bendrija „Mūsų atžala“, Telšių apskrities sergančiųjų nervų – raumenų ligomis asociacija, Plungės rajono neįgalųjų draugija, Lietuvos kurčiųjų draugijos Plungės skyrius, cerebralinio paralyžiaus asociacijos Plungės skyrius, Plungės pagyvenusių žmonių klubas „Pilnatis“ taip pat įsikūrusios Plungės mieste ir neįgaliesiems asmenims bei jų rūpintojams iš tolimesnių kaimo vietovių pakankamai sudėtinga atvykti pasinaudoti jų teikiama pagalba.

Plungės rajono savivaldybės seniūnijose veikia šios socialinės įstaigos:

1. Žemaičių Kalvarijos seniūnijoje veikia Senelių globos namai, vaikų dienos centras „Vilties vėrinėliai“;
2. Alsėdžių seniūnijoje - Alsėdžių gimnazijos vaikų dienos centras;
3. Nausodžio seniūnijoje – Stonaičių pensionatas.

Kiekvienoje seniūnijoje socialinės paramos teikimu rūpinasi vienas dirbantis socialinio darbo organizatorius ir vienas socialinis darbuotojas darbui su socialinės rizikos šeimomis. Socialiniai darbuotojai darbui su socialinės rizikos šeimomis teikia socialinių įgūdžių ugdymo paslaugas seniūnijų teritorijose gyvenančioms šeimoms.

Plungės rajono sveikatos ir socialinių paslaugų teikimo situacijos analizė.

Sveikatos priežiūros paslaugos užima svarbią vietą šalies gyvenime. Kiekvienas pilietis kasdien gauna įvairios visuomenės informavimo priemonių perduodamos informacijos apie vykstančius pokyčius nacionalinėje sveikatos sistemoje. Masinis šių paslaugų charakteris reikalauja ypatingo visų valstybinių institucijų dėmesio ir atsakingų bei kvalifikuotų sveikatos priežiūros paslaugas teikiančių asmenų veiksmų. Paslaugų prieinamumas ir kokybė iš esmės nulemia, ar gyventojai, jomis pasinaudoję, lieka patenkinti, ar ne.

Lietuvos nacionalinės sveikatos sistemos (LNSS) įstaigos teikia asmens sveikatos priežiūros bei visuomenės sveikatos priežiūros paslaugas, vykdo farmacinę veiklą. Jos yra viešosios, biudžetinės ir privačios. LNSS veiklos organizavimo lygiai: savivaldybių ir valstybės. Galimybės studijoje smulkiau nagrinėjamos tos asmens sveikatos priežiūros paslaugos, kurios yra aktualiausios Plungės rajono savivaldybei (pirminės ir antrinės sveikatos priežiūros paslaugos (šeimos (bendros praktikos) gydytojo, odontologinė, psichiatrinė) ir greitoji medicinos pagalba bei stacionaro paslaugos.

Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras savivaldybės visuomenės sveikatos priežiūros biudžetinė įstaiga, įsteigta savivaldybės teisės aktų nustatytoms visuomenės sveikatos priežiūros funkcijoms vykdyti.

Biuro veiklos tikslas – Rūpintis Plungės rajono savivaldybės bendruomenės sveikata ir ją stiprinti.

Pagrindinės biuro veiklos sritys:

- visuomenės sveikatos stiprinimas, programų rengimas ir jų įgyvendinimas;
- visuomenės sveikatos stebėseną ir pokyčių analizę;
- visuomenės sveikatos stiprinimo ir ugdymo priemonių planavimas ir įgyvendinimas;
- visuomenės sveikatos mokymų organizavimas ir vykdymas;
- vaikų ir moksleivių visuomenės sveikatos priežiūra;
- bendradarbiavimas su nevyriausybinėmis organizacijomis, vykdančiomis sveikatingumo veiklą.

Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuras 2013 metais organizavo 765 paskaitas, 163 konkursus, akcijas. Juose dalyvavo apie 30694 dalyvius.

Plungės rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2013-2015 metų programos 2014 metų ataskaitoje pristatomi pagrindiniai Plungės rajono savivaldybės, Telšių apskrities ir Lietuvos demografinės ir socialinės-ekonominės būklės, gyventojų sveikatos būklės, fizinės aplinkos, gyvenamos ir sveikatos priežiūros įstaigų veiklos rodikliai, jų pokyčiai, tendencijos.

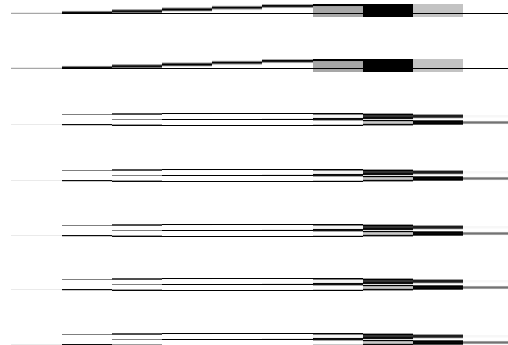
Gyventojų sveikata – didžiausia visuomenės socialinė ir ekonominė vertybė, kuriai išsaugoti ir palaikyti kasmet skiriama vis daugiau materialių ir intelektualių išteklių. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų tinklo optimizavimas ir paslaugų restruktūrizavimas, vaistų kainų mažinimas ir jų prieinamumo gyventojams gerinimas, šeimos gydytojo institucijos ir visos pirminės sveikatos priežiūros stiprinimas, sveikatos priežiūros finansavimo sistemos tobulinimas, verslo aplinkos sąlygų gerinimas ir biurokratinės naštos mažinimas, elektroninės sveikatos sistemos (e. sistemos) plėtojimas – tokie tolesni sveikatos sistemos reformos žingsniai leis sistemingai siekti pagrindinio pertvarkos tikslo: kokybiškos, prieinamos, saugios pacientams ir medikams sveikatos apsaugos.

Bendrieji sveikatos būklės rodikliai. Žmonių sveikatos būklė tiesiogiai lemia gyvenimo kokybę, darbo išteklių apimtį ir jų produktyvumą, o vidutinio amžiaus žmonių sergamumas ir mirtingumas reiškia žmogiškojo kapitalo praradimą. Siekiant, kad gerėtų rajono gyventojų sveikatos rodikliai, formuojamos sveikos gyvenamos ir elgsenos pasirinkimo nuostatos, gyventojų sveikata saugoma nuo kenksmingų aplinkos veiksnių poveikio, gerinama ankstyvoji ligų diagnostika ir gydymo kokybė bei sudaromos palankios sąlygos gauti reikiamas sveikatos priežiūros paslaugas.

Administracinis rajono centras – Plungė, mieste gyvena 52,54 proc. visų rajono gyventojų – 19 483, o net 47,46 proc. rajono gyventojų - kaimo vietovėse (šalyje vidutiniškai 33 proc. žmonių gyvena kaime). Rajone yra keturi miesteliai - Alsėdžiai, Kuliai, Plateliai ir Žemaičių Kalvarija bei 206 kaimai. Rajono teritorija suskirstyta į 11 seniūnijų: Alsėdžių, Babrungo, Kulių, Nausodžio, Paukštakių, Platelių, Stalgėnų, Šateikių, Žemaičių Kalvarijos, Žlibinų ir Plungės miesto.

Gyventojų sudėtis. Plungės r. sav. 2013 metų pradžioje užregistruoti 37 082 gyventojai, t.y. 494 gyventojais mažiau nei 2012 metais. Per pastaruosius penkerius metus gyventojų sumažėjo 3013, arba 7,51 proc. Per pastaruosius penkerius metus gyventojų skaičius sumažėjo (žr. 15 pav.).

2014 metų pradžioje užregistruoti 36 524 gyventojai, t.y. 558 gyventojais mažiau nei 2013 metais. Per pastaruosius penkerius metus gyventojų sumažėjo 3087, arba 7,79 proc.. 2008-2013 metais Plungės rajono savivaldybėje, Lietuvoje ir Telšių apskrityje, mažėjant gyventojų skaičiui, mažėjo ir gyventojų tankis. Plungės rajono savivaldybėje 2013 metais 1 km² teko 33,6 gyventojų. Panašus gyventojų tankis buvo ir Telšių apskrityje – 34,0/1 km², Lietuvoje didesnis – 45,5/1 km².

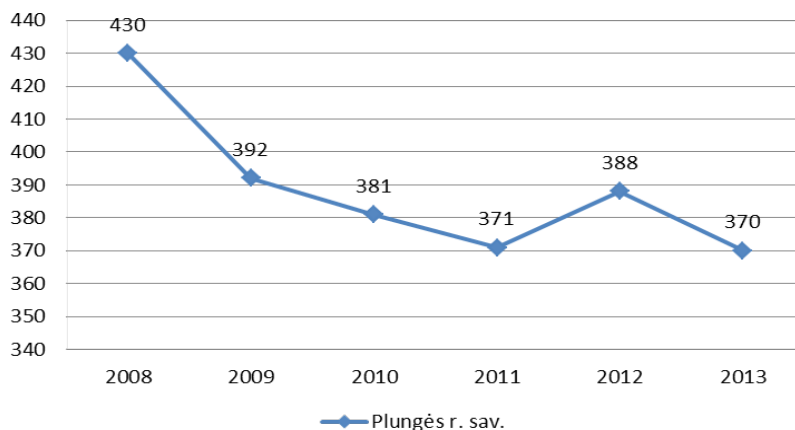

15 pav. Gyventojų skaičius metų pradžioje Plungės r.

2013 metų pradžioje Plungės r. sav. moterys sudarė 53,05 proc. visų gyventojų (Lietuvoje – 53,94 proc., Telšių apskrityje – 53,25 proc.), 1000-ui vyrų teko 1129 moterų (Lietuvoje – 1 171, Telšių apskrityje – 1 139).

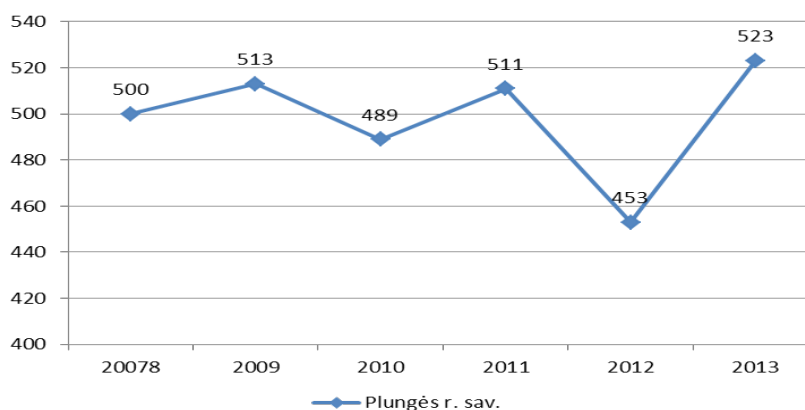
Palyginus su 2008 m., 2013 m. Plungės r. sav. buvo įregistruota 10,88 proc. mažiau santuokų ir 5,85 proc. mažiau ištuokų.

Gimstamumas. 2013 m. Plungės r. sav. gimė 370 kūdikiai, tai 18 (4,64 proc.) kūdikiais mažiau nei 2012 m. (žr. 16 pav.). 2013 m. 1000-ui gyventojų teko 10,06 gimusiųjų (šalyje – 10,1, apskrityje – 10,47).

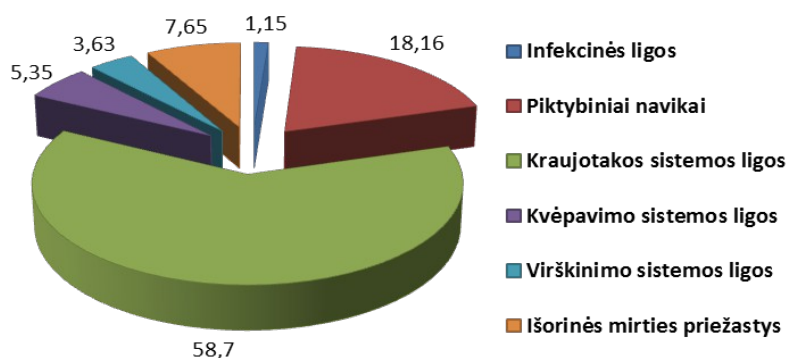
16 pav. Gyvų gimusių skaičius Plungės r.

Mirtingumas. Plungės r. sav. mirė 523 žmonių, tai 70 (15,45 proc.) žmonėmis daugiau nei 2012 metais ir 23 (4,6 proc.) žmonėmis mažiau nei 2008 metais (žr. 17 pav.). Per paskutiniuosius penkerius metus Plungės rajone mirtingumo rodiklis padidėjo nuo 1241.19 iki 1421.58 100 000-ių gyventojų. 2013 m. Plungės r. sav. kaimo gyventojų mirtingumas buvo apie 1,27 karto didesnis už miesto gyventojų, vyrų mirtingumo rodiklis buvo apie 1,1 karto didesnis už moterų.

17 pav. Mirusiųjų skaičius Plungės r.

Mirties priežasčių struktūra Plungės rajone buvo panaši kaip ir Lietuvos bei Telšių apskrities. 2013 metais daugiausia žmonių (84,51 proc.) mirė dėl trijų pagrindinių mirties priežasčių: nuo kraujotakos sistemos ligų (58,7 proc.), piktybinių navikų (18,16 proc.) ir dėl išorinių mirties priežasčių (7,65 proc.) (žr. 18 pav.).

18 pav. Plungės r. sav. mirusieji pagal mirties priežastis 2013 m., proc.

2013 m. Plungės r. 40 žmonės (7,65 proc. visų mirusiųjų) mirė dėl išorinių mirties priežasčių: iš jų 7 žuvo transporto įvykiuose (17,5 proc. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių), 9 nusizudė (22,5 proc. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių), 4 nužudyti (10 proc. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių), 1 apsinuodijimas alkoholiu (2,5 proc. mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių). Plungės r. 2013 m., palyginti su 2012 m., mirusiųjų dėl išorinių mirties priežasčių skaičius padidėjo 14,29 proc.

Natūralus prieaugis Plungės r. sav., kaip ir šalyje bei apskrityje, 2013 m. išliko neigiamas.

Sveikatos būklė. Plungės rajone 2008-2013 m. susirgimų skaičius didėjo. 2013 m., lyginant su 2012 m., susirgimų skaičius 1000-ui suaugusiųjų padidėjo 10,54 proc. (Lietuvoje – 11,17 proc., Telšių apskrityje – 12,51 proc.), o 1000-ui vaikų padaugėjo 25,22 proc. (Lietuvoje – 19,92 proc., Telšių apskrityje – 20,21 proc.).

Plungės rajone, kaip ir šalyje bei apskrityje, 2013 m. didžiausias bendrasis sergamumas (visi užregistruoti ligos atvejai) suaugusiųjų tarpe išliko kvėpavimo (539,7/1000 gyv.), kraujotakos (387,9/1000 gyv.), jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų (289,9/1000 gyv.) bei urogenitalinės sistemos (198,5/1000 gyv.) ligomis. 2013 m. Plungės rajone bendrasis sergamumas urogenitalinės sistemos ligomis, jungiamojo audinio ir skeleto-raumenų sistemos ligomis, virškinimo sistemos ligomis, nervų sistemos ligomis, kraujotakos sistemos, traumos ir kiti išorinių priežasčių padariniai, ausų ligomis bei psichikos ir elgesio sutrikimais buvo didesni už Lietuvos bei Telšių apskrities (žr. 19 pav.).

19 pav. 2013 m. iš viso užregistruota ligų 1000-ui gyventojų

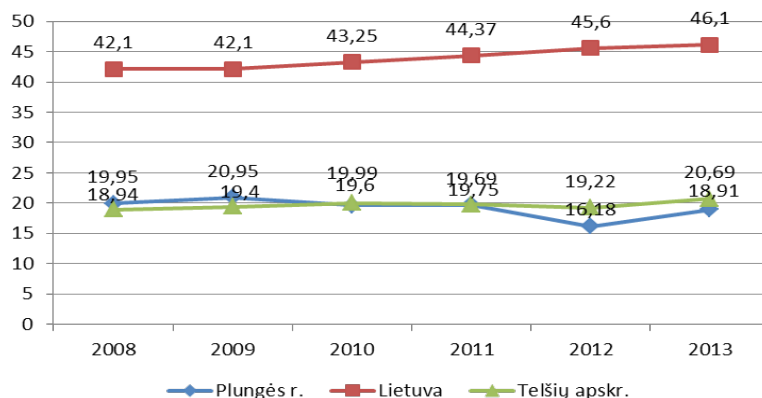
Imunoprofilaktinis darbas Plungės rajone.

Laikinas nedarbingumas. 2013 m. Plungės rajone 1 apdraustajam teko 9,21 apmokėtų laikino nedarbingumo dienų (Lietuvoje – 6,21, Telšių apskrityje – 8,61), tai 1,49 proc. mažiau nei 2012 m. (Telšių apskrityje – 4,55 proc., Lietuvoje – 5,97 proc. daugiau).

Plungės r. 2013 m. pirmą kartą pripažinti neįgaliais 157 darbingo amžiaus asmenis (3 asmenimis mažiau nei 2012 m.) ir 19 vaikų (10 vaikų daugiau nei 2012 m.).

Sveikatos priežiūros įstaigų veikla.

Gydytojai. 2013 m. palyginti su 2008 m. gydytojų skaičius Plungėje sumažėjo 5,21 proc. Lietuvoje ir Telšių apskrityje skaičius didėjo. 2013 m. Plungės r. sav. gydytojų skaičius buvo 18,91, tai yra mažesnis nei šalyje ir apskrityje (atitinkamai 58,98 proc. ir 8,6 proc.) (žr. 20 pav.).

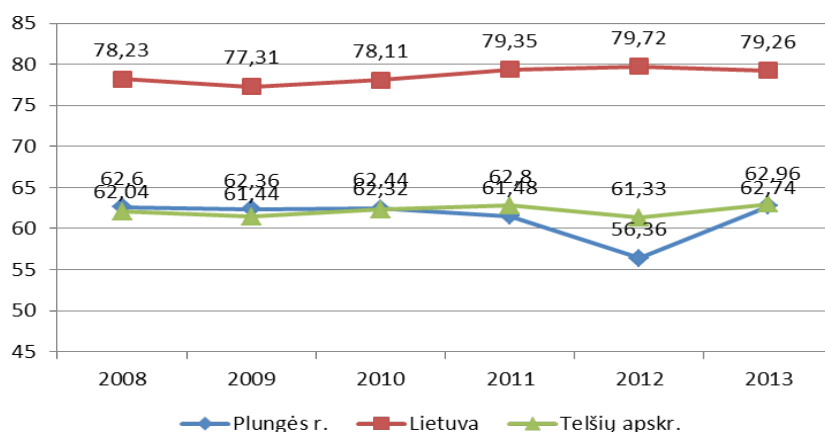

20 pav. Gydytojų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyventojų

Odontologai. 2013 m. palyginti su 2008 m. odontologų skaičius Plungės r. sav. išaugo 46,37 proc. (Lietuvoje 30,78 proc., Telšių apsk. 45,05 proc.). 2013 m. Plungės r. sav. odontologų skaičius buvo 7,67, didesnis už apskrities 16,21 proc., bet 18,32 proc. mažesnis už šalies (žr. 21 pav.).

21 pav. Odontologų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyventojų

Slaugytojai. 2013 m. palyginti su 2008 m. slaugytojų skaičius Plungės r. sav. išaugo 0,22 proc. (Lietuvoje 1,32 proc., Telšių apskr. 1,48 proc.). 2013 m. Plungės r. sav. slaugytojų skaičius buvo šiek tiek mažesnis nei apskrities (0,35 proc.), bei 20,84 proc. mažesnis už šalies (žr. 22 pav.).

22 pav. Slaugytojų skaičius tenkantis 10 tūkst. gyventojų

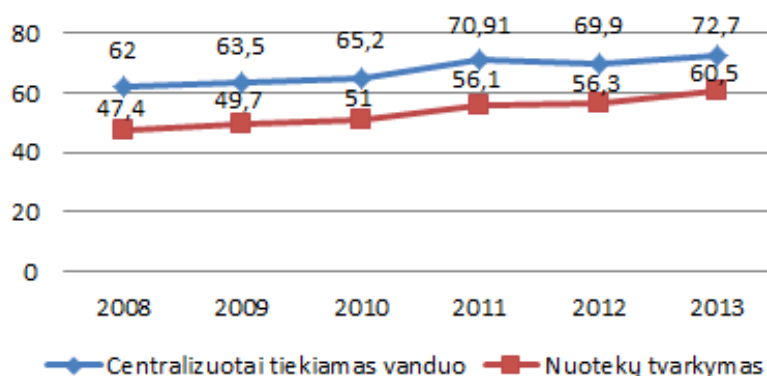
2013 m. greitosios medicinos pagalbos iškvietimų skaičius 1000 gyventojų Plungės rajone išaugo 12,32 proc. (Telšių apskrityje – 17,07 proc., Lietuvoje – 12,43 proc.). 2013 m. Plungės rajone 10 tūkst. gyventojų teko 50,41 (su slaugos lovomis) stacionarinės lovos.

Nors Plungės rajono apsirūpinimo gydytojais ir slaugytojais rodikliai yra žemesni už šalies vidurkį, tačiau reikėtų paminėti ir tai, kad Plungės rajono gyventojai kvalifikuotas gydytojų paslaugas gali gauti pakankamai netoli esančiame didmiestyje – Klaipėdoje.

Fizinės aplinkos veiksniai. 2013 m. Plungės r. sav. buvo stebima ir nuolat kontroliuojama 10 maudymosi vietų.

Plungės rajone centralizuotas vanduo naujai kasmet pradedamas tiekti vidutiniškai apie 5 proc. naujų abonentų. 2008-2013 m. laikotarpiu centralizuotai tiekiamas vanduo 72,72 gyventojų.

Centralizuoto nuotekų tvarkymo abonentų skaičius 2008–2013 m. laikotarpiu padidėjo 60,49 proc.

23 pav. Centralizuotai tiekiamas vanduo ir nuotekų tvarkymas Plungės r. sav. gyventojams (proc.)

Gyvensenos ir sveikatos netolygumai. 2013 m. atliktas Plungės rajono suaugusių žmonių gyvensenos ir sveikatos netolygumų tyrimas. Jame dalyvavo 20 – 64 metų amžiaus gyventojai. Tyrimo metu nustatyta, kad pusė tyrime dalyvavusių respondentų savo sveikatą vertina vidutiniškai. Šeši iš dešimties respondentų teigė, kad dantis valo dažniau negu kartą per dieną. Daugiausiai respondentų, nurodė, kad naudoja paprastą druską (57,6 proc.). 35,7 proc. respondentų teigė, kad per visą savo gyvenimą yra surūkę bet 100 cigarečių. Šešiams iš dešimties tyrime dalyvavusių respondentų mano, kad jų svoris normalus. Stresą ir didelę įtampą patyrė 9 iš dešimties respondentų. Dažniau stresą ar didelę įtampą patyrė respondentai gyvenantys mieste. Didžioji dalis

respondentų visada naudoja šviesos atšvaitus eidami neapšviesta gatve tamsiu paros metu (38,6 proc.), o niekada to nedaro – 15 proc.

Profilaktinis mokinių patikrinimas. 2013-2014 mokslo metais atlikta moksleivių profilaktinių sveikatos pažymėjimų analizė rodo, kad profilaktiškai savo sveikatą pasitikrino 99,1 proc. mokinių. Išanalizavus surinktus duomenis nustatyta, kad 2013-2014 m. m. mokinių, kurie buvo visiškai sveiki ir kuriems nebuvo nustatytas joks sutrikimas ar liga, sudarė mažiau nei pusę visų mokinių (43,91 proc.). dažniausiai nustatyti dantų ligų (36,37 proc.), regos sistemos (26,84 proc.), skeleto-raumenų sistemos (14,85 proc.), kraujotakos sistemos (10,13 proc.), kvėpavimo sistemos (5,51 proc.) sutrikimai. Rečiau užregistruoti nervų sistemos, endokrininės sistemos, urogenitalinės sistemos, odos ir jos priedų, virškinimo sistemos ir klausos sistemos sutrikimai.

Priešmokyklinukų gyvensena. 2013 m. atliktas Plungės rajono priešmokyklinio amžiaus vaikų gyvensenos tyrimas. Tyrime buvo tirti 3-5 metų ir priešmokyklinių grupių amžiaus vaikai, lankantys Plungės rajono ikimokyklinio ugdymo įstaigas, ir apklausti jų tėveliai. Priešmokyklinukų gyvensenos tyrimo duomenimis, kasdien sportuojančių ir besimankštinančių vaikų buvo 25,2 proc., kelis kartus per savaitę – 44,9 proc.. Besimankštinančių ir sportuojančių priešmokyklinukų grupes lankančių vaikų yra daugiau negu 3-5 metų grupės lankančių vaikų. Daugiausiai tyrime dalyvavusių vaikų (61,1 proc.) praleidžia žiūrėdami televizorių 30-60 min. per dieną. Daugiau kaip 5 val. per dieną 3-5 metų grupę lankantys vaikai nei priešmokyklinukų grupę lankantys vaikai praleidžia žiūrėdami televizorių. 1,7 proc. 3-5 metų grupės vaikų ir 4,8 proc. priešmokyklinukų grupės vaikų nešioja akinius arba lęšius. Šviesos atšvaitus tamsiu paros metu eidami neapšviesta gatve visada naudoja 6 iš 10-ties tirtų vaikų.

Visi šie duomenys rodo, kad:

- Plungės rajono gyventojų mirties priežasčių struktūra atitinka šalies statistiką;
- Auga Plungės rajono gyventojų mirtingumas dėl išorinių priežasčių;
- Didesnis nei šalies vidurkis Plungės rajono gyventojų sergamumas osteoporoze, nervų sistemos ligomis bei psichikos ir elgesio sutrikimais;
- Mažesnis nei šalies vidurkis sergamumas tuberkulioze, piktybiniais navikais;

Prielaidos ir faktoriai sveikatos priežiūros paslaugų plėtrai:

- Demografiniai pokyčiai, sergamumo ir ligotumo dinamika, neįgalumo ir laikinojo nedarbingumo rodikliai atspindi senstančios visuomenės aktualias sveikatos problemas;
- Mirtingumo dėl išorinių priežasčių lygis atskleidžia gyventojų gyvenimo būdo bei saugios aplinkos formavimo Plungės rajono savivaldybės gyventojų tarpe trūkumus;
- Reikalauja sutelkti dėmesį traumatizmo ir sužalojimų prevencijai;
- Sveikatos priežiūros įstaigų tinklo pirmiečiai uždaviniai turi būti siejami su gyventojų sveikatos mokymo, racionalios mitybos ir sveiko gyvenimo įgūdžių formavimu, prevencine veikla, ankstyvu ligų išaiškinimu ir gydymu.

Vyresnio amžiaus gyventojų skaičiaus augimas reikalauja pertvarkyti pirminės sveikatos priežiūros paslaugas ir jų prieinamumą, daugiau dėmesio skirti ligonių stebėjimui ir slaugai.

Aplinkosauga.

Aplinkos būklė ir tendencijos. Lyginant teršalų emisijas Plungės rajone su kitomis Telšių apskrities savivaldybėmis, Plungės rajone emisijos vienos mažiausių. Vandens kokybė maudymosi vietose atitinka higienos normų reikalavimus. Komunalinių atliekų tvarkymą savivaldybės teritorijoje administruoja UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“.

Vandens tiekimas ir nuotekų surinkimas. UAB „Plungės vandenys“ - vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas teikianti bendrovė, eksploatuojanti Plungės miesto bei rajono vandentiekio ir nuotekų tinklus.

Bendrovės tikslas - teikti kokybiškas vandens tiekimo, nuotekų tvarkymo paslaugas vartotojams, užtikrinant jų prieinamumą visiems gyventojams, įmonėms ir organizacijoms, patiriant mažiausias išlaidas ir padarant minimalią žalą aplinkai.

UAB „Plungės vandenys“ priklauso Plungės miesto bei - Žemaičių Kalvarijos, Platelių, Alsėdžių, Šateikių, Kulių, Stalgėnų, Babrungo, Paukštakių, Nausodžio, Žlibinų seniūnijų - vandentiekio, nuotekų tinklai bei gręžiniai.

Įmonei priklauso:

- 199,8 km vandentiekio tinklų;
- 101,6 km nuotekų tinklų;
- 52 vandentiekio gręžiniai, 24 bokštai-rezervuarai;
- 12 valymo įrenginių ir 26 nuotekų siurblinės;
- Įmonė aptarnauja 484 įmones ir 11095 sutartis sudariusių privačių abonentų.

2009 m. birželio 23 d. Plungės rajono savivaldybės administracija ir LR Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra pasirašė finansavimo ir administravimo sutartį Nr. 2007-2013/FA/2009/V/12 projekto „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Plungėje“ įgyvendinimui bei finansavimui pagal 2007-2013 m. Sanglaudos skatinimo veiksmų programos 3 prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonę „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistemų renovavimas ir plėtra“.

Projekto „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Plungėje“ tikslas - užtikrinti kokybišką geriamojo vandens tiekimą ir nuotekų tvarkymą, uždavinys - padidinti gyventojų, besinaudojančių centralizuota vandens tiekimo bei nuotekų tvarkymo sistema skaičių Plungės mieste.

Finansavimo ir administravimo sutartyje Nr. 2007-2013/FA/2009/V/12 buvo numatyta veikla - įrengti vandentiekio ir nuotekų šalinimo tinklus Plungės miesto atskirose vietose - Kepyklos gatvės ir Parko gatvės kvartaluose ir Žemaičių Draugystės, Baltijos, Kuršių gatvėse, bei numatyta pasiekti sekančius fizinius veiklos įgyvendinimo rodiklius-nutiesti vandentiekio tinklų - apie 5,127 km, nuotekų tinklų - apie 7,716 km, įrengti 5 nuotekų siurblines, bei suteikta galimybė prisijungti prie centralizuotų vandentiekio tinklų 498 gyventojų, prie nuotekų tinklų apie 660 gyventojų.

Įgyvendinus projektą „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra Plungėje“ faktiškai nutiesta vandentiekio tinklų - 5,24827 km (įvykdymas 102,36 proc.), nuotekų tinklų- 7,74115 km (įvykdymas 100,32 proc.). Įrengtos 5 nuotekų siurblinės. Galutinės projekto įgyvendinimo ataskaitos pateikimo datai prie nuotekų surinkimo tinklų yra prisijungęs 243 gyventojų (įvykdymas 36,82 proc.), prie naujai nutiestų vandentiekio tinklų prisijungę 156 gyventojai (įvykdymas 31,33 proc.)

28 lentelė. Projekto veiklų įgyvendinimas ir pasiekti rezultatai:

Eil. Nr.	Veiklos pavadinimas	Planuota reikšmė pagal finansavimo ir administravimo sutartį	Faktinis įvykdymas iki ataskaitinio laikotarpio pabaigos	Nuokrypis	Įvykdymas %
1.	Fiziniai rodikliai:				
1.1.	Vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklų įrengimas Plungės miesto atskirose vietose- Kepyklos gatvės ir Parko gatvės kvartaluose ir Žemaičių Draugystės, Baltijos, Kuršių gatvėse.	Nutiesti vandentiekio tinklų –apie 5,127 km nuotekų tinklų- apie 7,716 km. Įrengti 5 nuotekų siurblines.	Nutiesta vandentiekio tinklų- 5,24827 km Nuotekų tinklų- 7,74115 km Įrengtos 5 siurblinės	+0,122 km +0,026 km 0,00	102,36 % 100,32 % 100 %
2.	Gyventojų prisijungimo rodikliai:				
2.1	Vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklų įrengimas Plungės miesto atskirose vietose- Kepyklos gatvės ir Parko gatvės kvartaluose ir Žemaičių Draugystės, Baltijos, Kuršių gatvėse.	Prie vandentiekio tinklų prijungti 498 gyv., prie nuotekų tinklų prijungti 660 gyv.	Prie vandentiekio tinklų prijungta 156 gyv., prie nuotekų tinklų prijungta 243 gyv.	-342 -417	31,33 % 36,82 %
3.	Stebėsenos rodikliai:				
3.1	Gyventojai, prisijungę prie naujai įrengtų nuotekų surinkimo tinklų (skaičius)	660	243	-417	36,82 %
3.2.	Gyvenamosios vietovės, kuriose renovuota (pastatyta) vandens tiekimo ir (ar)	Gyvenamoji vietovė-1	Gyvenamoji vietovė-1		100,00 %

	nuotekų sistema (skaičius)				
--	----------------------------	--	--	--	--

29 lentelė. Lėšų poreikis 2014-2020 m.

Objekto pavadinimas	Nuotekų valymo įrenginių renovavimas ir statyba, (vnt.)	Vandentiekio ir nuotekų tinklų renovavimas ir plėtra, (km)			Dumblo tvarkymo infrastruktūros kūrimas, tūkst.Lt	Vandens gerinimo įrenginių rekonstravimas ir statyba, (vnt.)	Gyventojų skaičius, vnt.
		Vandentiekio tinklų	Nuotekų tinklų	Vandentiekio ir nuotekų tinklų			
Plungė					4500		
Alsėdžių seniūnija							
1. Alsėdžiai-Yliai	1	6,2	11,5	17,7		1	1085
Babruno seniūnija							
2. Didvyčiai - Lieplaukalė		0,15	5,1	5,25		1	217
3. Glaudžiai		2	2,25	4,25		1	321
4. Jovaišiškė		1,5	2,9	4,4		1	242
5. Pakerai		2,73	2,73	5,46			150
6. Užlieknis		3,57	3,52	7,09			133
Kulių seniūnija							
7. Kuliai – Kumžaičiai		2	3,7	5,7		1	912
8. Šiemuliai I	1	1,1	1,5	2,6		1	80
9. Šiemuliai II	1	1,45	1,78	3,23		1	61
10. Mižuikiai	1	1,13	1,68	2,81		1	64
11. Mažieji Mostaičiai	1	0,2	0,77	0,97		1	55
Nausodžio seniūnija							
12. Juodeikiai	1	1,2	1,2	2,4		1	100
13. Karklėnai		0,45	0,4	0,85		1	410
14. Nausodis		1	1	2			50
15. Noriškiai		1,8	4,6	6,4			150
16. Prūsaliai		12,5	13,45	25,95			670
17. Varkaliai		3	3,4	6,4			1290
18. Stonaičiai	1	0,2	0,2	0,4		1	324
Paukštakių seniūnija							
19. GrumbLIAI	1	-	2,9	2,9		1	301
20. Merkeliai	1	1,3	1,9	3,2		1	107
21. Paežerė	1	0,5	0,5	1		1	59
22. Paukštakiai	1	1,3	1,6	2,9		1	109
23. Šlečkai	1	1,6	3,015	4,75		1	72
24. Staneliai		0,2	1,5	1,7		1	334
Platelių seniūnija							
25. Plateliai		1,6	1,4	3		1	1004
26. Beržoras	1	0,2	2,3	2,5		1	98
27. Dovainiai- Gilaičiai- Užpelkiai	1	1,3	6,55	7,85		2	270
28. Gintališkė	1	0,82	5,3	6,12		2	272
29. Šateikių- Rūdaičiai	1	2,9	2,85	5,75		1	146
Stalgėnų seniūnija							
30. Milašaičiai		1,93	2,8	4,73		1	398
31. Stalgėnai	1	0,15	3,95	4,1			476
Šateikių seniūnija							
32. Aleksandravas		0,27	0,95	1,22		1	414
33. Alksnėnai	1	-	2,8	2,8		1	176
34. Kadaičiai	1	1,55	2,3	3,85		1	145
35. Narvaišiai	1	0,35	2,35	2,7		1	460

36. Papieviai	1	1,8	2,15	3,95		1	178
37. Šateikiai		1	1	2			752
Žemaičių Kalvarijos seniūnija							
38. Žemaičių Kalvarija		1	1,5	2,5		1	840
39. Degučiai		1,8	2,5	4,3		1	76
40. Gegrėnai	1	-	3,5	3,5		1	289
41. Rotinėnai	1	-	4,4	4,4		1	234
42. Šarnelė		2	2,7	4,7		1	185
43. Užbradumė		1,3	1,3	2,6		1	63
44. Pučkoriai	1	2	1,7	3,7		1	86
45. Virkšai	1	3,65	2,5	6,15			106
Žlibinų seniūnija							
46. Kantaučiai		2,2	0	2,2			488
47. Keturakiai	1	-	1,35	1,35		1	95
48. Purvaičiai	1	1	1,7	2,7		1	109
49. Žlibinai	1	0,2	2,4	2,6			495
50. Kapsūdžiai	1	1,45	0,6	2,05		1	100
51. Varnaičiai	1	1,5	1,8	3,3		1	64
Viso :	30	79,05	137,745	216,93	4500	42	15315
ES lėšų poreikis	45000	26086,5	45455,9	71586,9	4 500	8400	
2014-2020m. (tūkst.Lt)							

Pastaba: Vandentiekio ir nuotekų tinklams skaičiuota vieno metro kaina 330 Lt.;

Nuotekų valykla- 1500 000 Lt;

Geriamojo vandens valykla - 200 000 Lt.

Vandentiekis ir nuotekos skaičiuotos tik plėtrai, be rekonstrukcijos.

Oro kokybė. Plungės rajono savivaldybės tarybos 2011 m. rugsėjo 29 d. sprendimo Nr. T1-245 „Dėl Plungės rajono savivaldybės aplinkos oro kokybės valdymo 2011 – 2017 metų programos ir jos įgyvendinimo priemonių plano patvirtinimo“.

Analizuojant oro kokybės rodiklius. Plungės rajono savivaldybės teritorijoje pastebimos oro užterštumo iš stacionarių taršos šaltinių mažėjimo tendencijos. Šių teigiamų pokyčių raidai didelę reikšmę turi įvairūs ekonominiai, urbanistiniai, visuomenės sveikatingumo bei ekologinio švietimo ir aplinkos apsaugos kontrolės veiksniai. Reorganizavus AB „Minija“, užsidarius įmonėms UAB „Saprega“, AB „Linų audiniai“, jau 2010 metais buvo pastebimos užterštumo mažėjimo tendencijos.

Oro kokybės rodiklius lyginant su kitais Lietuvos Respublikos regionais, pastebima, jog Plungės rajono savivaldybės teritorijoje šie rodikliai nesiekia nė pusės Lietuvos Respublikos vidutinių taršos rodiklių. Tai rodo mažesnę stacionarių taršos šaltinių skaičių ir poveikį aplinkai, tinkamą rūpinimąsi aplinkos apsauga.

Savivaldybės privalo informuoti vietos gyventojus, kai viršijamas aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu bei azoto dioksidu pavojaus slenkstis, ir imtis priemonių, kad pavojus žmonių sveikatai ir aplinkai būtų sumažintas.

30 lentelė. 2015 m. sausio 29 d. oro kokybės tyrimų duomenys

Oro kokybės tyrimų (OKT) stotis	Kietosios dalelės (KD ₁₀) (µg/m ³)		Kietosios dalelės (KD _{2,5}) (µg/m ³)		Anglies monoksidas (CO) (mg/m ³)		Sieros dioksidas (SO ₂) (µg/m ³)		Azoto dioksidas (NO ₂) (µg/m ³)		Ozonas (O ₃) (µg/m ³)	
	Vid. paros	P	Vid. paros		Vid. paros	Max 1 val. vidurkis	Vid. paros	Max 8 val. vidurkis	Max 1 val. vidurkis	Max 8 val. vidurkis	Max 1 val. vidurkis	
Žemaitija	8	0	-		-	-	0,9	3,6	7	68	70	

*Pateikiami preliminarūs duomenys. Atlikus visas duomenų kokybės kontrolės procedūras jie gali būti pakoreguoti.

Paaiškinimai:

KD₁₀ / KD_{2,5} - smulkiosios kietosios dalelės, kurių aerodinaminis skersmuo ne didesnis nei 10 mikronų / ne didesnis nei 2,5 mikronai;

P - dienų skaičius, kai buvo viršyta paros ribinė vertė 2015 m. (paros ribinė vertė neturi būti viršyta daugiau kaip 35 d. per metus);

Max 8 h vidurkis - didžiausia 8 val. koncentracija, išrinkta iš verčių, apskaičiuotų slenkančių vidurkių būdu.

1) Siektina vertė, kuri nuo 2010 m. neturi būti viršijama daugiau nei 25 paras per kalendorinius metus, imant trejų metų vidurkį;

2) *Savivaldybių oro monitoringo stočių duomenys;*

- duomenų nėra dėl prietaiso gedimo;

n duomenų nėra dėl ryšio sutrikimų.

Vandens kokybė. Pagal vandens kokybės rodiklius Minija priskiriama mažai užterštoms upėms, todėl jos vandeniui papildomos Klaipėdos vandenvietės. Į Miniją ir jos intakus plaukia neršti lašišos, šlakiai, žiobriai ir kitos vertingos švarų vandenį mėgstančios žuvys. Plungės rajonas LR teritorijos bendrajame plane pagal arealų patrauklumo kategorijas ir rekreacinės plėtros potencialą yra priskiriamas labai didelio ir didelio potencialo rekreaciniams arealams.

Plungės rajono savivaldybė, vadovaudamasi Lietuvos higienos norma HN 92:2007 „Paplūdimiai ir jų maudyklų vandens kokybė“, yra sudariusi sutartį su Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros laboratorijos Klaipėdos skyriumi, kuris pagal iš anksto sudarytą numatomų stebėti maudymosi vietų tyrimų kalendorinį grafiką ima vandens mėginius iš rajono rekreacinių vandenų. Per visą maudymosi sezoną atliekami mikrobiologiniai tyrimai: Platelių ežero „Plokštinės“, „Beržynėlio“, „Ažuolų salos“ stovyklavietėse, Platelių miestelio „Linelio“, Beržoro ežero maudymosi vietose bei Plungės mieste - Babrungo upėje prie Vandentiekio gatvės, Godingos tvenkinyje, maudymosi vietoje prie kolektyvinių sodų Kaušėnų kaime bei Godingos tvenkinyje prie irklavimo bazės Plungės mieste. Plungės rajono savivaldybės tarybos jungtinio vietos ūkio ir ekologijos bei sveikatos ir socialinės apsaugos komitete vykusiame 2012 m. liepos 17 d. posėdžio Nr. T6-8/T5-7 svarstyta „Informacija apie viešąsias poilsio erdves (skverus, parkus, maudymosi vietas) esama situacija, problemos, planai. Komitete nutarta Savivaldybės administracijai papildyti vandens kokybės aspektu tiriamų maudymosi vietų sąrašą, įrašant maudymosi vietą, esančią prie Babrungo upės (prie buvusios pirties pastato S. Neries g. Plungės m.).

Tyrimai atliekami šiose maudynių vietose: „Plokštinės“, „Beržynėlio“, „Ažuolų salos“ stovyklavietėse, „Linelio“, Beržoro ežero ir Platelių miestelio maudymosi vietose, Babrungo upėje prie Vandentiekio g., Godingos tvenkinys, maudymosi vietose prie kolektyvinių sodų Kaušėnų kaime ir Godingos tv. prie irklavimo bazės, Babrungo upės (prie buvusios pirties pastato S. Neries g., Plungės mieste).

Maudymosi sezonu duomenys apie vandens užterštumą skelbiami interneto puslapyje www.plunge.lt.

Triukšmas. Plungės rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 23 d. sprendimo Nr. T1-298 „Dėl tyliųjų zonų Plungės rajono savivaldybės teritorijoje nustatymo“.

1. Nustatyti tyliąsias viešąsias zonas Plungės rajono savivaldybės teritorijoje:

1.1. viešosios įstaigos Plungės rajono savivaldybės ligoninės teritorija Plungės mieste;

1.2. ikimokyklinių ir švietimo įstaigų teritorijos;

1.3. religinių namų ir kapinių teritorijos;

1.4. Plungės miesto ir rajono gyvenamieji mikrorajonai ir nuosavų namų kvartalai.

2. Nustatyti tyliąsias gamtos zonas Plungės rajono savivaldybės teritorijoje:

2.1. Europos Sąjungos saugomų teritorijų tinklui NATURA 2000 priskirtos rajono

teritorijos:

2.1.1. Reiskių telmologinis draustinis;

2.1.2. Žemaitijos nacionalinis parkas;

2.1.3. Minijos ichtiologinis draustinis;

2.1.4. Salantų regioninio parko dalis, esanti Plungės rajone.

2.2. Plungės miesto ir rajono parkų, nepatenkančių į NATURA 2000, teritorijos:

2.2.1. Plungės M.Oginskio parkas;

2.2.2. Šateikių parkas;

2.2.3. Platelių parkas.

3. Nustatyti, kad tyliosiose zonose nuo 22.00 val. iki 6.00 val., o švietimo įstaigų teritorijose nuo 6.00 iki 18.00 val. maksimalus garso lygis leidžiamas iki 55 dBA.

Plungės rajono savivaldybės tarybos 2010 m. gruodžio 23 d. sprendimo Nr. T1-299 „Dėl triukšmo prevencijos Plungės rajono savivaldybės viešosiose vietose taisyklių patvirtinimo“.

Atliekų tvarkymas. UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ valdymas vykdomas akcininkų susirinkimuose balsuojant turimomis akcijomis, kurios padalintos Partneriams (savivaldybėms) pagal gyventojų skaičių Partnerių (savivaldybių) administruojamose teritorijose ir yra:

Mažeikių rajono savivaldybei - 37% akcijų;

Telšių rajono savivaldybei - 32% akcijų;

Plungės rajono savivaldybei - 25% akcijų;

Rietavo savivaldybei - 6% akcijų;

Plungės rajono savivaldybės tarybos 2010 m. liepos 29 d. sprendimo „Dėl Plungės rajono savivaldybės komunalinių atliekų tvarkymo taisyklių patvirtinimo“. Šiose taisyklės reglamentuoja komunalinių atliekų Plungės rajono teritorijoje komunalinių atliekų surinkimo, rūšiavimo, šalinimo, saugojimo, apskaitos tvarką, atliekų turėtojų bei atliekų tvarkytojų teises, pareigas ir atsakomybę ir yra skirtos užtikrinti Plungės rajono bei Telšių regiono atliekų tvarkymo planų įgyvendinimą. Pagal šias taisykles, Plungės rajono savivaldybės administracija organizuoja komunalinių atliekų, susidarantių savivaldybės teritorijoje, tvarkymą, naudojantis Telšių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistema, kuri teikia paslaugas visiems Plungės rajono teritorijoje esantiems komunalinių atliekų turėtojams, išskyrus juridinius asmenis, tvarkančius šias atliekas pagal Leidimuose nustatytą tvarką.

Komunalinių atliekų tvarkymą savivaldybės teritorijoje administruoja Telšių regiono komunalinių atliekų tvarkymo centras (toliau – TRATC), vadovaudamasis galiojančiais teisės aktais, Savivaldybės tarybos sprendimais bei įmonės įstatais.

TRATC 2003 metų gruodžio 30 d. įsteigė Telšių apskrities savivaldybės - Telšių, Plungės, Mažeikių rajonų ir Rietavo savivaldybės. Jo pagrindinė funkcija - įdiegti ir eksploatuoti regioninę atliekų tvarkymo sistemą, apimančią atliekų surinkimą, vežimą, perdirbimą ir šalinimą visoje savivaldybių administruojamoje teritorijoje.

Telšių regiono savivaldybės yra patvirtinusios Telšių regioninės atliekų tvarkymo sistemos plėtros projekto galimybių studiją, pagal kurią 2004 m. kovo 30 d. Finansų ministerijoje buvo pasirašytas Finansinis memorandumas dėl investicinio projekto Nr.2003/LT/16/P/PE/016 „Telšių regiono buitinių atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas" finansavimo iš ISPA (dabar Sanglaudos fondas) fondo lėšų.

2007 m. gegužės 3 d. Telšių, Plungės, Mažeikių rajonų ir Rietavo savivaldybių merai ir UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“ pasirašė sutartį Nr. A1-77 „Dėl Telšių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sukūrimo ir eksploatavimo“.

Nuo 2008 metų savivaldybės teritorijoje įvesta vietinė rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą iš atliekų turėtojų:

Plungės rajono savivaldybės tarybos 2013 m. birželio 27 d. sprendimu Nr. T1-168 „Dėl Plungės rajono savivaldybės vietinės rinkliavos už komunalinių atliekų surinkimą iš atliekų turėtojų ir atliekų tvarkymą nuostatų patvirtinimo“ patvirtino:

➤ Atliekų turėtojai moka 162 Lt (47 Eur) per metus už butą, kai naudojasi bendru konteineriu arba kelias bendrais konteineriais;

➤ Individualių namų savininkams tenkanti išlaidų suma - 34 Lt (9,85 Eur) už kubinį metrą atliekų pagal faktiškai išvežtą ir sutvarkytą kiekį.

Rinkliava – privaloma įmoka, kurią kiekvienas gyvenamųjų ir negyvenamųjų patalpų savininkas privalo sumokėti. Vietinės rinkliavos dydis apskaičiuojamas toks, kad gautos įplaukos padengtų visas komunalinių atliekų tvarkymo sistemos sąnaudas (atliekų tvarkymo sistemos administravimo, vietinės rinkliavos administravimo, atliekų surinkimo ir transportavimo, šalinimo, sąvartyno eksploatavimo, infrastruktūros plėtimo, sąvartynų uždarymo ir priežiūros uždarius išlaidas), numatytas Savivaldybės tarybos patvirtintame komunalinių atliekų tvarkymo plane, taisyklėse ir Savivaldybės tarybos patvirtintoje Asignavimų valdytojo programoje. Toks Plungės

rajono savivaldybės tarybos rinkliavos už atliekų tvarkymą modelis, kai mokama už nekilnojamo turto vieneta, o ne nuo gyventojų skaičiaus, nepriklausomai ar ten yra registruotų asmenų, pasirinktas dėl gyventojų vengimo mokėti už atliekų surinkimą ir sutvarkymą.

Vietinės rinkliavos administravimas pavestas TRATC. Kad TRATC turėtų informaciją apie klientus ir galėtų parengti pranešimus, yra įvesta bendra apmokėjimo sistema ir parengta klientų duomenų bazė. Šių principų taikymas yra reglamentuotas savivaldybės atliekų tvarkymo taisyklėse bei vietinės rinkliavos nuostatose.

Komunalinių atliekų surinkimas vykdomas įvairios talpos konteineriais: nuo 0,12 m³ iki 7,5 m³. Prie privačių namų dažniausiai statomi konteineriai, kurių talpa 0,12 m³ - 0,24 m³, prie daugiabučių - didesnės talpos konteineriai. Komunalinių atliekų tvarkymą Plungės rajone reglamentuoja savivaldybės tarybos patvirtintos atliekų tvarkymo taisyklės. Savivaldybės taryba taip pat tvirtina tarifus ir komunalinių atliekų susidarymo normas. Kaimo vietovių gyvenvietėse atliekų surinkimui naudojami individualūs konteineriai. Atokesnėse gyvenvietėse, kuriose nevykdomas buitinių atliekų surinkimas individualiais konteineriais, pastatyti mišrių komunalinių atliekų konteineriai, į kuriuos galima dėti mišrias komunalines atliekas.

Plungės miestą ir rajoną aptarnauja UAB „Valda“.

Plungės savivaldybės Babrungo seniūnijoje pagal ES sąvartynų reikalavimus renovuotas Telšių apskrities regioninis komunalinių atliekų sąvartynas (Jerubaičių sąvartynas). Nuo 2008 m. sausio mėn. į jį vežamos iš Mažeikių, Telšių, Plungės ir Rietavo savivaldybių teritorijoje susidarančios nepavojingos atliekos. Skaidantis atliekoms susidarantis filtratas yra valomas sąvartyne įrengtame naujame filtrato valymo įrenginyje ir neturės neigiamos įtakos aplinkai. Sanitarinės apsaugos zonoje gyventojų nėra. Aikštelę iš visų pusių supa miškai. Parinktos aikštelės teritorijos plotas užima beveik 16 ha, tačiau šiuo metu sąvartynui skirtas 2 ha plotas.

Esama sąvartyno sekcija padalinta į 4 dalis, atskirtas apsauginiais pylimais. Šiuo metu eksploatuojama 4-oji dalis. Sąvartynas pradėtas eksploatuoti 2001 metų rudenį. Čia šalinamos tik buitinės atliekos. Atliekos šalinamos ¼ aikštelės ploto. Likusios dalys bus užpildomos tolygiai po to, kai iš dalies bus užpildyta pirmoji dalis. Ši sąvartyno aikštelė įrengta aplinkosauginiu požiūriu nejautrioje vietoje: toli nuo vandens telkinių, gyvenamųjų zonų, vandenviečių, dirbamų žemių bei kitų objektų. Teritoriją juosia miškas. Teritorijoje ar sąvartyno apylinkėse artimiausioje aplinkoje nėra saugomų geologinių objektų, svarbių istorinių, kultūrinių ar rekreacinių vietų ir saugomų gamtos paminklų. Sąvartyno teritorija ir apylinkės neįtrauktos į Europos saugomų vietovių tinklą (NATURA 2000). Nėra retų ir saugomų augmenijos rūšių. Nėra parkų, draustinių ar atskirtų medžių - gamtos paminklų. Už šio sąvartyno eksploataciją bei priežiūrą atsakingas TRATC.

Nuo 2011 m. rugsėjo 13 d. gyventojai kviečiami vežti į atliekų priėmimo aikšteles stambiagabarites ir buitįje susidarančias pavojingas atliekas. Atliekų priėmimo aikštelės veikia Plungės raj. Jerubaičių k. Ši paslauga gyventojams nekainuoja.

Palaispniui atliekų tvarkymo sistema plečiama. Antrinių žaliavų naujų konteinerių aikštelių įrengimui bei esamų aikštelių praplėtimas. Priemonės vykdytojas – VĮ „Telšių regiono keliai“. Atliktų darbų ir (ar) suteiktų paslaugų aprašymas. Praplėsta 33 vnt. (trisdešimt trys) vnt. esamų konteinerių aikštelių, pritaikant jas antrinių žaliavų ir pakuotės atliekų surinkimui. Įrengta 14 vnt. (keturiolika) naujų aikštelių antrinių žaliavų bei pakuočių atliekų surinkimo konteineriams pastatyti Plungės miesto individualių namų valdose.

Įrengta 23 vnt. (dvidešimt trys) naujų aikštelių antrinių žaliavų bei pakuočių atliekų surinkimo konteineriams pastatyti Plungės rajono savivaldybės administracijos seniūnijoje.

Plungės rajono savivaldybė, vykdydama Gaminių ir pakuotės atliekų tvarkymo programos lėšomis finansuojamą projektą bei 2011 m. gegužės 9 d. Dotacijos teikimo sutartį Nr. DS-11-24, baigia įgyvendinti sutarties 2.2.1. punktą, t. y. įrengti 70 (septyniasdešimt) antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių, kurių dydis ne mažesnis kaip 10 (dešimt) m². Šiuo metu įvykdyti visi trys 2010 m. rugpjūčio 27 d. paraiškoje numatyti projekto įgyvendinimo etapai, įrengti visų 70 (septyniasdešimties) lokalinėse šmatose numatytų antrinių žaliavų surinkimo konteinerių aikštelių asfalto bei trinkelio dangos pagrindai.

2013 metų sausio mėnesį Telšių regioniniame nepavojingųjų atliekų sąvartyne Jerubaičiuose pradėjo veikti mobili mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo linija. Rūšiavimo linija pastatyta ant sąvartyno kaupo įrengtoje aikštelėje. Per rūšiavimo liniją praleistos mišrios

komunalinės atliekos išrūšiuojamos į: antrines žaliavas (iš jų – plastikas, popierius, stiklas, metalas) ir po rūšiavimo likusias atliekas. Ši linija per 1 valandą išrūšiuoja apie 40 kub. m. mišrių komunalinių atliekų. Vienoje pamainoje dirba 10 žmonių. Tokiu būdu planuojama, kad per metus į sąvartyną patenkančių atliekų kiekis sumažės.

Po rūšiavimo antrinės žaliavos bus kaupiamos konteineriuose ir pagal sutartis bus išvežamos antrinių žaliavų surinkėjams ir perdirbėjams.

Mišrių komunalinių atliekų rūšiavimas bus vykdomas tol, kol Telšių regioniniame nepavojingų atliekų sąvartyne bus pastatyti ir pradės veikti mechaninio biologinio apdorojimo įrenginiai.

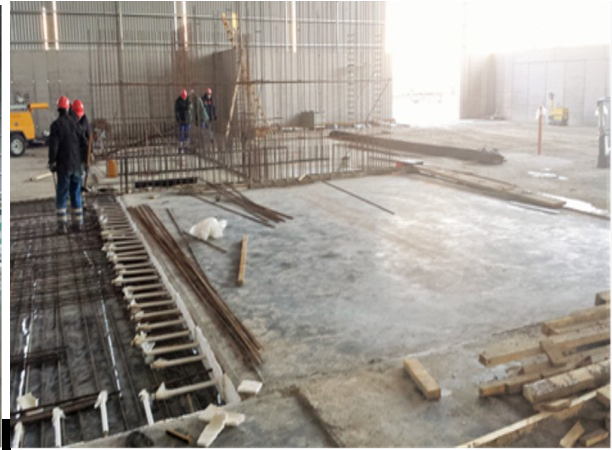

24 pav. Mobili mišrių komunalinių atliekų rūšiavimo linija

Vykdomas projektas „Telšių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“, kurio tikslas - sukurti Telšių regione komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūrą, kuri leis sumažinti į sąvartyną patenkančias biologiškai skaidžias atliekas iki 30% bei perdirbti ar kitaip panaudoti ne mažiau 50% visų komunalinių atliekų.

Projekto „Telšių regiono komunalinių atliekų tvarkymo sistemos plėtra“ įgyvendinimui 85 proc. finansavimo skyrė ES Sanglaudos fondas, 15 proc. sudaro regiono savivaldybių įnašai. Projektas įgyvendinamas pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programos prioriteto „Aplinka ir darnus vystymasis“ priemonę „Atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas“, veikla- „Komunalinių atliekų tvarkymo infrastruktūros plėtra, sukuriant biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūrą ir atliekų naudojimo energijai gauti pajėgumus“. Projektą įgyvendina UAB „Telšių regiono atliekų tvarkymo centras“. Jo tikslas - mažinti gruntinio vandens ir dirvožemio taršą, neigiamą poveikį žmonių sveikatai.

Projekto tikslas - sukurti Telšių regione komunalinių biologiškai skaidžių atliekų tvarkymo infrastruktūrą. Įgyvendinus šią sutartį Jėrubaičių sąvartyne bus pastatyti mechaninio bei biologinio apdorojimo įrenginiai su anaerobiniu pūdymu. Atliekos į sąvartyną nebepateks neišrūšiuotos. Jos bus rūšiuojamos uždareme pastate, atskiriant antrines žaliavas ir visas kitas atliekas, tinkančias perdirbti ar kitaip panaudoti. Taip pat bus atskirtos ir bioskaidžios atliekos, kurios sudaro apie pusę visų atliekų kiekio. Tolesniame etape bioskaidžios atliekos bus vežamos fermentuoti. Fermentavimas vyks uždaruose boksuose, kuriuose bus išimtos iš sudėties degiosios dujos ir kitos dujinės priemonės. Į aplinką nepateks, nei smulkios dalelės, nei dulkės, tuo pačiu ir kvapas. Fermentavimo įrenginiuose gautos dujos uždaraus vamzdiniais bus tiekiamos į elektros gamybos bloką, kur nedidelės galios elektros generatoriuose - 440 kw bus sudeginamos. Visi procesai vyks uždaroje patalpose.

Siekti su patvirtinta komisija reikalauti Plungės rajono savivaldybės gyventojų savo valdose kuo skubiau prijungtų prie centralizuotų nuotekų tinklų, taip pat raginti gyventojus „Dėl komunalinių atliekų rūšiavimo“.

25 veiksnys. Aplinkosauginis švietimas ir informacijos teikimas visuomenei.

Teritorinės plėtros planavimas ir plėtros galimybės.

Plungės rajono savivaldybės taryba jau yra patvirtinusi 2 svarbiausius teritorijų planavimo dokumentus. Tai „Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas“ ir „Plungės miesto savivaldybės bendrasis planas“.

Parengtas „Plungės miesto ir jo prieigų transporto srautų ir infrastruktūros specialusis planas“. Šiame dokumente numatyta Plungės miesto gatvių infrastruktūros plėtra, gatvių tvarkymas ir rekonstrukcija, saugų eismą užtikrinančių priemonių įdiegimas, automobilių stovėjimo aikštelių vietos, transporto priemonių judėjimo pagerinimas ir srautų sumažinimas, pėsčiųjų ir dviračių

eismo takų plėtra, bendro naudojimo atvirų erdvių zonų plėtra, numatytos teritorijos, kurioms privaloma rengti detaliuosius planus.

Parengtas „Plungės rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialusis planas“. Šiame dokumente nustatytos viešojo vandens tiekimo teritorijos (išnagrinėti esami vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo būdai Plungės mieste ir rajone; nustatyta perspektyvinė vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo sistema Plungės mieste ir rajone); nustatytos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros kryptys; nustatytos teritorijų gyvenimo ir aplinkos kokybę gerinančios priemonės.

Parengtas „330 kv. elektros perdavimo oro linijos Klaipėda-Telšiai statybos specialusis planas“, kuriame naująją 330 kv. elektros perdavimo liniją numatyta tiesti per tris rajonus - Klaipėdos, Plungės ir Telšių (suprojektuotas ruožas Plungės rajono savivaldybėje sieks 37 kilometrus).

Parengtas „Plungės dvaro sodybos apsaugos specialusis planas“; parengtas „Didžiųjų prekybos įmonių išdėstymo Plungės mieste specialusis planas“; parengtas specialusis planas žemės sklypams prie esamų daugiabučių namų Plungės mieste suformuoti ir buitinių atliekų surinkimo konteinerių aikštelių vietoms parinkti.

Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane įvardinta:

- Plungės rajonas, būdamas tarp Klaipėdos ir Šiaulių patenka į pagrindinę šalies urbanistinės integracijos ašies įtakos zoną, kuri formuojama perspektyvių tarptautinių transporto koridorių pagrindu ir sieja šalies aukšto lygmens regionus tarpusavyje ir su kaimyninių šalių regionais. Taigi, Plungės rajonas yra viena iš Rytų-Vakarų krypties IA kategorijos urbanistinės ašies atkarpa.

- Plungės rajono Platelių mikroregionas yra išskiriamas kaip ypač svarbus nacionalinės reikšmės arealas, greta Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Kernavės, Trakų ir kt.

- Plungės-Telšių zona traktuojama kaip labai didelio ir didelio potencialo rekreacinis arealas, integruotas į nacionalinės svarbos rekreacinę sistemą, kurią sudaro tokie regionai kaip Pajūrio, Vilniaus-Trakų, Ignalinos-Molėtų ir kt.

- Plungės rajonas patenka į vieną iš regioninių gamtinio-kultūrinio pobūdžio valstybinių parkų žiedų – „Žemaitijos parkų žiedą“.

- Plungės rajonas nėra laikomas didesniu investicijų traukos centru, čia numatomas tik aukštas gyventojų verslumo augimo potencialas smulkaus verslo plėtros srityse, todėl rekomenduojama sudaryti tokį Šiaurvakarinį pramoninių zonų kompleksą: Klaipėda-Kretinga-Plungė-Telšiai-Mažeikiai-Šiauliai.

Plungės rajono savivaldybės bendrojo plano sprendiniuose priskirta:

- **a kategorijai** – Plungės miestas (taip pat, rekomenduojama į Plungės miesto teritoriją įjungti ir su miestu funkciškai susijusias gyvenamąsias vietas (Varkaliai, Babrungas), bendrai išsprendžiant inžinerinius tinklus ir kitas komunikacijas);

- **b kategorijai** – Plateliai;

- **c kategorijos centrams:** Žemaičių Kalvarija, Žlibinai su Kantaučiais, Kuliai, Alsėdžiai, Šateikiai.

2013 m. įgyvendinti projektai:

- Plungės miesto centrinės dalies sutvarkymo specialiojo plano parengimas;
- Alsėdžių miestelio centrinės dalies sutvarkymo detaliojo plano parengimas;
- Turizmo trasų aplink Platelių ežerą ir jų jungties iki Plungės miesto techninių projektų parengimas;

- Plungės miesto Dariaus ir Girėno gatvės, kuri sutampa su rajoniniu keiu Nr. 3201 Trukiai – Prūsaliai, transporto mazgo su tuneliu po geležinkelio techninio projekto parengimas.

- Vilmai Krūminienei nuosavybės teise priklausančio žemės sklypo (kadastro Nr. 6830/0003:0119), paimamo visuomenės poreikiams (Kantaučių kaimo kapinėms įrengti), esančio Kantaučių kaime, Plungės r. sav., detaliojo plano parengimas;

- Plungės rajono vandenviečių sanitarinių apsaugos zonų nustatymo specialiojo plano parengimas;

- Prie Babrungo upės ir Gandingos HE („Plungės jūros“) prieinančių teritorijų sutvarkymo detaliojo plano parengimas;
- Plungės rajono savivaldybės kaimų ir Plungės miesto ribų pakoregavimo (nustatymo) specialiojo plano parengimas;
- Teritorijos, esančios Saulėtekio gatvėje, Plungės mieste, tarp sklypo Saulėtekio g. 18 ir Saulėtekio g. 16 detalusis planas;
- Teritorijos, esančios už Meno mokyklos, Saulėtekio gatvėje, Plungės mieste, tarp sklypo Saulėtekio g. 28 ir Kalniškių g. (Saulėtekio g. 30) detalusis planas.

2014 m. įgyvendinti projektai:

- Stadiono, esančio Plungės dvaro sodyboje (unikalus kodas kultūros vertybių registre - 988), rekonstravimo projekto parengimas;
- Kulių miestelio teritorijos bendrojo plano parengimas;
- Platelių miestelio teritorijos bendrojo plano parengimas;
- Babrungo upės slėnio teritorijos, tarp Dariaus ir Girėno bei Vandentiekio gatvių, detaliojo plano parengimas;
- Kantaučių kaimo kapinių techninio projekto parengimas;

2015 m. tęsiami anksčiau pradėti projektai:

- Saulės gimnazija (Mokyklos pastato Plungės r. sav., Plungės m. Birutės g. 25B remonto projektas);
- Žiedinės sankryžos ir gatvės.

2015 m. pradedami rengti projektai:

- Kulių gimnazijos kapitalinio remonto projektas;
- Žemaičių Kalvarijos vaikų darželio projektas;
- Kulių kapinių techninis projektas.

VIDINĖS APLINKOS ANALIZĖ

TEISINIAI VEIKSNIAI

Plungės rajono savivaldybės administracija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Vietos savivaldos įstatymu, Valstybės tarnybos įstatymu, Viešojo administravimo įstatymu kitais įstatymais, Vyriausybės nutarimais, Plungės rajono savivaldybės Tarybos (toliau - Taryba) veiklos reglamentu, Tarybos sprendimais, mero potvarkiais, Administracijos direktoriaus įsakymais, taip pat šiais nuostatais bei Administracijos veiklos reglamentu.

Administracija turi juridinio asmens statusą – tai Savivaldybės biudžetinė įstaiga. Ji turi sąskaitų bankuose ir antspaudą su Savivaldybės herbu. Administracija yra paramos gavėja.

ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

Plungės rajono savivaldybės instituciją sudaro atstovaujamoji institucija, tai yra savivaldybės taryba, ir vykdomoji institucija, tai yra savivaldybės administracijos direktorius, turinčios vietos valdžios ir viešojo administravimo teises ir pareigas. Savivaldybės institucijos yra atsakingos už savivaldos teises ir savo funkcijų įgyvendinimą bendruomenės interesais. Savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo.

Vietos valdžios funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba. Viešojo administravimo funkcijas įstatymų nustatyta tvarka atlieka savivaldybės taryba, Savivaldybės administracijos direktorius, kiti savivaldybės įstaigų ir skyrių, tarnybų vadovai, valstybės tarnautojai, kuriems teisės aktai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises savivaldybės teritorijoje. Viešąsias paslaugas teikia savivaldybių įsteigti paslaugų teikėjai arba pagal su savivaldybėmis sudarytas sutartis kiti fiziniai bei juridiniai asmenys, pasirenkami viešai.

Plungės rajono savivaldybės tarybą sudaro 25 nariai. 2011 m. vasario 27 d. išrinktos tarybos mandatų pasiskirstymas pateikiamas lentelėje.

31 lentelė. Savivaldybės tarybos mandatų pasiskirstymas 2011-2014 m.

Partijos, politinės organizacijos ar koalicijos pavadinimas	Mandatų skaičius
Liberalų ir centro sąjunga	6
Lietuvos socialdemokratų partija	3
Tėvynės Sąjungos – Lietuvos krikščionys demokratai	3
Lietuvos Respublikos liberalų sąjūdis	3
Lietuvos valstiečių liaudininkų sąjunga	2
Darbo partija	2
Lietuvos socialdemokratų sąjunga	2
Partija Tvarka ir teisingumas	2
Koalicija „Vieninga Plungė“	2
Iš viso:	25

Iš savivaldybės tarybos narių sudaryti 6 tarybos komitetai: Ekonomikos, finansų ir biudžeto komitetas, Kaimo reikalų komitetas, Kontrolės komitetas, Sveikatos ir socialinės apsaugos komitetas, Švietimo, kultūros ir sporto komitetas ir Vietos ūkio ir ekologijos komitetas.

Savivaldybės tarybos komitetų paskirtis yra preliminarieji nagrinėti tarybai teikiamus klausimus, teikti išvadas bei pasiūlymus, kontroliuoti, kaip laikomasi įstatymų, kaip vykdomi savivaldybės tarybos sprendimai, mero potvarkiai. *Savivaldybės kontrolės ir audito tarnyba* yra atskaitinga savivaldybės tarybai.

Plungės rajono savivaldybės administracija yra savivaldybės įstaiga, kurią sudaro struktūriniai, struktūriniai teritoriniai padaliniai – seniūnijos ir į struktūrinius padalinius neįeinantys

viešojo administravimo valstybės tarnautojai. Savivaldybės administracijos struktūrą, jos veiklos nuostatus ir darbo užmokesčio fondą, didžiausią leistiną valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių užmokestį iš savivaldybės biudžeto, skaičių mero teikimu tvirtina arba keičia savivaldybės taryba, o pareigybes tvirtina Savivaldybės administracijos direktorius.

26 pav. Plungės rajono savivaldybės administracijos struktūra

	<u>Administracijos direktorius</u>		
	<u>Administracijos direktoriaus pavaduotojas</u>		
<u>Savivaldybės gydytojas</u>	<u>Architektūros ir teritorijų planavimo skyrius</u>	<u>Protokolo skyrius</u>	<u>Alsėdžių seniūnija</u>
<u>Vyriausiasis specialistas (civilinė sauga)</u>	<u>Bendrasis skyrius</u>	<u>Socialinės paramos skyrius</u>	<u>Babruno seniūnija</u>
	<u>Buhalterinės apskaitos skyrius</u>	<u>Strateginio planavimo ir investicijų skyrius</u>	<u>Kulių seniūnija</u>
	<u>Centralizuotas savivaldybės vidaus audito skyrius</u>	<u>Švietimo skyrius</u>	<u>Nausodžio seniūnija</u>
	<u>Civilinės metrikacijos skyrius</u>	<u>Vaiko teisių apsaugos skyrius</u>	<u>Paukštakių seniūnija</u>
	<u>Finansų ir biudžeto skyrius</u>	<u>Viešųjų pirkimų skyrius</u>	<u>Platelių seniūnija</u>
	<u>Informacinių technologijų skyrius</u>	<u>Vietos ūkio ir turto skyrius</u>	<u>Plungės miesto seniūnija</u>
	<u>Juridinis ir personalo administravimo skyrius</u>	<u>Žemės ūkio skyrius</u>	<u>Stalgėnų seniūnija</u>
	<u>Kultūros ir sporto skyrius</u>	<u>Ūkinė tarnyba</u>	<u>Šateikių seniūnija</u>
			<u>Žemaičių Kalvarijos seniūnija</u>
			<u>Žlibinų seniūnija</u>

ŽMOGIŠKIEJI IŠTEKLIAI ¹²

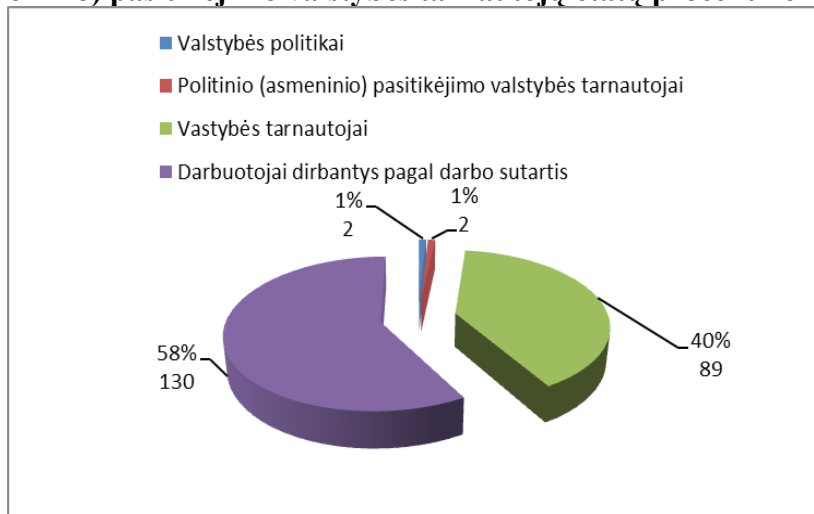
2010 m. rugsėjo 23 d. Plungės rajono savivaldybės tarybos sprendimu patvirtintas leistinas administracijos darbuotojų skaičius - 213 pareigybių.

Šiuo metu (2014-12-31 duomenimis) savivaldybės administracijoje dirba 219 darbuotojų, iš jų: 89 valstybės tarnautojų etatai, 130 - darbuotojai dirbantys pagal darbo sutartis ir gaunantys darbo užmokestį iš savivaldybės biudžeto.

¹² Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės administracijos Juridinio ir personalo administravimo skyrius

2 valstybės politikai – meras ir mero pavaduotojas, 2 politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojai – mero patarėjai.

27 pav. Plungės rajono savivaldybės administracijos darbuotojų, bei valstybės politikų ir politinio (asmeninio) pasitikėjimo valstybės tarnautojų etatų procentinė išraiška.

2011 m. priimta į darbą 60 darbuotojų, atleista 57 darbuotojai; 2012 m. priimta į darbą 35 darbuotojai, atleista 36 darbuotojai; 2013 m. priimta į darbą 30 darbuotojų, atleista 32 darbuotojai; 2014 m. priimta į darbą 29 darbuotojų, atleista 23 darbuotojai.

PLANAVIMO SISTEMA

Plungės rajono plėtra planuojama rengiant du svarbius dokumentus – Plungės rajono plėtros strateginį planą ir Plungės rajono savivaldybės teritorijos bendrąjį planą.

2008 m. parengtas Plungės rajono savivaldybės teritorijų bendrasis planas – dokumentas, atspindintis teritorijų naudojimo prioritetus.

2011 m. sausio 27 d. Plungės rajono tarybos sprendimu Nr.T1-1 (Savivaldybės tarybos 2014 m. sausio 23 d. sprendimo Nr. T1-4 redakcija) buvo patvirtintas ilgalaikis strateginio planavimo dokumentas – Plungės rajono savivaldybės 2010-20120 metų strateginis plėtros planas. Tuo pačiu buvo patvirtinta rajono plėtros strateginio plano monitoringo sistema, kuri sudarė sąlygas kontroliuoti Plungės rajono plėtros strateginio plano įgyvendinimą ir apibrėžia Plungės rajono plėtros strateginio plano įgyvendinimo institucinę struktūrą, kasmetinį įgyvendinimo darbų ciklą bei įgyvendinimo rodiklių ir sąnaudų sistemą.

2011 m. sausio 27 d. taip pat patvirtinta Plungės rajono sveikatos ir socialinių paslaugų plėtros galimybių studija.

Politiniu lygiu Plungės rajono plėtros strateginio plano įgyvendinimą prižiūri Plungės rajono savivaldybės taryba, Plungės rajono savivaldybės strateginio planavimo grupė (Plungės rajono savivaldybės tarybos 2008 m. vasario 28 d. sprendimas Nr.T1-43 „Dėl Plungės rajono savivaldybės strateginio planavimo tvarkos patvirtinimo“ tvarkos pakeitimo“).

Plungės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2014 m. rugsėjo 9 d. įsakymu Nr. D-602 „Dėl Plungės rajono savivaldybės direktoriaus 2011 m. rugsėjo 13 d. įsakymo Nr. D-732 „Dėl Plungės rajono savivaldybės strateginio planavimo grupės sudarymo“ ir jį keitusių įsakymų pakeitimo“ buvo patikslinta Plungės rajono savivaldybės strateginio planavimo grupės sudėtis. Šią grupę sudaro grupės pirmininkas, grupės pirmininko pavaduotojas ir 18 narių.

Siekiant užtikrinti nuoseklų PSP įgyvendinimą ir monitoringą, kasmet yra vykdomas vidutinės trukmės planavimo dokumento rengimas, į kurį yra įtraukiami ilgalaikio plano veiksmai.

RYŠIŲ SISTEMA, INFORMACINĖS IR KOMUNIKAVIMO SISTEMOS

Plungės rajono savivaldybės įvaizdžio formavimui reikšminga www.plunge.lt interneto svetainė. Joje skelbiama informacija apie Plungės rajoną, verslo aplinką, investicijas, tarptautinius projektus, apie miesto mero, tarybos ir Savivaldybės administracijos veiklą, organizacinę struktūrą,

turizmo veiklą ir poilsio galimybes, apie mokslo ir švietimo aktualijas, sporto renginius. Svetainėje yra skyriai: „Rajonas“, „Struktūra ir kontaktai“, „Teisinė informacija“, „Paslaugos“, „Veikla“, „Tarptautiniai ryšiai“, „Naujienos“, „Nuorodos“, „Klausimai“, „Skelbimai“, „Savaitės klausimas“, „Renginiai“, „Darbotvarkės“ kurie yra nuolatos peržiūrimi ir patikslinami.

Šiuo metu Savivaldybės administracijos darbuotojai naudoja 180 kompiuterių, 10 serverių, apie 90 spausdintuvų, 10 kopijavimo aparatų, 4 projektorius.

Baigtas įgyvendinti projektas Nr. VP1-4.2-VRM-03-V-01-033 „Plungės rajono savivaldybės vidaus administravimo ir veiklos valdymo gerinimas“. Projekto tikslas - tobulinti Plungės rajono savivaldybės vidaus administravimą ir veiklos valdymą, standartizuojant Plungės rajono savivaldybės finansų apskaitos, strateginio planavimo procesus, suvienodinti buhalterinės apskaitos straipsnių pripažinimo taisykles, automatizuojant duomenų perdavimą. Projekto tikslai ir uždaviniai, atitinka Žmogiškųjų išteklių plėtros veiksmų programos 4 prioriteto „Administracinių gebėjimų stiprinimas ir viešojo administravimo efektyvumo didinimas“ tikslą – stiprinti administracinius gebėjimus ir didinti viešojo administravimo efektyvumą. Įgyvendinus projekto uždavinius pagerėjo visos savivaldybės administracijos veiklos efektyvumas. Projekto tikslai ir uždaviniai orientuoti į veiklos valdymo bei administracinės struktūros tobulinimą, kas tiesiogiai siejasi su prioriteto 2 uždaviniu – gerinti veiklos valdymą, geriau įgyvendinti Europos Sąjungos politikas, tobulinti viešojo administravimo struktūrą.

Projekto rezultatai padeda pasiekti priemonės įgyvendinimo stebėsenos rodiklius (priemonės rezultato rodiklį), nes projekto rezultatai daro tiesioginį poveikį valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, kuriose įgyvendinti vidaus administravimo tobulinimo projektai, skaičiaus didėjimui bei produkto rodiklį - įdiegtos vidaus administravimo ir veiklos valdymą gerinančios sistemos ar metodai savivaldybių administravimo subjektuose/valstybinio administravimo ir kituose viešojo administravimo subjektuose.

VIDAUS DARBO KONTROLĖ

Lietuvos Respublikos vidaus kontrolės ir vidaus audito įstatyme (2002 m. gruodžio 10 d. Nr. IX-1253) numatyta, kad savivaldybių administracijose turi būti įsteigtos vidaus audito tarnybos. Vykdam šį įstatymą, Plungės rajono savivaldybės administracijos struktūroje 2004 m. įsteigta „Centralizuota vidaus audito tarnyba“, kuri 2008 m. performuota į „Centralizuotą savivaldybės vidaus audito skyrių“.

Plungės rajono centralizuotas savivaldybės vidaus audito skyrius įsteigtas vidaus auditui atlikti savivaldybės administracijoje, jai pavaldžiuose ir (arba) jos valdymo sričiai priskirtuose viešuosiuose juridiniuose asmenyse. Skyrius yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas rajono savivaldybės administracijos direktoriui, yra nepriklausomas nuo vertinamo viešojo juridinio asmens veiklos, jo atliekamų vidaus kontrolės procedūrų ir nėra už jas atsakinga.

Skyrius vykdo šias funkcijas:

- Tikrina ir vertina:
 - juridinių asmenų vidaus kontrolės sistemos funkcionavimą (nustatytų vidaus taisyklių, vidaus kontrolės procedūrų veiksmingumą, pakankamumą ir jų laikymąsi, organizacinės struktūros optimalumą), rizikos veiksmų valdymo efektyvumą;
 - veiklos atitiktį Lietuvos Respublikos įstatymams, kitiems norminiams teisės aktams;
 - strateginių ir kitų planų įgyvendinimą, Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto asignavimų valdytojų programų vykdymą, joms skirtų lėšų bei valstybės ir savivaldybės turto naudojimą efektyvumo, ekonomiškumo ir rezultatyvumo požiūriais;
 - finansinių ir veiklos ataskaitų duomenų teisingumą, apskaitos informacijos tinkamumą, objektyvumą;
 - lėšų, gautų iš Europos Sąjungos, užsienio investicijų arba fondų, administravimą ir panaudojimą;
 - turto apskaitą ir apsaugą.

- Tarnyba rengia vidaus audito ataskaitas su išvadomis ir rekomendacijomis, kaip ištaisyti vidaus audito metu nustatytus neatitikimus, kaip tobulinti juridinio asmens vidaus kontrolę.
- Tarnyba vykdo pažangos stebėjimą (veiklą po audito).¹³

SSGG ANALIZĖ¹⁴

STIPRYBĖS
1. Patogi rajono geografinė padėtis
2. Stiprios ir aktyvios kaimo bendruomenės, rengiančios ir įgyvendinančios projektus
3. Išvystyta kultūrinė veikla bei gausi kultūrinių renginių įvairovė
4. Vystoma rajono susisiekimo infrastruktūra
5. M. Oginskio dvaro ansamblis su parku
6. Žemaitijos nacionalinis parkas
7. Išvystytos pirminės ir antrinės sveikatos priežiūros paslaugos
8. Mažesnis už šalies vidurkį nusikalstamumo lygis
9. Plėtojamas vaikų ir jaunimo užimtumas
10. Vykdoma intensyvi vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra
11. Gera požeminių vandenų kokybė
12. Sėkmingai vystomas turizmo sektorius, daug lankytinų objektų
13. Aktyvus jaunimas bei jaunimo organizacijos
14. Gausūs gamtiniai ir kultūriniai ištekliai, išskirtiniai sakraliniai, kultūros paveldo, nacionalinio ir Europos lygmens objektai
15. Stiprūs ir konkurencingi ūkininkų ūkiai
16. Diegiamos eismo saugumo priemonės
17. Išskirta pramonės įmonių zona, investicijoms tinkami laisvi žemės sklypai ir pastatai
18. Plėtojamas atliekų tvarkymas ir rūšiavimo įrenginiai
19. Optimizuojamas švietimo įstaigų tinklas
20. Biblioteka tapo informacijos, švietimo, kultūros, kultūringo laisvalaikio praleidimo vieta, patrauklus turizmo objektas, savo įvairiapusėmis paslaugomis pritraukiantis didesnę lankytojų skaičių
SILPNYBĖS
1. Trūksta laisvalaikio infrastruktūros vaikams ir jaunimui
2. Trūksta kvalifikuotų specialistų
3. Savivaldybės verslumo lygis mažesnis už šalies vidurkį
4. Per lėtai vykdoma daugiabučių gyvenamųjų namų renovacija
5. Augantys, bet vis dar žemi tiesioginių užsienio ir materialinių investicijų rodikliai
6. Savivaldybės ir verslo bendradarbiavimo stoka
7. Silpnai vystomos alternatyvios ekonominės veiklos kaime
8. Trūksta standartus atitinkančių sporto bazių arba jų materialinė būklė prasta
9. Nepakankamas sveikatos ir socialinių paslaugų programų finansavimas
10. Viešojo keleivinio transporto maršrutai nesuderinti su gyventojų poreikiais
11. Per mažas gyventojų įsitraukimas į savivaldos procesus
12. Rajono verslo asociacijos nepakankamai aktyvios
13. Išaugę savivaldybės įstaigų išlaikymo kaštai
14. Didelis žmonių, kuriems reikalingas socialinis būstas, skaičius
15. Trūksta regiono savivaldybių bendradarbiavimo įvairiose srityse
16. Sunkiai prieinamos neformaliojo švietimo paslaugos kaimo vaikams
17. Neefektyvi gaisrų gesinimo sistema
18. Neefektyvus visuomenės švietimas atliekų tvarkymo srityje, nepakankamas gyventojų gamtosauginis sąmoningumas

¹³ Duomenų šaltinis: <http://www.plunge.lt/index.php/lt/33764/>

¹⁴ Duomenų šaltinis: Plungės rajono savivaldybės 2010-2020 metų strateginis plėtros planas

19. Netolygiai išvystytas socialinių paslaugų tinklas
20. Trūksta turizmo informacinės infrastruktūros, nepakankama turizmo marketingo veikla (TIC ir žmogiškųjų išteklių trūkumas)
GALIMYBĖS
1. Aktyviau išnaudoti dalyvavimą Lietuvos ir ES paramos fonduose
2. Skatinti technologijų plėtrą, sudarančią sąlygas gerinti rajono ekonominę situaciją
3. Optimizuoti savivaldybės įstaigų tinklą, sumažinti įstaigų išlaikymo kaštus
4. Efektyvinti savivaldybės turto valdymą ir stiprinti viešojo administravimo gebėjimus
5. Užtikrinti tinkamą gyvenviečių apšvietimą, sudarant prielaidas nusikalstamumo mažėjimui
6. Aktyviau vykdyti daugiabučių namų modernizavimą
7. Plėtoti projektinę veiklą pagal strategijos prioritetus
8. Skatinti kaimo gyventojų veiklos įvairovę
9. Skatinti gyventojų pilietinį aktyvumą
10. Visuomenės poreikiams pritaikyti nenaudojamus pastatus ir patalpas veiklos įvairinimui
11. Stiprinti viešojo ir privataus sektorių bendradarbiavimą
12. Turizmo srautų didinimui išnaudoti gamtinius ir kultūrinius išteklius bei sporto infrastruktūrą
13. Plėtoti dviračių ir pėsčiųjų takų tinklą
14. Mažinti atotrūkį tarp miesto ir kaimo
15. Stiprinti savivaldybės bendradarbiavimą su specialiosiomis tarnybomis, skiriant daugiau dėmesio priemonėms užtikrinančioms žmonių ir jų turto saugumą
16. Stiprinti bendradarbiavimą su verslo paramos ir informavimo struktūromis, viešinant verslo plėtros ir investavimo galimybes regione
17. Aktyvinti nevyriausybines organizacijas, teikiančias socialines paslaugas įvairių socialinių grupių asmenims
18. Vystyti logistinę veiklą
19. Modernizuoti ir išplėsti vaizdo kamerų stebėjimo sistemą
20. Tolygiai plėtoti nestacionarių socialinių paslaugų prieinamumą ir jų pasiūlą savivaldybėje
GRĖSMĖS
1. Mažėjantis gyventojų skaičius dėl migracijos, mažo gimstamumo, darbo sąlygų ir užimtumo
2. Auganti neaktyvių darbingo amžiaus gyventojų dalis
3. Mažėjantis savivaldybės biudžetas programoms
4. Nepakankamos investicijos, stabdančios rajono ekonominę plėtrą
5. Visuomenės senėjimas, sąlygojantis socialiai remtinų asmenų skaičiaus didėjimą, didesnę socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų poreikį
6. Neįgyvendinti projektai dėl kofinansavimo trūkumo
7. Augančios energetinių išteklių kainos didina produkcijos savikainą bei mažina verslo konkurencingumą
8. Maži kultūros įstaigų darbuotojų atlyginimai, sąlygojantys mažėjančią kultūros darbuotojų pasiūlą
9. Augantis nusikalstamumas, sąlygotas mažėjančio policijos pareigūnų skaičiaus
10. Sveikatos priežiūros specialistų trūkumas
11. Vietinio verslo nekonkurencingumas dėl per menko inovacijų ir naujų technologijų taikymo
12. Mažėjantis gyventojų įsitraukimas į sportines veiklas dėl silpnos sporto materialinės bazės
13. Mažėjantys Plungės miesto turizmo srautai dėl augančio kitų savivaldybių rekreacinio potencialo
14. Augantis elektroninių nusikaltimų ir nusikaltimų intelektualinei nuosavybei rodiklis